

VG Fornleifarannsóknir

Fornleifaskráning í landi Þorlákshafnar 2021

Vettvangsskráning og söguágrip.

Hermann Jakob Hjartarson og Vala Garðarsdóttir

Forsíðumynd er af Prestsvörðu [45]. (Ljósmynd: Hermann Jakob Hjartarson)

© Hermann Jakob Hjartarson og Vala Garðarsdóttir. VG Fornleifarannsóknir.

Unnið fyrir Sveitarfélagið Ölfus 2021

Efnisyfirlit

Inngangur.....	3
Fornleifaskráning.....	3
Fyrri rannsóknir.....	6
Fornleifar.....	6
Þorlákshafnarbærinn [35].....	11
Kirkja og kirkjugarður [33].....	13
Verslun.....	14
Hjáleigur – Tómhús.....	14
Útihús - skeppnuhús.....	16
Túngarðar.....	17
Vatnsból.....	18
Matjurtagarðar.....	18
Sjósókn.....	19
Samgönguminjar.....	21
Landamerki.....	22
Aðrar minjar.....	23
Fornleifar sem skráðar hafa verið áður.....	23
Niðurstöður.....	24
Fornleifaskrá.....	25
Heimildaskrá.....	152

Inngangur.

Að beiðni sveitarfélagsins Ölfus tóku Hermann Jakob Hjartarson og Vala Garðarsdóttir fornleifafræðingar hjá VG fornleifarannsóknnum að sér að skrá fornleifar vegna deiliskipulags (sjá kort 1) í Þorlákshöfn. Skráningarsvæðið nær yfir allt þéttbýli í Þorlákshöfn auk svæðisins í kring, alls um 32 ferkílómetrar. Fornleifaskráningin fól í sér athugun á heimildum, vettvangsskráningu og úrvinnslu. Farið var eftir stöðlum Minjastofnunar Íslands við skráninguna. Á vettvang fór Hermann Jakob Hjartarson, Hermann og Vala sáu um heimildarvinnu og skýrslugerð. Ljósmyndir voru teknar af Hermanni, nema annað sé tekið fram. Um kortagerð sá Hermann nema að annað sé tekið fram. Farið var í vettvangsferð 27. apríl, 30. apríl, 4. maí, 7. maí, 31. maí, og 2. júní 2021. Veður var oftast gott, bjart og stillt. Tengiliður við Sveitarfélagið Ölfus var Gunnlaugur Jónasson skipulagsfulltrúi. Öllum sem veittu upplýsingar er þakkað fyrir.

Kort 1. Skráningarsvæðið, kortagerð: Gunnlaugur Jónsson, Sveitarfélagið Ölfus.

Fornleifaskráning

Allar fornleifar njóta friðunar og verndunar samkvæmt menningarminjalögum, í 3. grein laganna segir: „Fornminjar samkvæmt lögum þessum eru annars vegar forngrípir og hins vegar fornleifar.

Forngrípir eru lausamunir 100 ára og eldri sem menn hafa notað eða mannaverk eru á og fundist hafa í eða á jörðu eða jökli, í vatni eða sjó. Skip og bátar frá því fyrir 1950 teljast til forngrípa. Til forngrípa teljast einnig leifar af líkömum manna og hræjum dýra sem finnast í fornleifum, svo sem fornum haugum, dysjum og leiðum.

Fornleifar teljast hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri, svo sem:

- a. búsetulandslag, skrudgarðar og kirkjugarðar, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi leifum mannvirkja og öskuhauga, húsaleifar hvers kyns, svo sem leifar kirkna, bænhusa, klaustra, þingstaða og búða, leifar af verbúðum, naustum og verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum,
- b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mógröfum, kolagröfum og rauðablæstri,
- c. tún- og akurgerði, leifar rétta, áveitumannvirki og aðrar ræktunarmínjar, svo og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita,
- d. vegir og götur, leifar af stíflum, leifar af brúm og öðrum samgöngumannvirkjum, vöð, varir, leifar hafnarmannvirkja og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra,
- e. virki og skansar og leifar af öðrum varnarmannvirkjum,
- f. þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð,
- g. áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum,
- h. haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið,
- i. skipsflök eða hlutar þeirra.“

Fornmínjar njóta friðunar nema annað sé ákveðið af Minjastofnun Íslands. (Lög um menningarminjar 2012, 3. gr.)

Jafnframt segir í 21 grein laganna: „Fornleifum, sbr. 3. mgr. 3. gr., jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðmínjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.

Eigendur og ábúendur jarða skulu hlúa að fornleifum á landareignum sínum og viðhalda umhverfi þeirra eftir því sem sanngjarnt getur talist. Minjastofnun Íslands er skylt að veita ráðgjöf og leiðbeiningar í því sambandi.

Minjastofnun Íslands gerir nauðsynlegar ráðstafanir til verndar fornleifum, viðhalds eða endurbóta, en áður skal gera landeiganda eða ábúanda viðvart um þær. Ef nauðsyn krefur lætur Minjastofnun Íslands rannsaka fornleifar með uppgreftri eða á annan hátt.

Friðlýstum fornleifum skal viðhaldið á kostnað ríkisins. Minjastofnun Íslands ber ábyrgð á friðlýstum fornleifum og semur verk- og fjárhagsáætlun um viðhald þeirra. (Lög um menningarminjar 2012, 21. gr.)

Friðlýstum fornleifum fylgir 100 metra friðhelgað svæði út frá ystu sýnilegu mörkum þeirra og umhverfis nema kveðið sé á um annað. Umhverfis friðaðar fornleifar er 15 metra friðhelgi nema annað sé ákveðið (Lög um menningarminjar 2012, 22. gr).

Fyrri rannsóknir

Svæðið var skráð af Hildi Gestsdóttur árið 1999 vegna aðalskipulags,¹ þá voru 46 minjar skráðar, þær minjar eru einnig skráðar í þessari skýrslu. Vegna þess að staðlar og kröfur Minjastofnunar Íslands hafa breyst þurfti að skrá svæðið aftur. Árið 2008 var hluti svæðisins uppmælt af Birnu Lárusdóttur, Garðari Guðmundssyni og Oscar Aldred, í þeim tilgangi að gera þrívíddarmódel af minjunum.² Uggi Ævarsson skráði Hafnarsand árið 2007 vegna þá fyrirhugaðra framkvæmda.³ Ragnheiður Gló Gylfadóttir gerði deiliskráningu vegna fyrirhugaðrar kísilverksmiðju á Hafnarsandi árið 2010.⁴ Árið 2019 gerði Gylfi Helgason fornleifaúttekt á tveimur svæðum innan þéttbýlisins⁵ auk þess sem hann gerði greinargerð vegna fornleifaúttektar innan deiliskipulagsreits Landeldis.⁶ Bjarni F. Einarsson tók einnig út lítinn hluta svæðisins vegna lagningu ljósleiðara frá Þorlákshöfn til Selfoss.⁷

Fornleifar

Alls voru skráðar 125 fornleifar/minjar í vettvangsferðunum. Afrakstur fornleifaskráningarinnar má sjá í töflunni hér að neðan auk meðfylgjandi fornleifaskráar og loftmynda sem sýna staðsetningu fornleifanna.

Tafla 1. Skráðar fornleifar í og við Þorlákshöfn.

Nr.	Sérheiti	Tegund	Hlutverk	Aldur frá	Aldur til	Friðlýst	Ástand
1		Varða	Leið	1750	1950	Nei	Velgreinanleg
2		Heimild	Býli	1500	1820	Nei	Horfin
3		Varða	Leið	1750	1950	Nei	Velgreinanleg
4		Varða	Leið	1800	2000	Nei	Velgreinanleg
5		Garðlag	Gerði	1750	1950	Nei	Greinanleg
6		Garðlag	Gerði	1750	1950	Nei	Greinanleg
7		Niðurgröftur	Óþekkt	1750	2000	Nei	Velgreinanleg
8		Varða	Leið	1750	2000	Nei	Velgreinanleg
9		Varða	Leið	1750	2000	Nei	Velgreinanleg
10		Niðurgröftur-hleðsla	Brunnur	1500	1900	Nei	Velgreinanleg
11		Heimild	Flór	1750	1950	Nei	Horfin
12	Hraunbúðir	Tóft	Sjóbúð	1500	1900	Nei	Velgreinanleg

¹ Hildur Gestsdóttir, 1999.

² Birna Lárusdóttir, Garðar Guðmundsson og Oscar Aldred, 2008

³ Uggi Ævarsson, 2007

⁴ Ragnheiður Gló Gylfadóttir, 2010

⁵ Gylfi Helgason, 2019 (I)

⁶ Gylfi Helgason 2019 (II)

⁷ Bjarni F. Einarsson 2013

13	Hraunbúðir	Tóft	Smiðja	1500	1900	Nei	Velgreinanleg
14	Hraunbúðir	Tóft	Beitarkofi	1500	1900	Nei	Velgreinanleg
15		Garðlag	Túngarður	1500	1900	Nei	Velgreinanleg
16	Siggubær	Tóft	Bæjarhóll	1500	1900	Nei	Velgreinanleg
17		Garðlag	Túngarður	1500	1900	Nei	Greinanleg
18	Ingiríðarbær	Tóft	Bæjarhóll	1500	1900	Nei	Greinanleg
19		Tóft	Útihús	1500	1900	Nei	Greinanleg
20		Tóft	Útihús	1500	1900	Nei	Illgreinanleg
21	Helgubær	Tóft	Bæjarhóll	1500	1920	Nei	Illgreinanleg
22		Garðlag	Matjurtagarður	1500	1900	Nei	Illgreinanleg
23	Hafnarvarða	Heimild	Varða	1500	1882	Nei	Sést ekki
24		Jarðræktarsvæði	Matjurtagarður	1800	1950	Nei	Greinanleg
25		Tóft	Útihús	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
26		Niðurgröftur	Óþekkt	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
27		Garðlag	Matjurtagarður	1850	1950	Nei	Greinanleg
28		Garðlag	Matjurtagarður	1850	1950	Nei	Illgreinanleg
29		Garðlag	Traðir	1750	1900	Nei	Greinanleg
30		Garðlag	Túngarður	1750	1900	Nei	Greinanleg
31		Garðlag	Matjurtagarður	1750	1900	Nei	Greinanleg
32	Miðmundarbyrgi	Heimild	Fiskibyrgi	1750	1900	Nei	Sést ekki
33	Kirkjureitur	Heimild	Kirkja/kirkjugarður	1200	1750	Nei	Sést ekki
34		Tóft	Óþekkt	1800	1950	Nei	Velgreinanleg
35	Þorlákshöfn	Heimild	Býli	1880	1962	Nei	Sést ekki
36		Heimild	Skemma	1750	1850	Nei	Sést ekki
37	Erlendarkot	Heimild	Býli	1880	1962	Nei	Horfið
38	Hlíðarendavarða	Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
39		Þúst		1750	1900	Nei	Illgreinanleg
40	Langbásvarða	Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
41	Þrívörður	Varða	Leið	1750	1900	Nei	Sést ekki
42	Smalavarða	Varða	Leið	1750	1900	Nei	Sést ekki
43		Tóft	Óþekkt	1750	1900	Nei	Illgreinanleg
44		Garðlag	Óþekkt	1750	1900	Nei	Illgreinanleg
45	Prestvarða	Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
46		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
47		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
48	Skeiðsvarða	Heimild	Varða	1750	1900	Nei	Sést Ekki
49	Hjallbúðir	Heimild	Sjóbúðir	1750	1930	Nei	Horfin
50		Heimild	Útihús	1750	1900	Nei	Horfið
51		Heimild	Útihús	1750	1900	Nei	Horfið
52		Heimild	Útihús	1750	1900	Nei	Horfið
53		Heimild	Útihús	1750	1900	Nei	Horfið
54		Heimild	Útihús	1750	1900	Nei	Horfið
55		Heimild	Sjóbúðir	1750	1900	Nei	Horfið

56		Heimild	Brunnur	1750	1900	Nei	Horfið
57		Heimild	Matjurtagarður	1750	1900	Nei	Horfið
58	Fjósabrunnur	Heimild	Brunnur	1750	1900	Nei	Horfið
59		Heimild	Sjóbúðir	1750	1900	Nei	Horfið
60	Sigurðarhús/Rass	Heimild	Hjáleiga	1500	1820	Nei	Horfið
61	Þorkellshús/Rauf	Heimild	Hjáleiga	1500	1820	Nei	Horfið
62		Heimild	Hjáleiga	1500	1708	Nei	Horfið
63		Heimild	Hjáleiga	1500	1820	Nei	Horfið
64		Heimild	Hjáleiga	1500	1820	Nei	Horfið
65		Heimild	Hjáleiga	1500	1820	Nei	Horfið
66	Suðurvör	Heimild	Lending	1750	1900	Nei	Horfin
67	Noðurvör	Heimild	Lending	1750	1900	Nei	Horfin
68	Þorláksvör	Heimild	Lending	1750	1900	Nei	Horfin
69	Sótaleiði	Heimild	Hestagröf	1860	1912	Nei	Horfin
70		Heimild	Verslunarhús	1885	1930	Nei	Horfið
71	Gata að Hlíðarenda	Gata	Leið	1500	1950	Nei	Sést ekki
72	Gata að Hrauni	Gata	Leið	1500	1950	Nei	Sést ekki
73	Selvogsgata	Gata	Leið	1500	1950	Nei	Sést ekki
74	Hafnargata	Gata	Leið	1500	1950	Nei	Sést ekki
75	Lýngheiðarvegur	Gata	Leið	1500	1950	Nei	Sést ekki
76	Suðurvarnarflór	Heimild	Flór	1750	1950	Nei	Horfið
77		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Illgreinanleg
78		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Greinanleg
79		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Illgreinanleg
80		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
81		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
82		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
83		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Greinanleg
84		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Greinanleg
85		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Illgreinanleg
86		Varða	Leið	1750	2000	Nei	Greinanleg
87		Varða	Leið	1750	2000	Nei	Greinanleg
88		Varða	Leið	1750	2000	Nei	Greinanleg
89		Varða	Leið	1750	2000	Nei	Greinanleg
90		Varða	Leið	1750	2000	Nei	Greinanleg
91		Varða	Leið	1750	2000	Nei	Greinanleg
92		Varða	Leið	1750	2000	Nei	Greinanleg
93		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Greinanleg
94		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
95		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
96		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
97		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
98		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
99		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg

100		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
101		Hleðsla	Óþekkt	1750	1900	Nei	Greinanleg
102		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Greinanleg
103		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
104		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Greinanleg
105		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
106		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
107		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
108		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
109		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
110		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
111		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
112		Garðlag	Landamerki	1750	1900	Nei	Illgreinanleg
113		Varða	Óþekkt	1750	1900	Nei	Greinanleg
114		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
115		Varða	Leið	1750	2000	Nei	Greinanleg
116		Varða	Leið	1750	2000	Nei	Greinanleg
117		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Greinanleg
118		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
119		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Greinanleg
120		Varða	Leið	1750	1950	Nei	Greinanleg
121		Varða	Leið	1750	1950	Nei	Greinanleg
122		Varða	Leið	1750	1950	Nei	Greinanleg
123		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Velgreinanleg
124		Varða	Leið	1750	1900	Nei	Illgreinanleg
125	Þrívörður	Heimild	Landamerki	1750	1900	Nei	Horfín

Kort 3. Fornleifar í og við þéttbýlið

Þorlákshafnarbærinn [35]

Talið er að staðurinn hafi upphaflega heitið Elliðahöfn, en var svo seinna nefndur Þorlákshöfn eftir Þorláki biskupi helga. Sagan segir að hann hafi stigið þar á land þegar hann kom frá biskupsvígslu árið 1178 og því heiti staðurinn Þorlákshöfn. Önnur sögn er um að eigandi jarðarinnar hafi heitið á Þorlák þegar hann lenti í sjávarháská og gefið Skálholti jörðina. Elstu heimildir um jörðina er frá því um 1400, en þá var Skálholt orðinn eigandi jarðarinnar. Þorlákshöfn hefur alla tíð verið ákjósanlegur til fiskveiða, en landingar voru og eru mjög góðar ef miðað er við sveitina í kring auk þess sem skammt er í farsæl fiskimið.⁸

Í Jarðabók Árna og Páls er sagt frá bænum eins og hann var í byrjun átjándu aldar, þar er jarðardýrleiki sagður óviss því að jörðin tíundaðist engum. Þó var talið að dýrleikinn væri 60 hundruð.⁹

⁸ Skúli Helgason (I), 1988 og Björn Pálsson 2015

⁹ Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Víðalín, annað bindi, bls. 433

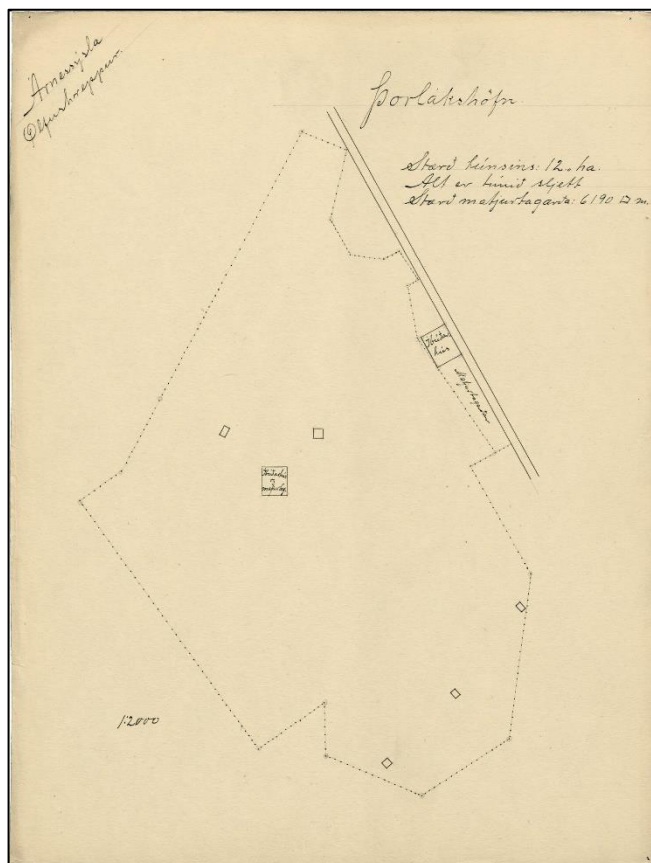
Í Sýslu- og sóknarlýsingu frá 1840 er Þorlákshöfn lýst svo:

„Þorlákshöfn, gömul stólaeign, næsti bær við og með sjó vestan Ölfusá; þar er trjáreki, sölvatekja, útigangur á sandi og fjöru fyrir sauðfénað, fiskiver, en heyskapsskortur. Þar eru 2 saltfiskstökutimburhús frá Eyrarbakka og Hafnarfirði“.¹⁰

Í örnefnaskrá segir um bæinn: „Um miðja vegg milli Skötubótar og Hafnarness stóð Þorlákshafnarbærinn uppi á allháum sjógarði eða uppfyllingu, sem hét Sjógarður, og snéri stöfnum mót suðri. Í bæjarröðinni voru allmörg hús, geymsluhús austast en baðstofa, hlaðin úr höggnu grjóti, vestast. Fjós var þar vestan í móti, og hesthús, en heyhlaða, ærhús og fleiri byggingar að bæjarbaki. Suður af eystri hluta bæjarhúsanna stóð tveggja hæða timburhús og fleiri hús áföst, austan við það, en stórt geymsluhús aðeins sunnar. Stór kálgarður var sunnan við bæinn og brunnur á hlaðinu, milli kálgarðsins og áðurnefnds timburhúss“.¹¹

Jörðin var í eigu kirkjunnar til loka 18. aldar, þá bjuggu í bænum sjö manns og níu manns í hjáleigum.¹²

Eftir það var jörðin í eigu bænda. Árið 1800 gerðist Magnús Beinteinsson bóndinn í Þorlákshöfn og árið 1820 endurnýjaði hann mikið af gömlu bæjarhúsunum, þessi bær stóð óbreyttur til ársins 1860 þegar hann var minnkaður.¹³ Árið 1880 var allt bæjarstæðið endurnýjað af Jóni Árnasyni.¹⁴ Húsinu er lýst í skýrslu sem skrifuð var 1907, þar segir að útveggir eða hliðarveggir bæjarins hafi verið höggðir úr steini. Aðalbæjarhúsin voru tvö og sneru fram á hlaðið. Vestara húsið var baðstofa, lengd að utanmáli 13,5 metrar. Baðstofunni var skipt í þrjá hluta, suðurhús, miðhús og norðurhús. Þakið var úr bárujárni, því fyrsta sem lagt var á hús í Árnassýslu. Árið 1885 var svo hitt húsið byggt, það var 6,6 metrar að lengd, í því var eldhús, geymsla og gestastofa.¹⁵

Kort 4. Túnakort Þorlákshafnar frá 1917

¹⁰ Árnassýsla: Sýslu- og sóknarlýsingar, 1979, bls. 200-201

¹¹ Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 1

¹² Manntal á Íslandi 1801: Suðuramt, bls. 312-313

¹³ Skúli Helgason (I), 1988, bls. 208

¹⁴ Skúli Helgason (I), 1988, bls. 268

¹⁵ Skúli Helgason (I), 1988, bls. 269

Árið 1934 eignaðist Kaupfélag Árneseinga jörðina.¹⁶ Húsin stóðu til ársins 1962 þegar þau voru rifin.¹⁷ Í dag er búið að setja upp upplýsingaskilti þar sem bærin stóð, hann stóð þar sem nú er Hafnarskeið 6 og 8. Enn eru hægt að sjá litlar leifar af yngstu húsunum, þær eru úr steypu.

Kort 5. Flestar minjar í og við Þorlákshafnarbæinn eru horfnar vegna framkvæmda. Góðar heimildir eru þó til sem hjálpa við að áætla staðsetningu minjanna.

Kirkja og kirkjugarður [33]

Við bæinn stóð kirkja, Árni og Páll segja frá henni í jarðabók sinni: „Hér er hálfkirkja að fornu og nýju, og tíðir veittar jafnan, þá heimamenn eru til altaris. Presturinn í Arnarbæli þjónustar þessa hálfkirkju og fyrir nauðsyn verfélks, sem hingað sækir, veitir presturinn hér tíðir hvern miðvikudag um föstutímann“.¹⁸

Skúli Helgason veltir fyrir sér hvar kirkjan hefur staðið, hann ritar í bók sinni: „Kirkjan stóð stuttan spöl norðvestur frá gamla bænum, þar sem hann hefur sjálfsagt staðið öldum saman, allt til að sá síðasti var rifinn til grunna árið 1962. Við kirkjuna hefur verið grafreitir og garður hlaðinn í kringum hann. Kemur það fram í heimild frá 1673, að garður sé umhverfis kirkjuna. Mætti því ætla, að þá hafi verið

¹⁶ Björn Pálsson 2015

¹⁷ Skúli Helgason (I), 1988, bls. 269-270

¹⁸ Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Víðalin, annað bindi, bls. 432-433

þar öðru hverju grafið í honum. Þegar kirkjan var fallin og menn hafa séð fram á, að hún yrði ekki endurbyggð, var upp úr tóft hennar reist sjóbúð, er var ávallt síðan kölluð kirkjubúðin. Vísuðu dyr hennar, sem voru til vesturs, á Geitafell. Kirkjubúðinni var haldið við og notuð af sjómönnum í meira en heila öld, allt fram til seinustu aldamót. Þá var hún rifin og jöfnuð við jörðu“.¹⁹

Á miðri 20. öldinni voru miklar framkvæmdir á svæðinu og komu þá oft í ljós mannabein, seinast árið 1962 þegar hafnarframkvæmdir hófust. Ekkert sést til kirkjunnar eða kirkjugarðsins í dag.

Verslun

Verslunarhús [70] var reist á staðnum sumarið 1885. Það stóð stuttan spöl fram undan bæjarhúsunum og var stutt til sjávar. Áður en húsið var byggt var á þessum stað ein af verbúðum Skálholts en hún var rifin þegar húsið var byggt. Húsið var 12,5 m að lengd og 7,5 breitt. Í því var kjallari, ein hæð og ris. Kjallarinn var hlaðinn höggnu grjóti sem var lagt í sement. Aðalhæðin var há. Gengið var inn í húsið á vesturhlið þess. Á aðalhæðinni voru fjögur rými, búðin sjálf, lager og tvö herbergi. Uppi á risinu var svo kornvörugeymsla og vingeymsla. Húsið var rífið ásamt bænum árið 1962 og sést ekkert til þess í dag.

Einnig var vöruskemmi [36] á staðnum, í Sögu Þorlákshafnar segir: „*Frá Þorlákshöfn eru engar heimildir, svo kunnugt sé um vöruhús fyrr en langt fram á 18. öld. Árið 1774 er getið um vöruskemmu í Þorlákshöfn*“ og er þar verið að vitna í skjal í Þjóðskjalasafninu.²⁰ Engar leifar eru af skemmuni.

Hjáleigur – Tómhús

Alls voru sjö hjáleigur á svæðinu árið 1708; Sigurðarhús [60], Þorkellshús [61], Gíslahús [62], Einarshús [63], Hóll [64] Gjáhus [65] og Helgahús [66].²¹ Þær voru allar komnar í eyði árið 1820. Það var að undirlagi Magnúsar Beinteinssonar hreppstjóra að svo fór, líklega hefur hann talið það væri ekki í bóndanum í hag að skepnur hjáleigubændanna kepptust um graslendi við skepnur bóndans á Þorlákshöfn. Ekki er ljóst hvar þessar hjáleigur stóðu, þó má gera sér í hugarlund að Hóll hafi staðið á Þorlákshóli.

60 árum seinna, ákvað Jón Árnason bóndi í Þorlákshöfn að leyfa fólki að endurbyggja hjáleigukotin. En nú með öðrum skilmálum en áður. Fólk mátti nú ekki vera með neinar skepnur og voru því þurrabúðamenn. Þeir fengu mjólk hjá Jóni en þurftu að hafa sauðkindur annarsstaðar. Fólk stundaði daglaunavinnu við uppskipun, vegavinnu, sláttur o.fl. Þessi býli voru mest fjögur og stóðu þau frá 1880-1900, eitt þó til 1920.²²

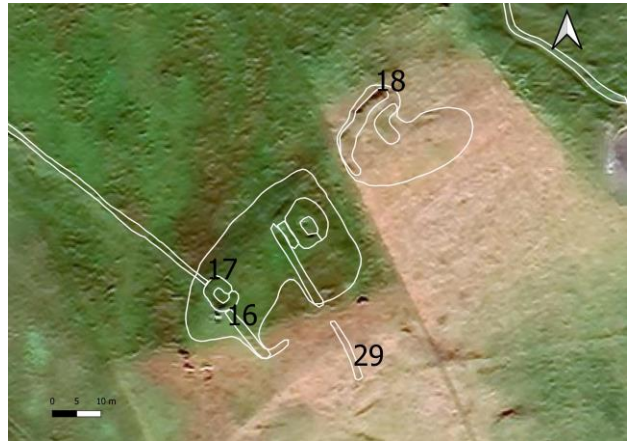
¹⁹ Skúli Helgason (I), 1988, bls. 100-101

²⁰ Skúli Helgason (II), 1988, bls. 494

²¹ Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín, annað bindi, bls. 436-438

²² SKúli Helgason (I), 1988, bls. 394-395

Þessi býli voru nefnd eftir fólkinu sem bjó í þeim. Fyrst ber að nefna Helgubæ [21], sem einnig var nefnt Magnúsarkot eða bara Kotið. Þar bjuggu Helga Jónsdóttir og Magnús Símonarson. Magnús og Helga, fluttu úr bænum árið 1913 og keypti Gísli Jónson bæinn og reif hann, í staðinn byggði hann timburhús. Árið 1920 flutti Gísli til Eyrarbakka og tók húsið með sér. Húsið var svo flutt seinna á Selfoss þar sem það stóð þar til það var rífið árið 1970.²³ Ekkert er þar sem húsið var í dag nema upplýsingaskilti, en það sést enn til matjurtagarðs [31] sem var við húsið.

Kort 6. Uppmæling Sigðubæjar [16] og Ingileifarbæjar [18]

Rétt norðvestan við Helgubæ var Erlendarkot [37]. Þar bjuggu mæðginin Katrín Hróbjartsdóttir og Erlendur Þórðarson frá 1894-1901.²⁴ Ekkert sést til bæjarins í dag, en eins og með Helgukot eru enn sýnilegar leifar af matjurtagarði [22] kotsins.

Mynd 1. Tóftir Sigðubæjar [16]

Sýnilegustu leifarnar eru af Sigðubæ [16], einnig nefndur Sigríðarbær, Guðmundarbær og Ólafarbær. Þar bjuggu Ólöf Þorkelsdóttir og Sigfinnur Árnason og seinna Sigríður Einarsdóttir og Guðmundur Guðmundsson²⁵, þau fluttu þaðan árið 1900 og lagðist bærinn þá í eyði.²⁶ Tóftir býlisins eru í vesturenda á löngum hól á Kaldaðarnestúni, þær liggja í S/V-N/A. Sjáanleg eru þrjú rými á hólnum, eitt í S/V enda og tvö í N/A enda. Inngangur hefur verið í suðurhlið bæjarins, sá má móta fyrir mögulegum tröðum

[29]. Túngarður [17] liggur frá tóftinni til N/V. Líklega var kálgarður sunnan við hólinn, en garðlag virðist gefa það til kynna.

Í austurenda sama hóls eru rústir Ingileifarbæjar, þar bjuggu Ingileif Símonardóttir og Einar Guðmundsson til ársins 1903.²⁷ Rústirnar eru ekki mjög greinilegar, þó eru tveir veggir sýnilegir og liggja þeir báðir í boga frá því sem virðist vera inngangur í N/A enda.

²³ Skúli Helgason (I), 1988, bls. 400-401

²⁴ Skúli Helgason (I), 1988, bls. 398-399

²⁵ Örnefnaskrá – Þorlákshöfn, bls. 5

²⁶ Skúli Helgason (I), 1988, bls. 398

²⁷ Skúli Helgason (I), 1988, bls. 401

Kort 7. Enn sjást leifar af öllum fjórum tómhúsunum sem voru á jörðinni um aldamótin 1900. Við Erlendarkot [37] eru enn leifar af matjurtagarði [22]. Það sama má segja um Helgubæ [20] þar má enn sjá móta fyrir matjurtagarði. Siggubær [16] er hvað heillegastur og enn eru uppistandandi veggir í Ingileifarbæ [18].

Útihús - skepnuhús

Öll útihús er teiknuð eru á túnakortið frá 1908 [50] [51] [52] [53] [54] og [55] virðast vera horfin af yfirborðinu. Þó eru leifar tveggja húsa sem geta verið útihús [19] og [20] á túninu. Leifar stekkjara [25] enn sýnilegar á yfirborði og sem og leifar niðurgrafins mannvirkis [26] þar við hliðina.

Mynd 2. Réttarstekkur [25].

Túngarðar

Skráðir voru þrjú túngarðar, allir á Kaldaðarnestúni. Mögulega er garður [17] sá sem er merktur á túnakortið frá 1917 en aðeins er sýnilegur hluti upprunalega garðsins. Tveir aðrir garðar [15] og [30] liggja samhliða. Þeir eru nokkuð breiðir en það er líklega vegna sandfoks. Í miðjum garði [30] er tóft [19], líklega útihús.

Mynd 3. Túngarður [17]

Vatnsból

Vitað er um þrjá brunna sem hafa verið á svæðinu. Einn [56] stóð á milli kálgarðs og Þorlákshafnarbæjarins. Annar var við fjósið og hét Fjósabrunnur [58].²⁸ Báðir þessir brunnar eru nú horfnir en einn brunnur [10] er enn sýnilegur. Hann var grafinn upp árið 1999 og er sýnilegur í dag.²⁹ Brunnurinn er hringlaga, um 3 m djúpur, hlaðinn úr grjóti. Búið er að koma fyrir járngrind fyrir opið. Í tengslum við að brunnurinn var grafinn upp, var gerður göngustígur [11] að brunninum í tvær áttir úr samskonar grjóti og er í brunninum.

Mynd 4. Brunnur [10]

Matjurtagarðar

Leifar matjurtagarða er enn hægt að sjá við tvö tómothúsin. Við Erlendarkot eru leifar af garði [22]. Garðlagið liggur í „L“, garðurinn hefur verið stærri en er skorinn vegna vegagerðar. Einnig eru sýnilegar leifar af matjurtagarði [31] Helgubæjar, sá er ferhyrntur og hlaðinn úr grjóti. Hann er merktur inn á túnakortið frá 1917. Þar er einnig merktur inn matjurtagarður [57] Þorlákshafnarbæjarins, hann er með öllu horfinn í dag. Einnig voru skráðar leifar af matjurtagarði [24] talsvert fyrir sunnan túnin, sá er líklega ungur. Sjö ungir matjurtagarðar hafa verið skráðir áður³⁰ og er ekki fjallað um þá sérstaklega hér.

Mynd 5. Leifar af matjurtagarði [22]

²⁸ Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 1; Skúli Helgason (I), 1988, bls 128-129

²⁹ Gamall brunnur orðinn aftur sýnilegur, 2009

³⁰ Gylfi Helgason (I), 2019

Sjósókn

Þrjár varir voru skráðar, Suðurvör [66] og Norðurvör [67] sem voru aðal varirnar og svo Þorláksvör [68] sem var minna notuð. Upp af vörunum voru svo flórar, Norðurvarnarflór [11] og Suðurvarnarflór [76]. Það voru svæði sem voru lögð sléttum flötum steinum fyrir skipin til að standa á.

Margar sjóbúðir voru í Þorlákshöfn, árið 1916 voru 18 sjóbúðir [59] við Suðurvör. Við sjóbúðirnar var salthús og fiskhús Einarhafnarverzlunar. Tvær af þessum sjóbúðum fá í þessari skráningu sérstakt númer, Hjallbúðir [49] og Hraunbúðir [12] þar sem þeirra er sérstaklega getið í heimildum og enn sést til Hraunbúða. Hraunbúðir eru tvöfaldar, þær heita svo þar sem formaður þeirra var frá Hrauni. Fast upp við búðirnar var smiðja [13], en smiðjur var farið að reisa við sjóbúðir upp úr 1860 í Þorlákshöfn, helsta ástæðan var aukin kaffidrykkja sjómanna, en smiðjurnar voru aðallega reistar til þess að hita kaffið, en eldstæði vantaði til þess að hita það og því voru smiðjurnar reistar upp við sjóbúðirnar³¹. Einnig var beitukofi [14] upp við búðirnar. Rústin er staðsett innan um jarðveg sem ætlaður er til iðnaðar sem geymdur er þarna á vegum jarðiðnaðarfyrirtækis. Jarðefnin eru alveg upp við rústina.

Mynd 6. Sjóbúð og smiðja í Þorlákshöfn. Mögulega er myndin af Hraunbúðum [12] og smiðju [13] (Ljósmyndasafn Íslands, nr. Lpr/2007-78).

Mynd 7. Hraunbúðir [12] ásamt smiðju [13] og beitukofa [14]. Eins og sjá má er iðnaðarstarfsemi ansi nálægt tóftinni.

12 sjóbúðir [55] voru við Norðurvör. Í miðri húsaþyrpingunni var salthús og við suðaustur enda hennar var lifrabræðsluhús. Ekkert sést til þeirra í dag.

³¹ Skúli Helgason (II), 1988, bls. 62

Minjar um þurrkun fisks eru sjáanlegar. Herslugarðar eru á stóru svæði á Hafranesi. Herslugarðarnir eru annars vegar á um 100x30 metra svæði [27] og á um 28x22 m stóru svæði [28]. Fiskurinn var breiddur á grjótgarðana, garðarnir voru á sínum tíma lágir, um 40 sm á hæð og oftast tvíhlaðnir. Þegar rigndi var breitt yfir garðana, þegar hætt var að nota garðana var grjótið tekið úr þeim og það notað í önnur mannvirki. Einnig eru mögulegar leifar af hersluburgjum [32] og [39].

Vörður voru ásamt öðrum kennimerkjum notaðar sem mið, þar á meðal var Hafnarvarða [23] og Langbásavarða [40] sem stóðu nálægt sjó.

Kort 8. Fornleifar á Hafranesi.

Samgönguminjar

Vitað er um fimm leiðir til og frá Þorlákshöfn. Selvogsgata [73] lá eins og nafnið gefur til kynna frá Selvogi og að Þorlákshöfn. Við hana voru skráðar þrettán vörður; [1] [3] [4] [8] [9] [41] [105] [106] [107] [108] [109] [110] og [111]. Leiðin er vörðuð alla leið til Selvogs og var kölluð Hafnargata af fólkinu þar.³²

Mynd 8. Hlíðarendavarða [38]

Lýngheiðarvegur [75] lá frá Þorlákshöfn upp á Selvogheiði, við hana voru a.m.k. sjö vörður, [78] [79] [80] [81] [82] [83] og [84].

Gata [71] lá frá Þorlákshöfn og að Hlíðarenda, vörður voru á þeirri leið, þar á meðal Hlíðarendavarða [38] auk a.m.k. fjögurra annara [77] [93] [94] og [95].

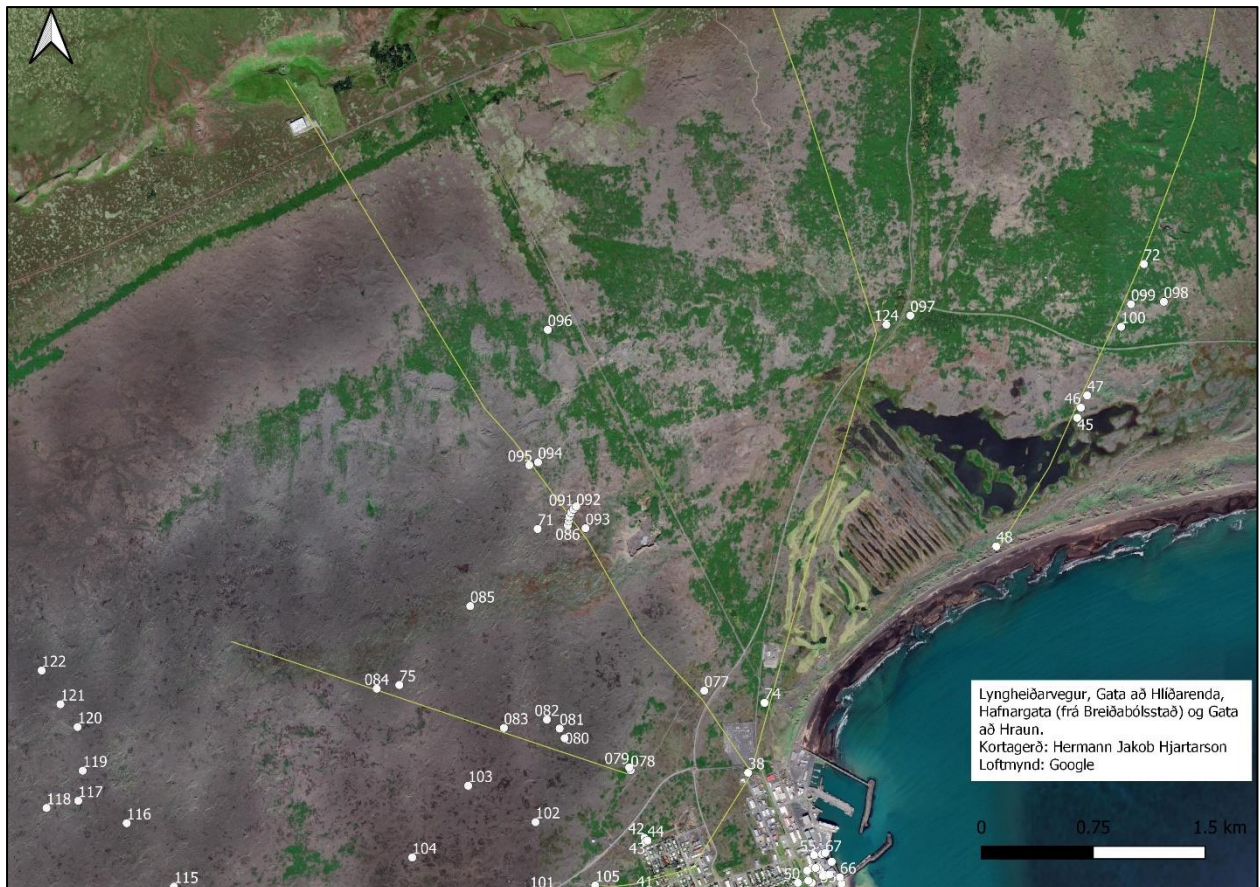
Hafnargata lá frá Breiðabólstað og að Þorlákshöfn, ein varða [124] tengist líklega leiðinni.

Gata [74] að Hrauni lá frá Skeiðisvörðu [48] og að Hrauni, auk Skeiðisvörðu voru fimm aðrar vörður [45] [46] [47] [99] og [100] skráðar við leiðina. Aðeins sá hluti þessara leiða var sköðaður þar sem leiðirnar náðu út fyrir skráningarsvæðið.

Kort 9. Selvogsgata fyrir miðri mynd.

³² Ragnheiður Gló Gylfadóttir et al., 2015, bls. 109-110

Kort 10. Götur til og frá Þorlákshöfn.

Nokkuð var um vörður sem ekki var hægt að tengja við neina þekkta leið, Vörður [114] [115] [116] [117] [119] [120] [121] [122] tengjast til að mynda líkleg allar sömu leiðinni, mögulega eru þetta ung leið.

Landamerki

Landamerkjagarður [112] er á milli landa Þorlákshafnar og Selvogs, um er að ræða einfalda steinaröð, einnig eru þetta Hreppsmörk á milli Ölfushrepps og Selvogshrepps. Á mörkum Þorlákshafnar og Selvogs voru einnig vörður sem kölluðust Þrívörður [125] en þær eru horfnar. Á norðurenda skráningarsvæðisins eru svo aðrar Þrívörður [94] sem mörkuðu skil milli Hlíðarenda og Litlalands. Austast á skráningarsvæðinu er svo varða [98] sem líklega er landamerki.

Mynd 9. Landamerkjagarður [112] á milli Selvogs og Þorlákshafnar.

Aðrar minjar

Við Selvogsveg eru tvö garðlög [5] og [6] með óþekkt hlutverk, mögulega gerði, eða matjutagarðar. Þar rétt hjá er svo niðurgrafið mannvirki [7] sem einnig er með óþekkt hlutverk. Mögulegt er að þetta séu ung mannvirki.

Á Þorlákshól eru sýnilegar óþekktar minjar [34] og líklegt er að á hólnum séu fleiri minjar undir sverði. Á hólnum voru a.m.k. eitt útihús [51] og hestagröf [69], en mögulegt er að þar hafa fleiri hús verið, jafnvel bæjarhúsin á einhverju tímamarki.

Tóft [43] og garðlag [44] við Smalavörðu [42] hafa óþekkt hlutverk, en örnefni vörðunar gefur til kynna að mögulega er þetta smalakofi og aðhald.

Fornleifar sem skráðar hafa verið áður.

Eins og fram hefur komið er var mikið af þeim fornleifum sem eru til umfjöllunar skráðar árið 1999³³ en þær skráðar aftur nú, þær fornleifar sem skráðar voru árið 2019 eru ekki í fornleifaskránni hér að

³³ Hildur Gestsdóttir, 1999

aftan. Um er að ræða matjurtagarða (ÁR-548: 106, ÁR-548: 107, ÁR-548: 108, ÁR-548: 110, ÁR-548: 111, ÁR-548: 115, ÁR-548: 116), götur (ÁR-548: 113, ÁR-720-021) og þúst (ÁR-548: 109). Upplýsingar um þessar fornleifar má finna í skýrslunni Þorlákshöfn: Fornleifaúttekt á tveimur svæðum innan þéttbýlis eftir Gylfa Helgason³⁴ og á kortasjá Minjastofnunar Íslands.³⁵ Fjórar landamerkjavörður eru á n/a enda skráningarsvæðisins, þær voru ekki skráðar nú, en þær eru skráðar í skýrslunni: Aðalskráning fornleifa í Ölfusi: Áfangaskýrsla II.³⁶

Niðurstöður

Þéttleiki minjanna er mestur næst bænum og hjáleigunum og þeim fækkar eftir því sem fjær er farið frá heimatúninu. Ljóst er þó að flestallar fornleifar sem voru við Þorlákshafnarbæinn eru horfnar vegna framkvæmda. Þar á meðal bærinn sjálfur sem líklega hefur staðið á sama stað eða þar í kring frá því hann var fyrst byggður. Meðal þeirra minja sem horfnar eru má telja upp, auk bæjarins; verslunarhús, brunna, útihús, hjáleigur og matjurtagarða. Auk þess eru allar nema ein sjóbúð horfnar, aðeins eru eftir tóftir Hraunbúða. Þær eru mikilvæg heimild um aðalatvinnuveg Þorlákshafnarbúa seinustu alda. Staðsetning jarðefnafyrirtækis alveg upp við rústirnar er ekki ákjósanlegar og gætu minjarnar verið í stórhættu vegna þess.

Þess skal þó geta, að þar sem þessar minjar voru, er möguleiki að leifar þeirra sé að finna í jörðu þó svo að þær sjáist ekki á yfirborði.

Heillegustu minjarnar eru á Kaldaðarnestúni, sem hefur til þessa verið laus við framkvæmdir í seinni tíð. Þar erum m.a. minjar af býlum, túngörðum, útihúsum og brunni. Auk þess er allt túnið frekar hólótt og er líklegt að fleiri minjar séu þar að finna.

Stærsti minjaflokkurinn í þessari skráningu eru vörður. Sumar þeirra bera þess merki að þær séu líklega ungar. Aðrar eru mikilvæg heimild um samgöngur fyrr á tímum. Þær eru einu minjarnar um leiðir og götur þar sem göturnar sjálfar eru ekki sjáanlegar.

Mikilvægt er að gerðar séu ráðstafanir til að koma í veg fyrir að minjar verði fyrir frekara tjóni vegna framkvæmda eða ábúðar. Ekki er hægt að fullyrða að allar fornleifar á svæðinu hafi verið skráðar, þar sem ekki sjást allar minjar á yfirborðinu. Ef fornleifar finnast við framkvæmdir þarf að stöðva framkvæmdir og tilkynna fornleifarnar til Minjastofnunar Íslands (Lög um menningarminjar 38. gr). Minjastofnun metur svo framhaldið. Svæðið í kringum fornleifarnar á ekki að nota sem geymslu fyrir vinnuvélar eða annað sem tengist framkvæmdunum nema að Minjastofnum gefi fyrir því leyfi.

³⁴ Gylfi Helgason (I), 2019

³⁵ Minjastofnun Íslands -Kortasjá

³⁶ Ragnheiður Gló Gylfadóttir et al. (2017)

Fornleifaskrá
Skráningarnúmer

-2675-

Númer: 1

Sýsla: Árnessýsla

Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn

Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson

Dagsetning: 27/4/21

GPS: 63,846645 -21,472698

Sérheiti:

Tegund: Varða

Hlutverk: Leið

Fjöldi: 1

Hættumat: Engin hætta

Hættuorsök:

Tímabundið hættumat: Engin hætta

Tímabundin hættuorsök:

Ástand: Vel greinanleg

Aldur: 1750-1950

Friðlýst: nei

Lengd: 1,6 m

Breidd: 1,6 m

Vegghæð: 0,8 m

Breidd veggja: 1,6 m

Umhverfi/staðhættir:

Alveg upp við malarveg sem liggur miðja veginni milli Suðurstrandarveggar og sjávar.

Lýsing:

Varða úr hraungrýti. Líklega fylgir varðan Selvogsgötu [73], þó er varðan ungleg og mögulegt er að hún hafi verið gerð nýlega.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 2
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS:
Sérheiti: Hooll (Hóll)
Tegund: Heimild
Hlutverk: Hjáleiga
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1500-1820
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Lýsing:

Í Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns frá 1708 segir:

„Hooll, fimmta hjáleiga, tómthús og fylgir ekkert gras í skyldu nafni sjálfri jörðinni, en þetta ár hefur húsmaðurinn allan fjórðung heimajarðarinnar til slægna sem áður segir um heimajörðina. Húsmaðurinn Jón Helgason. Húsleiga xxv árir. Betalast í fiski ut supra. Kvöð skipsárðóður ut supra. Kvíkfé ii kýr, i kvíga a' fyrsta kálfi, i veturgömul, i naut tvævett, xxii ær, vi sauðir tvævetrir og eldri, vi veturgamlir, ii hestar, i hross, i foli, tvævetur, i veturgamall. Þetta kvíkfé fóðrast á tilkeyptum heyjum það sem ekki til hrökkur áður talin grasnyt fjórðungi heimajarðarinnar. En sauðfé gengur og hefur gengið sumar og vetur í heimalandi, það sem ekki er á sumur til afréttar rekið, og eykur það áður talda hússleigu ut supra. Eldiviðartak hefur húsmaður fri á fjörunni ut supra“.

Ekki er vitað hvar hjáleigan stóð, en út frá nafninu á hjáleigunni má ætla að það hafi verið á Þorlákshóli. Einnig er mögulegt að hjáleigan hafi verið þar sem Helgubær [21], Erlendarkot [37], Ingileifarbær [18] eða Siggubær [16] stóðu síðar.

Heimildir:

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín: Árnessýsla, annað bindi (1918-1921) bls. 437-438

Númer: 3

Sýsla: Árnessýsla

Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn

Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson

Dagsetning: 27/4/21

GPS: 63,850148 -21,444764

Sérheiti:

Tegund: Varða

Hlutverk: Leið

Fjöldi: 1

Hættumat: Engin hætta

Hættuorsök:

Tímabundið hættumat: Engin hætta

Tímabundin hættuorsök:

Ástand: Vel greinanleg

Aldur: 1750-1950

Friðlýst: nei

Lengd: 1,4 m

Breidd: 1,4 m

Vegghæð: 0,8 m

Breidd veggja: 1,4 m

Umhverfi/staðhættir:

Alveg upp við malarveg sem liggur miðja veginni milli Suðurstrandarvegjar og sjávar. Rétt við hana er nýlegt plan og steinn til að binda hesta við. Varðan er í um 100 metra fjarlægð frá vörðu [4].

Lýsing:

Varða úr hraungrýti. Líklega fylgir varðan Selvogsgötu [73], þó er varðan ungleg og mögulegt er að hún hafi verið gerð nýlega.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 4
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 27/4/21
GPS: 63,850261 -21,442614
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1800-1950
Friðlýst: nei
Lengd: 1,2 m
Breidd: 1,4 m
Vegghæð: 1,4 m
Breidd veggja: 1,4 m

Umhverfi/staðhættir:

Um tíu metra norður af malarvegi sem liggur miðja vegu milli Suðurstrandarvegur og sjávar og í um 13 m fjarlægð norður af rúst [5]. Rétt hjá er rafmagnslína. Varðan er í um 100 metra fjarlægð austur af vörðu [3] og í um 193 m fjarlægð vestur frá vörðu [8].

Lýsing:

Varða úr hraungrýti. Líklega fylgir varðan Selvogsgötu [73], þó er varðan ungleg og mögulegt er að hún hafi verið gerð nýlega.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 5
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 27/4/21
GPS: 63,850035 -21,442843
Sérheiti:
Tegund: Garður
Hlutverk: Óþekkt
Fjöldi: 1
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1900-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 32 m
Breidd: 30 m
Vegg hæð: 0,2-1,2 m
Breidd veggja: 1,2

Umhverfi/staðhættir:

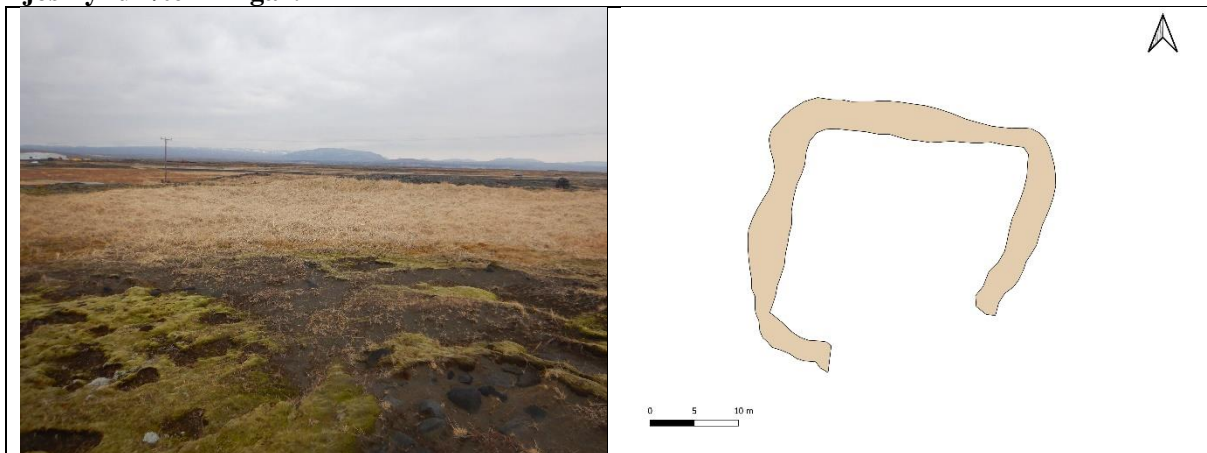
Við malarveg, rétt suður af vörðu [4] og 42 m vestur af öðrum svipuðum garði [6].

Lýsing:

Garðlag, úr torfi eða uppmokstri. Op í suð-austurenda rústarinnar. Hlutverk þess er óþekkt, gæti verið aðhald fyrir hross eða kálgarður. Þetta eru sennilega ekki gamlar minjar.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 6
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 27/4/21
GPS: 63,849928 -21,441247
Sérheiti:
Tegund: Garður
Hlutverk: Óþekkt
Fjöldi: 1
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1900-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 37 m
Breidd: 23 m
Vegghæð: 0,2-1,4 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:

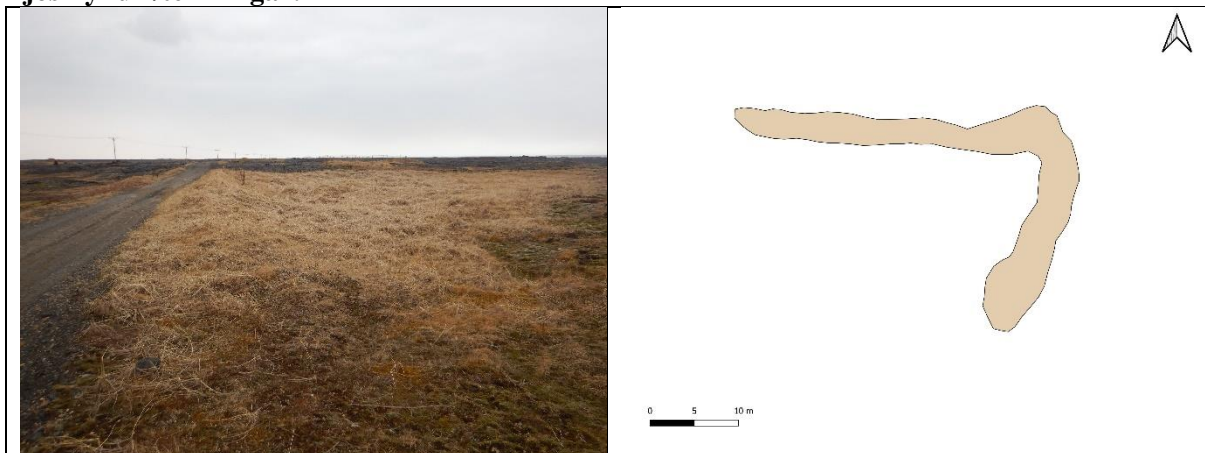
Við malarveg, rétt hjá vörðu [4] og 42 m austur af öðrum svipuðum garði [5].

Lýsing:

Garðlag, úr torfi eða uppmokstri. Tveir veggir, norður og austur. Hlutverk þess er óþekkt, gæti verið aðhald fyrir hross eða kálgarður. Þetta eru sennilega ekki gamlar minjar.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 7
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 27/4/21
GPS: 63,849712 -21,439918
Sérheiti:
Tegund: Niðurgröftur
Hlutverk: Óþekkt
Fjöldi: 2
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1900-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 24 m
Breidd: 17 m
Vegghæð: 1,5-2 m
Breidd veggja: 1,5- 3 m

Umhverfi/staðhættir:

Sunnan við malarveg, rétt austur af minjum [5] og [6].

Lýsing:

Niðurgrafið mannvirki með veggjum í kring. Op er í norður. Einnig er garðlag áfast rústinni. Þegar komið var á staðinn var búið að reisa girðingu í kringum rústina. Hlutverk minjanna er skýrsluhöfundum óþekkt en mögulega er um einhverskonar geymslu að ræða. Líklegt er að um sé að ræða frekar ungar minjar.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 8
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 27/4/21
GPS: 63,850390 -21,438595
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1800-1950
Friðlýst: nei
Lengd: 1,5 m
Breidd: 1,5 m
Vegghæð: 1,5 m
Breidd veggja: 1,5 m

Umhverfi/staðhættir:

Varðan stendur ofan á hraunklökk. Hún er í um 70 metra vestur af vörðu [9] og um 193 metra austur af vörðu [4]. Um 44 metra norður af malarvegi sem liggur miðja veginni milli Suðurstrandarvegur og sjávar. Rétt hjá er rafmagnslína.

Lýsing:

Varða úr hraungrýti. Líklega fylgir varðan Selvogsgötu [73], þó er varðan ungleg og mögulegt er að hún hafi verið gerð nýlega.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 9
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 27/4/21
GPS: 63,850404 -21,437512
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1800-1950
Friðlýst: nei
Lengd: 1,5 m
Breidd: 1,5 m
Vegghæð: 1,5 m
Breidd veggja: 1,5 m

Umhverfi/staðhættir:

Varðan stendur ofan á hraunklöpp. Um 70 metra austur af vörðu [8] og um 72 metra norður af malarvegi sem liggur miðja vegu milli Suðurstrandarvegar og sjávar. Rétt hjá er rafmagnslína.

Lýsing:

Varða úr hraungrýti. Líklega fylgir varðan Selvogsgötu [73], þó er varðan ungleg og mögulegt er að hún hafi verið gerð nýlega.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 10
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 27/4/21
GPS: 63,854737 -21,371547
Sérheiti:
Tegund: Brunnur
Hlutverk: Brunnur
Fjöldi: 1
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 3 m
Breidd: 3 m
Vegghæð: 0,4-0,5 m
Breidd veggja: 0,8 m

Umhverfi/staðhættir:

Brunnurinn liggur miðja vegu á milli tófta Ingileifarbæjar [18] og Hraunbúða [12], við eystri enda enda túngarðs [30].

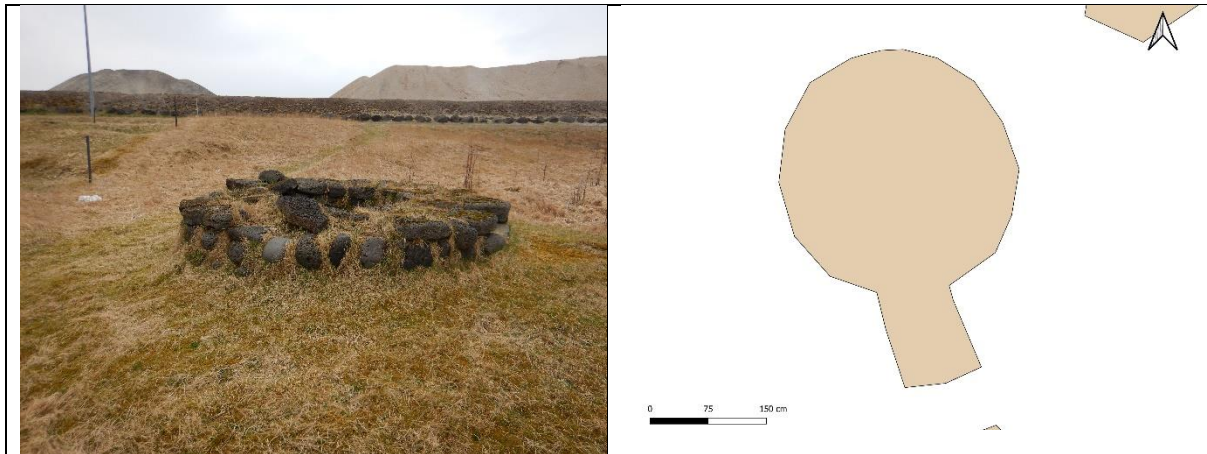
Lýsing:

Árið 1999 var brunnurinn grafinn upp, þá kom í ljós að hleðslurnar voru heillegar, þó var hann endurhlaðinn að hluta. Brunnurinn er hringlaga, um 3 m djúpur, hlaðinn úr grjóti. Búið er að koma fyrir járngrind fyrir opið. Í tengslum við að brunnurinn var grafinn upp var gerður göngustígur [11] að brunninum í tvær áttir úr samskonar grjóti og er í brunninum. Einnig var sett upp skilti við brunninn. Brunnurinn er merktur inn á Húsaskipun árið 1916 í Sögu Þorlákshafnar.

Heimildir:

Gamall brunnur orðinn aftur sýnilegur (2009).
Skúli Helgason (I), 1988, milli bls. 128 og 129.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 11

Sýsla: Árnessýsla

Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn

Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson

Dagsetning: 27/4/21

GPS: 63,858163 -21,373015

Sérheiti: Norðurvarnarflór

Tegund: Heimild

Hlutverk: Flór

Fjöldi: 1

Hættumat: Hætta

Hættuorsök: Ábúð

Tímabundið hættumat:

Tímabundin hættuorsök:

Ástand: Horfið

Aldur: 1750-1950

Friðlýst: nei

Lengd:

Breidd:

Vegg hæð:

Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Líklega rétt norðan við Hafnarskeið 8.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „Upp af Vörunum voru Flórar (27), Norðurvararflór (28) og Suðurvararflór (29), svæði lögð sléttum, flötum steinum fyrir skipin að standa á. Ofan við hvern Flór stóð sterkur staur, vel fastur í jörð, og nefndist Peli. Við pelana var spilvírinn tengdur, þegar skip voru sett upp á Flórana. Spil, knúð mannaflí, var notað til að draga upp skipin, á síðari árum”.

Flórar eru merktir inn á Húsaskipun árið 1916 í Sögu Þorlákshafnar, þar eru þeir beint vestur af Norðurvör.

Heimildir:

Skúli Helgason (I) , 1988, milli bls. 128 og 129.

Örnefnaskrá – Þorlákshöfn, bls. 2.

Númer: 12
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 27/4/21
GPS: 63,855069 -21,370690
Sérheiti: Hraunbúðir
Tegund: Tóft
Hlutverk: Sjóbúð
Fjöldi: 2
Hættumat: Mikil hætta
Hættuorsök: Vegna verksmiðju
Tímabundið hættumat: Mikil hætta
Tímabundin hættuorsök: Vegna verksmiðju
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1930
Friðlýst: nei
Lengd: 12 m
Breidd: 12 m
Vegghæð: 0,4-1,2 m
Breidd veggja: 3,2 m

Umhverfi/staðhættir:

Rústin er staðsett innan um jarðveg sem ætlaður er til iðnaðar sem geymdur er þarna á vegum fyrirtækisins Jarðefnaiðnaður. Jarðefnin eru alveg upp við rústina.

Lýsing:

Í tóftinni eru tvö hólfi, samsíða. Bæði er með inngang í S/A. Mögulega voru einnig inngangar til N/A og S/V. Hvort hólfi/hús var um 3x9 metrar að innanmáli. Upp við tóftina var áföst smiðja [13] og fyrir N/V var beitukofi [14].

Í Húsaskipan frá 1916, sem ritað var eftir minni árið 1970 er sagt frá þessu húsi. Í eystra húsinu var Halldór Magnússon frá Litlalandi formaður og í því vestra var Magnús Jónsson frá Hrauni formaður. Líklegt má telja að þaðan hafi sjóbúðin fengið nafn sitt, Hraunbúðir.

Heimildir:

Skúli Helgason, 1988, milli bls. 128-129.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 13

Sýsla: Árnessýsla

Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn

Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson

Dagsetning: 27/4/21

GPS: 63,855035 -21,370833

Sérheiti: Hraunbúðir

Tegund: Tóft

Hlutverk: Smiðja

Fjöldi: 1

Hættumat: Mikil hætta

Hættuorsök: Vegna verksmiðju

Tímabundið hættumat: Mikil hætta

Tímabundin hættuorsök: Vegna verksmiðju

Ástand: Vel greinanleg

Aldur: 1850-1930

Friðlýst: nei

Lengd: 7,3 m

Breidd: 4,8 m

Vegg hæð: 0,4-1,2 m

Breidd veggja: 2 m

Umhverfi/staðhættir:

Rústin er staðsett innan um jarðveg sem ætlaður er til iðnaðar sem geymdur er þarna á vegum fyrirtækisins Jarðefnaiðnaður. Jarðvegurinn er alveg upp við rústina.

Lýsing:

Í tóftinni er eitt hólfið með inngang í S/A. Mögulega voru einnig inngangur í N/A, inn í sjóbúð [12] sem er föst upp við tóftina. Tóftin er um 3,5x1,7 metrar að innanmáli.

Í Húsaskipan frá 1916, sem ritað var eftir minni árið 1970 er sagt frá þessu húsi og er það merkt sem smiðja.

Smiðjur var farið að reisa við sjóbúðir upp úr 1860 í Þorlákshöfn, helsta ástæðan var aukin kaffidrykkja sjómanna, en smiðjurnar voru aðallega reistar til þess að hita kaffið, en eldstæði vantaði til þess að hita það og því voru smiðjurnar reistar upp við sjóbúðirnar.

Heimildir:

Skúli Helgason (I), 1988, milli bls. 128-129.

Skúli Helgason (II), 1988, bls. 62.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 14

Sýsla: Árnessýsla

Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn

Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson

Dagsetning: 27/4/21

GPS: 63,855119 -21,370892

Sérheiti: Hraunbúðir

Tegund: Tóft

Hlutverk: Beitukofi

Fjöldi: 1

Hættumat: Mikil hætta

Hættuorsök: Vegna verksmiðju

Tímabundið hættumat: Mikil hætta

Tímabundin hættuorsök: Vegna verksmiðju

Ástand: Vel greinanleg

Aldur: 1750-1930

Friðlýst: nei

Lengd: 9 m

Breidd: 5,7 m

Vegg hæð: 0,5-1,2 m

Breidd veggja: 3 m

Umhverfi/staðhættir:

Rústin er staðsett innan um jarðveg sem ætlaður er til iðnaðar sem geymdur er þarna á vegum fyrirtækisins Jarðefnaiðnaður. Jarðvegurinn er alveg upp við rústina.

Lýsing:

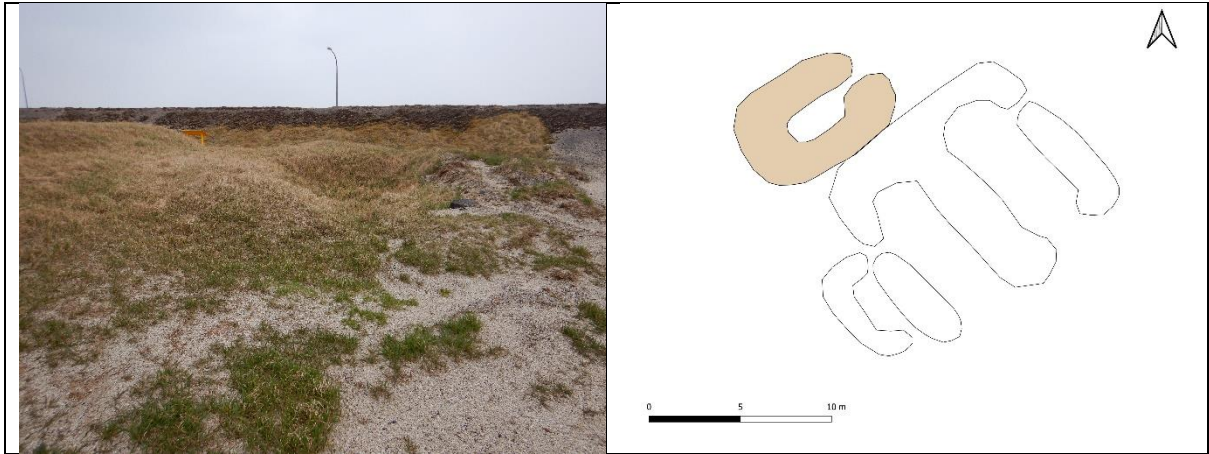
Tóftin sem er hringlaga er niðurgráfin, í henni er eitt hólf með inngang í N/A. Tóftin er um 3,4 x 1,6 metrar að innanmáli.

Í Húsaskipan frá 1916, sem ritað var eftir minni árið 1970 er sagt frá þessu húsi og er það merkt sem beitukofi (gamall).

Heimildir:

Skúli Helgason (I), 1988, milli bls. 128-129.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 15

Sýsla: Árnessýsla

Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn

Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson

Dagsetning: 30/4/21

GPS: 63,854867 -21,371606

Sérheiti:

Tegund: Garður

Hlutverk: Túngarður

Fjöldi: 1

Hættumat: Hætta

Hættuorsök: Ábúð

Tímabundið hættumat: Mikil hætta

Tímabundin hættuorsök: Byggingaframkvæmdir

Ástand: Vel greinaleg

Aldur: 1500-1900

Friðlýst: nei

Lengd: 136 m

Breidd: 4 m

Vegghæð: 0,4-0,8 m

Breidd veggja: 2,4-4 m

Umhverfi/staðhættir:

Norðanlega í Kaldaðarnestúni, fyrir vestan Nesbraut.

Lýsing:

Garðurinn liggur í S/A-N/V. Á tveimur stöðum lækkar hann mjög og gæti verið að þar sé op í garðinn.

Í örnefnaskrá er sagt frá túngörðum: „*Vestast við fyrrverandi túngarða var grýtt og gróðurlítið, og hét Grjót*“

Garðurinn passar ekki við mörk túsins á túnakorti frá 1917.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 4.

Túnakort Þorlákshöfn 1917.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 16
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 30/4/21
GPS: 63,854059 -21,372529
Sérheiti: Sigríðarbær /Siggubær /Guðmundarbær /Ólafarbær
Tegund: Tóftir
Hlutverk: Býli
Fjöldi: 3
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1880-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 40 m
Breidd: 20 m
Vegghæð: 0,4-1,5 m
Breidd veggja: 2 m

Umhverfi/staðhættir:

Í Kaldaðarnestúni

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: *Vestar á sama hól (og Ingileifarbær) stóð fjórði bærinn. Hann nefndist Guðmundarbær, en oftast Sigríðarbær og Siggubær. Þar bjuggu síðast Sigríður Einarsdóttir og Guðmundur Guðmundsson, en áður bjuggu í þeim bæ Ólöf Þorkelsdóttir og Sigfinnur Arnason. Samkvæmt áður sögðu hefði bærinn þá átt að kallast Ólafabær, en þess finnst ekki getið nú. Tómithús þessi voru í byggð fram um aldamót 1900.*

Síðustu ábúendur fluttu til Ólafsvíkur árið 1900.

Langur hóll er á túninu, á honum eru rústir tveggja býla, Siggubæjar og Ingileifarbæjar. Siggubær er í vestari enda hólsins. Tóftin liggur í S/V-N/A. Sjáanleg eru þrjú rými á hólnum, eitt í S/V-enda og tvö í N/A-enda. Inngangur hefur verið í suðurhlið bæjarins, sá má móta fyrir mögulegum tröðum [29].

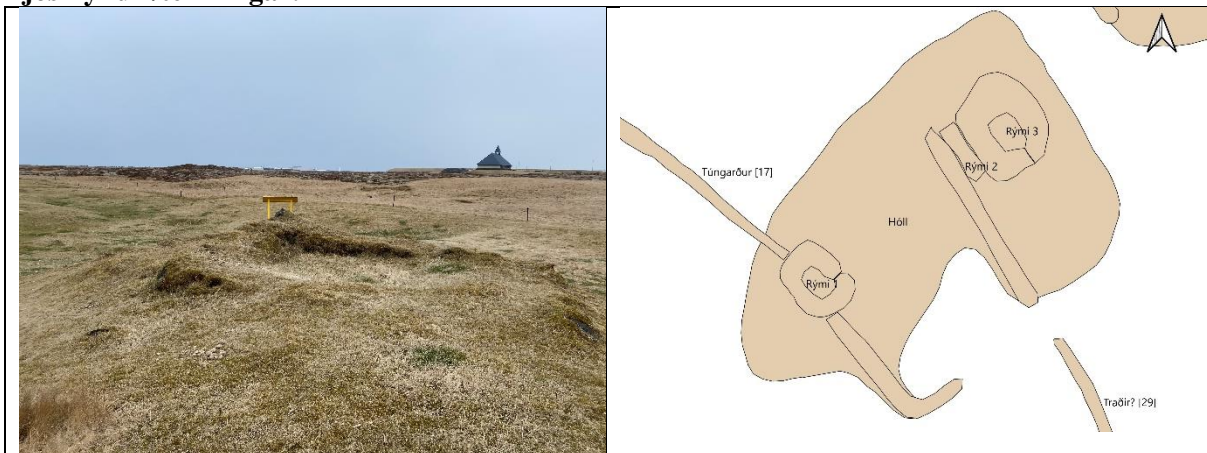
Túngarður [17] liggur frá tóftinni til N/V. Líklega var kálgarður sunnan við hólinn, en garðlag virðist gefa það til kynna.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Skúli Helgason (I), 1988, bls. 398.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 17
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 30/4/21
GPS: 63,854075 -21,372754
Sérheiti:
Tegund: Garður
Hlutverk: Túngarður
Fjöldi: 2
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 135 m
Breidd: 4 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 2 m

Umhverfi/staðhættir:

Í Kaldaðarnestúni. Garðurinn liggur frá rúst [16] og að rúst [22]. Hann liggur í gegnum girðingu.

Lýsing:

Garðurinn liggur í S/A-N/V. Garðurinn er rofinn á einum stað þar sem er búið að gera lóð fyrir Mánabraut 9. Garðurinn er gerður úr grjóti.

Í örnefnaskrá er sagt frá túngörðum: „*Vestast við fyrrverandi túngarða var grýtt og gróðurlítið, og hét Grjót*“

Mögulegt er að um sé að ræða hluta garðsins sem merktur er inn á túnakort frá 1917, það þarf þó ekki að vera.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 4.

Túnakort Þorlákshöfn 1917.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 18
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 30/4/21
GPS: 63,854338 -21,372021
Sérheiti: Ingileifarbær
Tegund: Tóftir
Hlutverk: Býli
Fjöldi: 2
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1880-1903
Friðlýst: nei
Lengd: 17 m
Breidd: 12 m
Vegghæð: 0,5-1 m
Breidd veggja: 2 m

Umhverfi/staðhættir:

Í Kaldaðarnestúni, fyrir norðvestan Siggubæ [16].

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: *Syðst í túninu, í suðausturfrá þessum bæjum (Helgubær og Erlendarkot) er stór hóll, sem snýr endum í austur og vestur, algróinn, með miklum rústum, Þar stóð Ingileifarbær austan til í hólnum. Þar bjuggu Ingileif Símonardóttir og Einar Guðmundsson.....Tómthús þessi voru í byggð fram um aldamót 1900.*

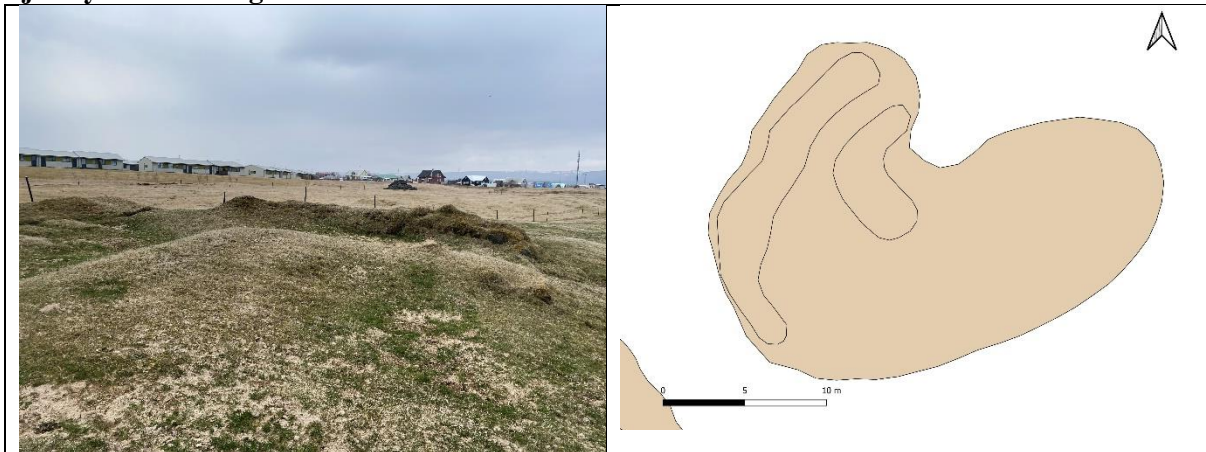
Ingileif og Einar fluttu til Reykjavíkur árið 1903.

Langur hóll er á túninu, á honum eru rústir tveggja býla, Siggubæjar og Ingileifarbæjar. Ingileifarbær er í eystri enda hólsins. Rústirnar eru ekki mjög greinilegar, þó eru tveir veggir sýnilegir og liggja þeir báðir í boga frá því sem virðist vera inngangur í N/A enda.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.
Skúli Helgason (I), 1988, bls. 401.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 19
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 30/4/21
GPS: 63,854985 -21,373087
Sérheiti:
Tegund: Tóft
Hlutverk: Útihús
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 10,7 m
Breidd: 7 m
Vegghæð: 0,2-0,6 m
Breidd veggja: 2 m

Umhverfi/staðhættir:

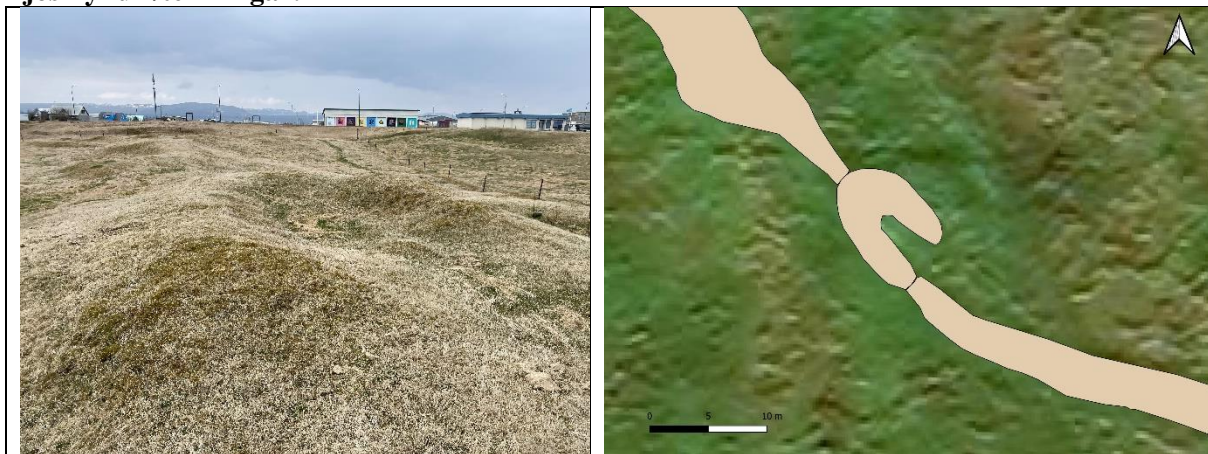
Í Kaldaðarnestúni, inn í miðjum garði [30].

Lýsing:

Lítill tóft sem er byggð inn í, eða utan í garð [30]. Dyrnar er til S/A. Sennilega úr torfi.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 20
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 30/4/21
GPS: 63,855535 -21,373832
Sérheiti:
Tegund: Tóft
Hlutverk: Útihús/geymsla
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Ill greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 9,3 m
Breidd: 6,2 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 1,4 m

Umhverfi/staðhættir:

Í vesturenda í Kaldaðarnestúni, upp við girðingu.

Lýsing:

Lítill illa greinanleg tóft. Dyrnar er til S/A. Sennilega úr torfi. Mögulega útihús eða geymsla sem tilheyrir hefur Helgubæ [21]. Þarna rétt hjá var kálgarður og gæti mannvirkið mögulega verið kartöflugeymsla.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 21
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 30/4/21
GPS: 63,855637 -21,374357 u.þ.b.
Sérheiti: Helgubær / Magnúsarkot / Kotið
Tegund: Heimild
Hlutverk: Býli
Fjöldi:
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfið
Aldur: 1880-1920
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Nyrst í Kaldaðarnestúni, rétt við Egilsbraut, en fyrir utan girðingu sem er þarna í dag.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: *Vestur í túni, fyrir vestan Þorlákshól, sunnan gatnamótin þar sem A-gata hefst, sér fyrir rústum. Þar stóð Helgubær, sem líka var nefndur Magnúsarkot og Kotið. Þar bjuggu Helga Jónsdóttir og Magnús Símonarson..... Tómhús þessi voru í byggð fram um aldamót 1900. Í Helgubæ var þó lengur búið. Síðast bjó þar Gísli Jónsson fram yfir 1920, en í öðru nýrra húsi.*

Magnús og Helga, sem bærinn er kenndur við fluttu úr bænum árið 1913 og keypti Gísli bæinn og reif hann, í staðinn byggði hann timburhús (sjá teikningu). Árið 1920 flutti Gísli til Eyrarbakka og tók húsið með sér. Húsið var svo flutt seinna á Selfoss þar sem það stóð þar til það var rífið árið 1970. Ekkert er þar sem húsið var í dag nema upplýsingaskilti, en það sést til matjurtagarðgarðs [31] rétt þar hjá. Húsið og matjurtagarðurinn eru merkt á túnakort frá 1917.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Skúli Helgason (I), 1988, bls. 400-401.

Íbúðarhúsið – teikning, úr Skúli Helgason (II) milli bls. 126-127.

Túnakort - Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 22
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 30/4/21
GPS: 63,855306 -21,375889
Sérheiti:
Tegund: Garður
Hlutverk: Matjurtagarður
Fjöldi:
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanlegt
Aldur: 1800-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 23,3 m
Breidd: 12,9 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:

Nyrst í Kaldaðarnestúni, rétt við Egilsbraut, beint á móti Egilsbraut 4. Fyrir utan girðingu sem er þarna í dag.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: *Skammt norðvestan við Helgubæ var Erlendarkot. Þar bjó Erlendur Þórðarson með Katrínu móður sinni.*

Matjurtagarður sem tilheyrir hefur Erlendarkoti [37]. Garðlagið liggur í „L“, garðurinn hefur verið stærri en er skorinn vegna vegagerðar.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 23
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 30/4/21
GPS: 36,851302 -21,360676 u.þ.b.
Sérheiti: Hafnarvarða / Varðan
Tegund: Heimild
Hlutverk: Varða / Mið
Fjöldi: 1
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Sést ekki
Aldur: 1750-1883
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Varðan stóð rétt við fjöru, við hlið Þorlákshafnarvita.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „Í nestánni fyrir sunnan Sporið er Hafnarvarða. Var hún hlaðin mjög stór, enda við hana miðaðar fiskileitir. Nú er hún hrúnin að mestu, en víti. Þorlákshafnarviti, reistur við hlið vörðunnar“.

Oddur V. Gíslason ritaði leiðbeiningar um lendingar í Þorlákshöfn árið 1890, þar segir hann frá Hafnarvörðu:

„Sé komið vestan með landi, má ekki fara nær landi en svo, þegar komið er á Einstig, að Þorlákshóll sjáist upp yfir urðina á Hafranesi. Er svo haldið þar til Hafnarvarða ber í Þorlákshafnarbæ, og á þá að vera komið austur á Grynningarskarð. Nær landi, milli Kúlu og Hafnarvörðu, má ekki fara nema í ládeyðu.“

Varðan hrundi til árið 1882 eða 1883, en hún var þó enn vegleg árið 1920 (sjá mynd), ekkert sést til hennar í dag.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 3.
Oddur V. Gíslason (1890), bls. 52-54.
Sigurður Þorsteinsson (1938), bls. 46.
Skúli Helgason (I) (1988) milli bls. 128-129.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 24
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 30/4/21
GPS: 36851725 -21,369698
Sérheiti:
Tegund: Garðlag
Hlutverk: Matjurtagarður
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanlegt
Aldur: 1900-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 19 m
Breidd: 20 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:
Rétt vestan við Nesbraut.

Lýsing:
Ferhyrntur kálgarður úr torfi eða uppmoskstri. Líklega ungur.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 25
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,853183 -21,367581
Sérheiti: Réttarstekkur
Tegund: Tóft
Hlutverk: Stekkur
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Skepnuhald
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanlegt
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 17 m
Breidd: 9 m
Vegghæð: 0,4-0,8 m
Breidd veggja: 1,6 m

Umhverfi/staðhættir:

Nyrst í túni á Hafranesi. Í um 8 m sunnan frá afleggjaranum að Þorlákshafnarvita. Niðurgrafið mannvirki [26] er í 9 m fjarlægð.

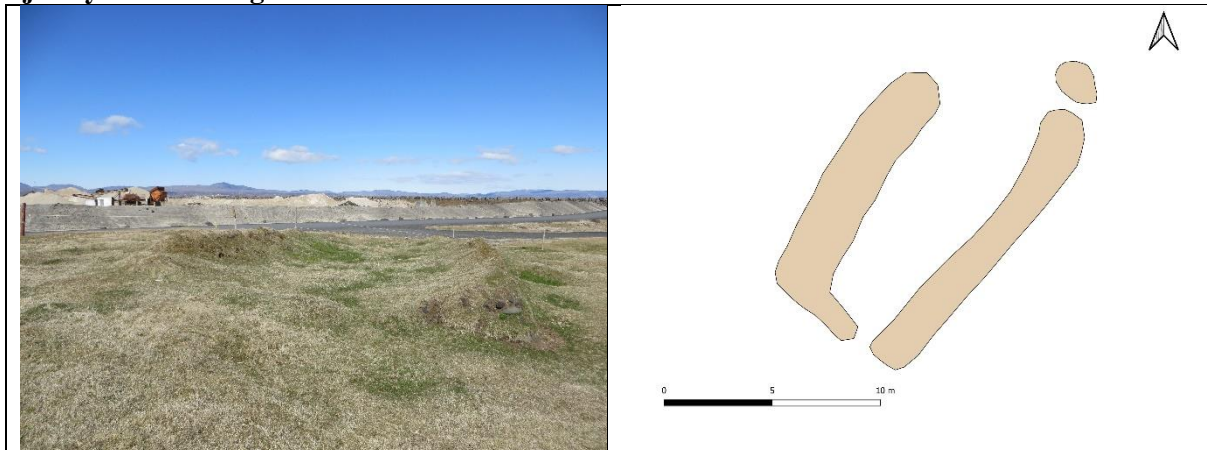
Lýsing:

Lega stekksins er S/V-N/A. Tveir langveggir eru sýnilegir, dyrnar virðast vera til suðurs. Réttarstekkur var fráferurétt. Í örnefnaskrá segir: „Austur frá henni Spori er vik sem heitir Stekkjarbót. Austur frá henni eru grynningar sem heita Stekkjarboði.“

Heimildir:

Hildur Gestsdóttir, 1999, bls. 22.
Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 3.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 26
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 36,853068 -21,367490
Sérheiti:
Tegund: Niðurgroftur
Hlutverk: Óþekkt
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Skepnuhald
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanlegt
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 3 m
Breidd: 3 m
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Nyrst í túni á Hafranesi. Í um 8 m sunnan frá afleggjaranum að Þorlákshafnarvita. Réttarstekkur [25] er í 9 m fjarlægð.

Lýsing:

Niðurgroft ferhyrnt mannvirki. 3 x 3 m og um 0,4 m djúpt. Óþekkt hlutverk. Þegar Réttarstekkur [25] var fyrst skráður árið 1999 var sagt frá hringlaga niðurgroftu mannvirki sem þá var 0,7 m djúpt sem gæti verið niðursokkin tóft. Svo virðist sem ásýnd mannvirkisins hafi breyst á þeim 22 árum sem hafa liðið á milli skráninganna.

Heimildir:

Hildur Gestsdóttir (1999) bls. 22.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 27
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,848476 -21,372269
Sérheiti:
Tegund: Garðar
Hlutverk: Herslugarðar
Fjöldi: 7
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanlegt
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 103 m
Breidd: 32 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 1 m

Umhverfi/staðhættir:

Garðlöggin er rétt vestan við Nesbraut.

Lýsing:

A.m.k. sjö hólf, ekki virðist vera nein regla hvað varðar röðun og staðsetningu hólfanna.

Fleiri garðlög [28] eru í um 30 m fjarlægð.

Görðunum er lýst í Sögu Þorlákshafnar: „Í Þorlákshöfn var fiskurinn breiddur til herslu á grjótgarða (fiskigarða), sem hlaðnir voru á allmiklu svæði sunnan og vestan við túnið. Þeir voru lágir, að líkindum nálægt 40 cm á hæð og oftast tvíbreiðir, sjást leifar af þeim enn í dag í Þorlákshöfn“

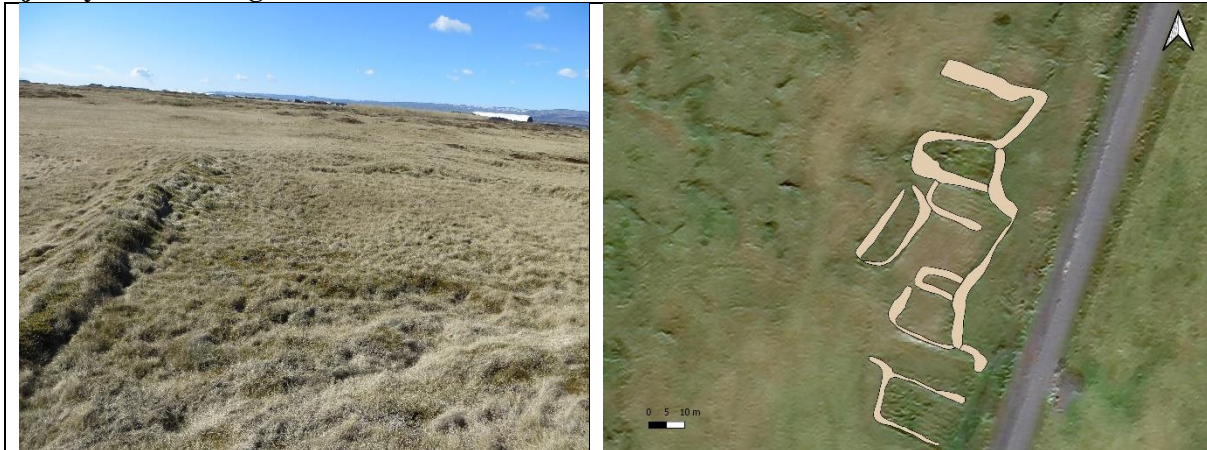
Í fornleifaskráningu frá 1999 eru minjarnar skráðar sem Hákarlabyrgi og eru það einnig í aðalskipulagi Ölfus.

Heimildir:

Skúli Helgason (II), bls. 97.

Hildur Gestsdóttir, 1999, bls. 26.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 28

Sýsla: Árnessýsla

Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn

Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson

Dagsetning: 4/5/21

GPS: 63,847679 -21,372686

Sérheiti:

Tegund: Garðar

Hlutverk: Herslubyrgi

Fjöldi: 3

Hættumat: Engin hætta

Hættuorsök:

Tímabundið hættumat: Engin hætta

Tímabundin hættuorsök:

Ástand: Ill greinanlegt

Aldur: 1750-1900

Friðlýst: nei

Lengd: 28 m

Breidd: 22 m

Vegghæð: 0,2-0,3 m

Breidd veggja: 1 m

Umhverfi/staðhættir:

Garðlögin er rétt vestan við Nesbraut.

Lýsing:

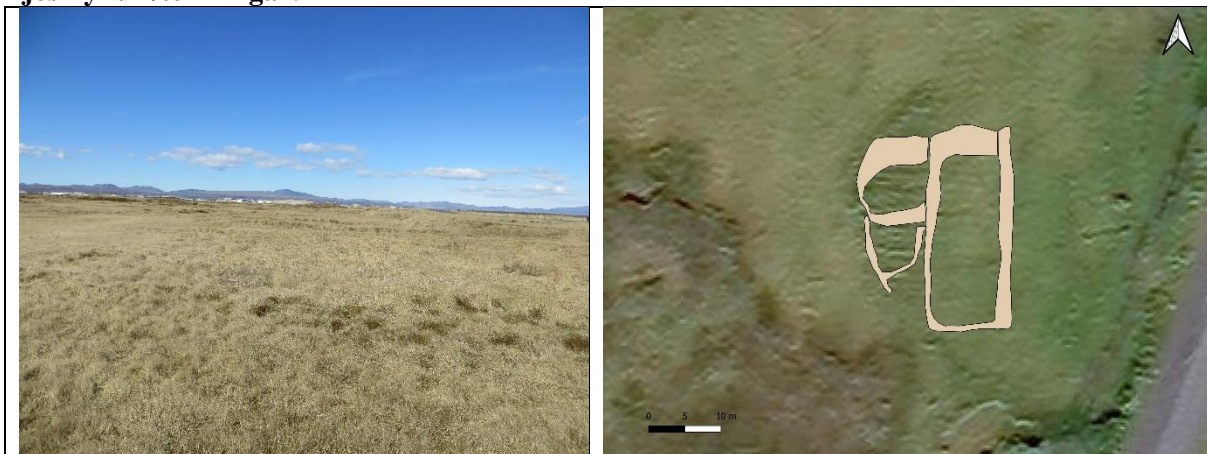
Samskonar garðlög og [27] sem eru í 30 m fjarlægð og hafa verið túlkuð sem hákarlabyrgi . A.m.k. þrjú hólf, ekki virðist vera nein regla hvað varðar röðun og staðsetningu hólfanna.

Görðunum er lýst í Sögu Þorlákshafnar: „Í Þorlákshöfn var fiskurinn breiddur til herslu á grjótgarða (fiskigarða), sem hlaðnir voru á allmiklu svæði sunnan og vestan við túnið. Þeir voru lágir, að líkindum nálægt 40 cm á hæð og oftast tvíbreiðir, sjást leifar af þeim enn í dag í Þorlákshöfn“.

Heimildir:

Skúli Helgason (II), bls. 97.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 29
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,854077 -21,372219
Sérheiti:
Tegund: Garðar
Hlutverk: Traðir?
Fjöldi: 2
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Ill greinanlegt
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 36 m
Breidd: 1 m
Vegghæð: 0,2-0,3 m
Breidd veggja: 1 m

Umhverfi/staðhættir:

Í Kaldaðarnestúni.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: *Vestar á sama hól (og Ingileifarbær) stóð fjórði bærinn. Hann nefndist Guðmundarbær, en oftast Sigríðarbær og Siggubær. Þar bjuggu síðast Sigríður Einarsdóttir og Guðmundur Guðmundsson, en áður bjuggu í þeim bæ Ólöf Þorkelsdóttir og Sigfinnur Arnason. Samkvæmt áður sögðu hefði bærinn þá átt að kallast Ólafabær, en þess finnst ekki getið nú. Tómtúús þessi voru í byggð fram um aldamót 1900.*

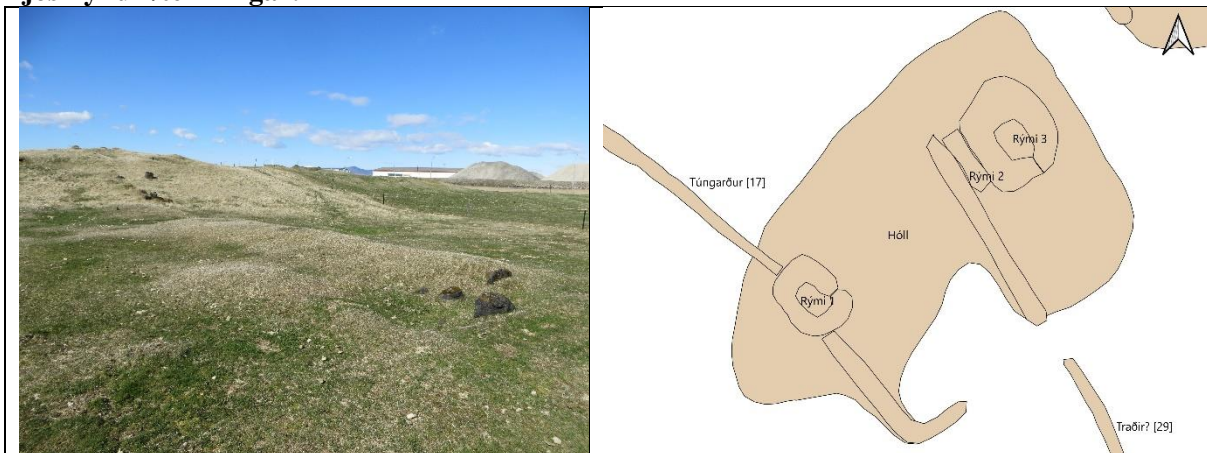
Síðustu ábúendur fluttu til Ólafsvíkur árið 1900.

Inngangur hefur verið í suðurhlíð Siggubæjar [16], sjá má móta fyrir mögulegum tröðum hlöðnum úr grjóti. Einnig geta þetta verið leifar af kálgarði.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.
Skúli Helgason (I), 1988, bls. 398.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 30

Sýsla: Árnessýsla

Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn

Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson

Dagsetning: 4/5/21

GPS: 63,854877 -21,372590

Sérheiti:

Tegund: Garður

Hlutverk: Túngarður

Fjöldi: 1

Hættumat: Hætta

Hættuorsök: Ábúð

Tímabundið hættumat: Mikil hætta

Tímabundin hættuorsök: Byggingaframkvæmdir

Ástand: Vel greinanleg

Aldur: 1500-1900

Friðlýst: nei

Lengd: 135 m

Breidd: 2-3 m

Vegghæð: 0,2-0,8 m

Breidd veggja: 2-5 m

Umhverfi/staðhættir:

Í miðju Kaldaðarnestúni, fyrir vestan annan túngarð [15].

Lýsing:

Garðurinn liggur í S/A-N/V. Ekki sést neitt grjót í garðinum. Í miðjum garðinum er tóft [19]. Norður hluti garðsins er mun breiðari en syðri hluti hans, hann er allt að 5 m breiður, líklega hefur sandur fokið upp við hann.

Í örnefnaskrá er sagt frá túngörðum: „*Vestast við fyrrverandi túngarða var grýtt og gróðurlítið, og hét Grjót*“

Garðurinn passar ekki við mörk túsins á túnakorti frá 1917.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 4.

Túnakort Þorlákshöfn 1917.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 31
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,855556 -21,374166
Sérheiti:
Tegund: Garður
Hlutverk: Matjurtagarður
Fjöldi:
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1880-1920
Friðlýst: nei
Lengd: 39 m
Breidd: 13 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 1 m

Umhverfi/staðhættir:

Nyrst í Kaldaðarnestúni, rétt við Egilsbraut, en fyrir utan girðingu sem er þarna í dag.

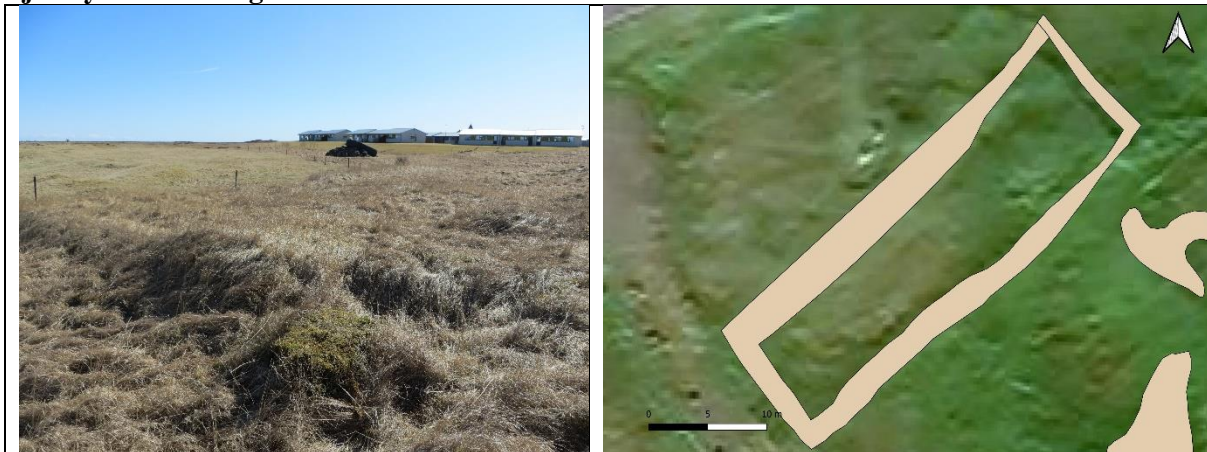
Lýsing:

Matjurtagarður sem tilheyrir hefur Helgukoti [21]. Garðurinn er ferhyrntur og hlaðinn úr grjóti. Í örnefnaskrá segir: *Vestur í túni, fyrir vestan Þorlákshól, sunnan gatnamótin þar sem A-gata hefst, sér fyrir rústum. Þar stóð Helgubær, sem líka var nefndur Magnúsarkot og Kotið. Þar bjuggu Helga Jónsdóttir og Magnús Símonarson..... Tómhús þessi voru í byggð fram um aldamót 1900. Í Helgubæ var þó lengur búið. Síðast bjó þar Gísli Jónsson fram yfir 1920, en í öðru nýrra húsi.* Magnús og Helga, sem bærin er kenndur við flutti úr bænum árið 1913 og keypti Gísli bæinn og reif hann, í staðinn byggði hann timburhús. Árið 1920 flutti Gísli til Eyrarbakka og tók húsið með sér.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.
Skúli Helgason (I), 1988, bls. 400-401.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 32
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 36,852068 -21,373479
Sérheiti: Miðmundarbyrgi
Tegund: Heimild/tóft
Hlutverk: Hákarlabyrgi
Fjöldi: 2
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Ill greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 2 m
Breidd: 2 m
Vegghæð: 0,1 m
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Rétt fyrir norðan göngustíg sem liggur frá kirkjunni og að Nesvegi. Búið er að koma upp upplýsingaskilti við minjarnar.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „Suðvestur frá túninu, nánar frá Ingileifarbæ, sem síðar verður nefndur, er Miðmundarbyrgi, gömul rúst á háum hól, sem ber við loft“.

Ekki er mikið sjáanlegt af minjunum, tveir hólar, á öðrum óljós för og nokkrir steinar.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 4.
Miðmundarbyrgi – Upplýsingaskilti.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 33
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,857265 -21,374486 u.þ.b.
Sérheiti: Kirkjuflöt - Kirkjubúðin
Tegund: Heimild
Hlutverk: Kirkja og kirkjugarður – sjóbúð.
Fjöldi:
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfið
Aldur: 1500-1800 (kirkja) 1800-1900 (sjóbúð)
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir og lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „*Nyrst á túninu, norðan við Fjósaflöt, er Kirkjuflöt, nú að mestu undir byggingum*“.

Fjósið er merkt inn á kort í bókinni Saga Þorlákshafnar, bindi 1. Kirkjuflöt hefur verið þar sem nú er Hafnarskeið 7 og búíð er að setja um upplýsingarskilti um Kirkjuflöt, eða þar sem nú er Hafnarskeið 8. Í Jarðabók Árna og Páls er sagt frá kirkju: „*Hér er hálfkirkja að fornu og nýju, og tíðir veittar jafnan, þá heimamenn eru til altaris... Presturinn í Arnarbæli þjónustar þessa hálfkirkjum og fyrir nauðsin verfolks, sem hingað sækir, veitir presturinn hér tíðir hvern miðvikudag um föstutímamann*“

Skúli Helgason veltir fyrir sér hvar kirkjan hefur staðið, hann ritar í bók sinni: „*Kirkjan stóð stuttan spöl norðvestur frá gamla bænum, þar sem hann hefur sjálf sagt staðið öldum saman, allt til að sá síðasti var rifinn til grunna árið 1962. Við kirkjuna hefur verið grafreitir og garður hlaðinn í kringum hann. Kemur það fram í heimild frá 1673, að garður sé umhverfis kirkjuna. Mætti því ætla, að þá hafi verið þar öðru hverju grafið í honum. Þegar kirkjan var fallin og menn hafa séð fram á, að hún yrði ekki endurbyggð, var upp úr tóft hennar reist sjóbúð, er var ávallt síðan kölluð kirkjubúðin. Vísuðu dyr hennar, sem voru til vesturs, á Geitafell. Kirkjubúðinni var haldið við og notuð af sjómönnum í meira en heila öld, allt fram til seinustu aldamót. Þá var hún rifin og jöfnuð við jörðu*“

Á miðri 20. öldinni voru miklar framkvæmdir á svæðinu og komu þá oft í ljós mannabein, seinast árið 1962 þegar hafnarframkvæmdir hófust.

Ekkert sést til minjanna í dag.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 1.
Skúli Helgason (I), bls. 100-101.
Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín: Árnessýsla, annað bindi (1918-1921) bls. 432-433.

Númer: 34
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,357130 -21,375054
Sérheiti:
Tegund: Tóft
Hlutverk: Óþekkt
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1800-1950
Friðlýst: nei
Lengd: 8 m
Breidd: 5 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:

Í norðurenda Þorlákshóls.

Lýsing:

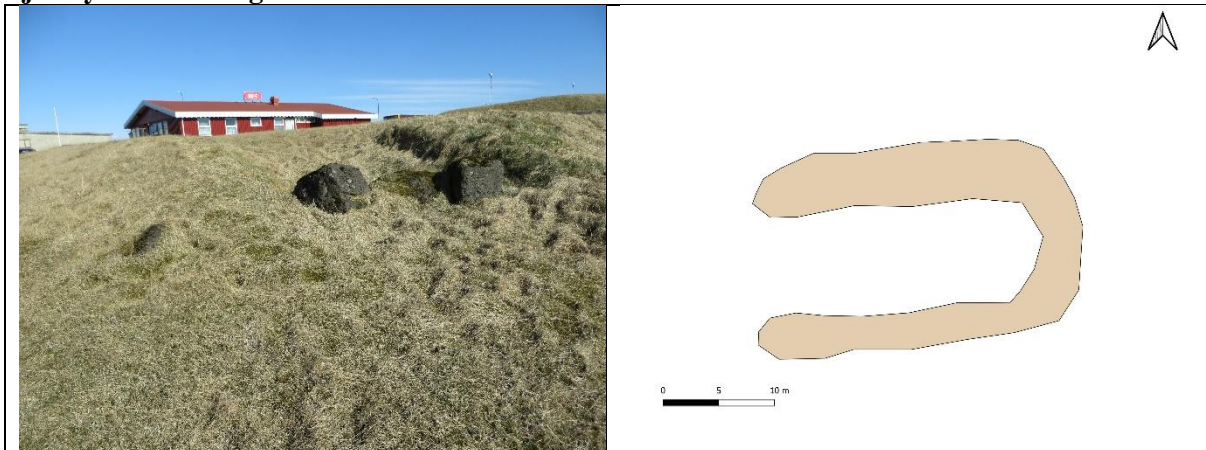
Ekki er sagt frá þessari tóft í örnefnaskrá, þar segir: „*Vestan við bæinn, kálgarðinn og Suðurvarnarbyggingarnar var stórt og slétt tún. Bar þar mest á Þorlákshól, breiðum og löngum frá norðri til suðurs.... Nú 1968, þegar búíð er að umturna öllu bæjarstæðinu svo ekkert er eftir, nema hluti af Þorlákshól.*“

Tóftin er U-laga, með op í vestur. Hún hallar upp í hólinn. Búíð er að koma fyrir steinum í inngang tóftarinnar, en þeir hafa ekki tilheyrt tóftinni. Tóftin minnir á naust. Einnig gæti verið um að ræða nýlegt mannvirki.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 1.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 35
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,857207 -21,373162
Sérheiti: Þorlákshöfn
Tegund: Heimild
Hlutverk: Bær
Fjöldi:
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfið
Aldur: 1400-1962
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:
Umhverfi/staðhættir og lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „Um miðja vegu milli Skötubótar og Hafnarness stóð Þorlákshafnarbærinn uppi á allháum sjógarði eða uppfyllingu, sem hét Sjógarður, og snéri stöfnum mót suðri....Í bæjarröðinni voru allmörg hús, geymsluhús austast en baðstofa, hlaðin úr höggnu grjóti, vestast. Fjós var þar vestan í móti, og hesthús, en heyhlaða, ærhús og fleiri byggingar að bæjarbaki. Suður af eystri hluta bæjarhúsanna stóð tveggja hæða timburhús og fleiri hús áföst, austan við það, en stórt geymsluhús aðeins sunnar. Stór kálgarður var sunnan við bæinn og brunnur á hlaðinu, milli kálgarðins og áðurnefnds timburhúss“

Ekki eru til mikið af heimildum um bæinn þar til um árið 1400, þá er jörðin sem upphaflega hét Elliðahöfn, í eigu Skálholts.

Í Jarðabók Árna og Páls er sagt frá bænum eins og hann var í byrjum átjándu aldar, þar er jarðardýrleiki sagður óviss því að jörðin tíundaðist engum. Þó var talið að dýrleikinn væri 60 hundruð. Seinasti bærinn var byggður á árunum 1880-1885 og stóð til ársins 1962 þegar hann var rifinn. Í dag er búið að setja upp upplýsingaskilti þar sem bærinn stóð, hann stóð þar sem nú er Hafnarskeið 6 og 8. Enn eru hægt að sjá litlar leifar af yngstu húsunum, þær eru úr steypu.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 1.

Skúli Helgason (I), bls. 21.

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín: Árnessýsla, annað bindi (1918-1921) bls. 432-433.

Ljósmyndir/teikningar:

Til vinstri: Steypuleifar, til hægri: Bærinn eins og hann var um aldamótin 1900.

Númer: 36
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: Óviss staðsetning
Sérheiti:
Tegund: Heimild
Hlutverk: Vöruskemma
Fjöldi: 1
Hættumat:
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfið
Aldur: 1750-1850?
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:
Óviss staðsetning.

Lýsing:

Í Sögu Þorlákshafnar er sagt frá vöruskemmu: „*Frá Þorlákshöfn eru engar heimildir, svo kunnugt sé um vöruhús fyrr en langt fram á 18. öld. Árið 1774 er getið um vöruskemmu í Þorlákshöfn*“ og er þar verið að vitna í skjal í Þjóðskjalasafninu.

Heimildir:

Skúli Helgason (II), 1988, bls. 494.

Eyrarbakkaverslun: Syns- og Taxationsforretning over Örebaks Handels og Vaarninghuse 1774. Skjal nr. Árn. XXII, 12.

Númer: 37
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 30/4/21
GPS: 63,855377 -21,376123
Sérheiti: Erlendarkot
Tegund: Heimild
Hlutverk: Býli
Fjöldi:
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanlegt
Aldur: 1880-1901
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Sennilega hefur bærinn staðið við eða þar sem Egilsbraut er, beint á móti Egilsbraut 4.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: *Skammt norðvestan við Helgubæ var Erlendarkot. Þar bjó Erlendur Þórðarson með Katrínu móður sinni.*

Erlendur og Katrín fluttu í kotið árið 1894 og bjuggu þar til 1901. Erlendur sótti sjó á vertíðum auk þess sem hann stundaði daglaunavinnu í Þorlákshöfn og út um sveitina, m.a. slátturvinnu.

Hluti af marjurtagarði [22] sem tilheyrir hefur kotinu er enn sýnilegur.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.
Skúli Helgason (I), 1988, bls. 398-399.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 38
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,862917 -21,383569
Sérheiti: Hlíðarendavarða
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 4
Breidd: 4
Vegghæð: 1,7-1,8 m
Breidd veggja: 4 m

Umhverfi/staðhættir:

Uppi á hól fyrir norðaustan norðuenda Unubakka.

Lýsing:

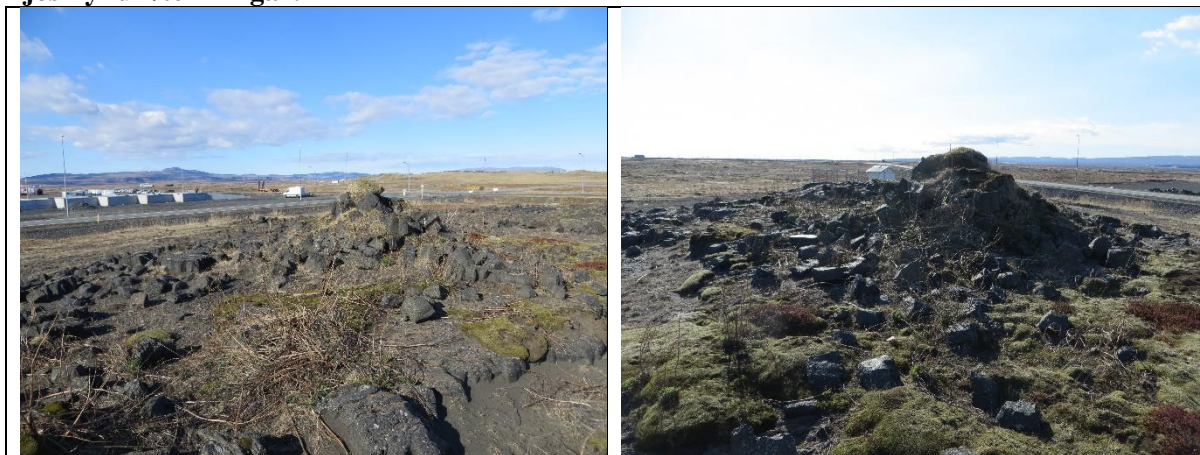
Í örnefnaskrá segir: „Við götuna upp að Hlíðarenda, en hún er litlu vestar en núverandi vegur, eru innan Unubakka þrjú vörðubrot á klapparhól. Þær heita Hlíðarendavarða. Þær sjást greinilega frá veginum. Fleiri vörður eru meðfram götunni, samanber Hlíðarenda.

Í dag er aðeins ein varða eftir, vel greinanleg, hlaðin úr grjótinu í kring.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 39
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,850251 -21,371406
Sérheiti:
Tegund: Þúst
Hlutverk: Óþekkt
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Ill greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 2 m
Breidd: 2 m
Vegghæð: 0,3-0,5 m
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:
Í um 55 m vestur frá Nesvegi.

Lýsing:
Þúst uppi á hól sem sker sig úr landslaginu. Mögulega fiskibyrgi.

Heimildir:
Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 40
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,845960 -21,414446
Sérheiti: Langbásvarða
Tegund: Varða
Hlutverk: Mið
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Landfok
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 2 m
Breidd: 5 m
Vegghæð: 0,4-1,2 m
Breidd veggja: 5 m

Umhverfi/staðhættir:

100 metra suður frá malarvegi og 250 m norður af sjávarkambi. Í um 400 m fjarlægð vestur af fiskeldi.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „Upp af miðjum Langbás er allstór varða um 200 til 300 metra frá sjó, á hól og er 18 m há Hún heitir Langbásvarða“

Ekki er hún enn svo há, aðeins er eftir gunnur hennar. Hún er mest 1,2 m há.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 4.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 41
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,855708 -21,397518 u.þ.b.
Sérheiti: Þrívörður
Tegund: Varða - heimild
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 3
Hættumat: Engin hættu
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hættu
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Vörðurnar hafa staðið í um 120 m fjarlægð, vestur frá Eyrarbraut 36.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „*Gata lá frá Þorlákshöfn út í Selvog. Lá hún norðan undir Klapphól, sem ber við loft frá Þorlákshól séð. Á þeim hól stóðu Þrívörður. Þær eru nú fallnar*“.

Varðan fylgdi Selvogsgötu [73]. Ekkert sést til minjanna.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 4.

Númer: 42
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,858746 -21,397617
Sérheiti: Smalavarða
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,6 m
Breidd: 1,6 m
Vegghæð: 0,8-1 m
Breidd veggja: 1,6 m

Umhverfi/staðhættir:

Í 60 m fjarlægð norður frá Básahrauni 42.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „*Nokkru norðar (en Þrívörður), frá Þorlákshól í stefnu rétt sunnan við Selvogsheiði, er stór varða sem heitir Smalavarða, ekki við neina götu*“.

Varðan er ekki stór, aðeins um 1,6 m há og því hefur hrunið úr henni. Athygli skal vakin á því að við fornleifaskráningu árið 1999 fannst engin varða á svæðinu, því er mögulegt að varðan sem sést nú hafi verið hlaðin á síðustu 20 árum.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 4-5.
Hildur Gestsdóttir (1999).

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 43
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,858533 -21,397263
Sérheiti:
Tegund: Tóft
Hlutverk: Óþekkt
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Illgreinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 5,5 m
Breidd: 3,5 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja: 1,4 m

Umhverfi/staðhættir:

Í 32 m fjarlægð norður frá Básahrauni 42.

Lýsing:

Lítill illgreinanleg tóft. Inngangur til suðurs. Rétt hjá er gerði [44] og Smalavarða [42]. Hlutverk mannvirkisins er óljóst en örnefni vörðunar gefur til kynna að mögulega er þetta smalakofi.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 44
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,858635 -21,397041
Sérheiti:
Tegund: Garður
Hlutverk: Gerði/aðhald
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Illgreinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 10 m
Breidd: 8 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja: 1,4 m

Umhverfi/staðhættir:

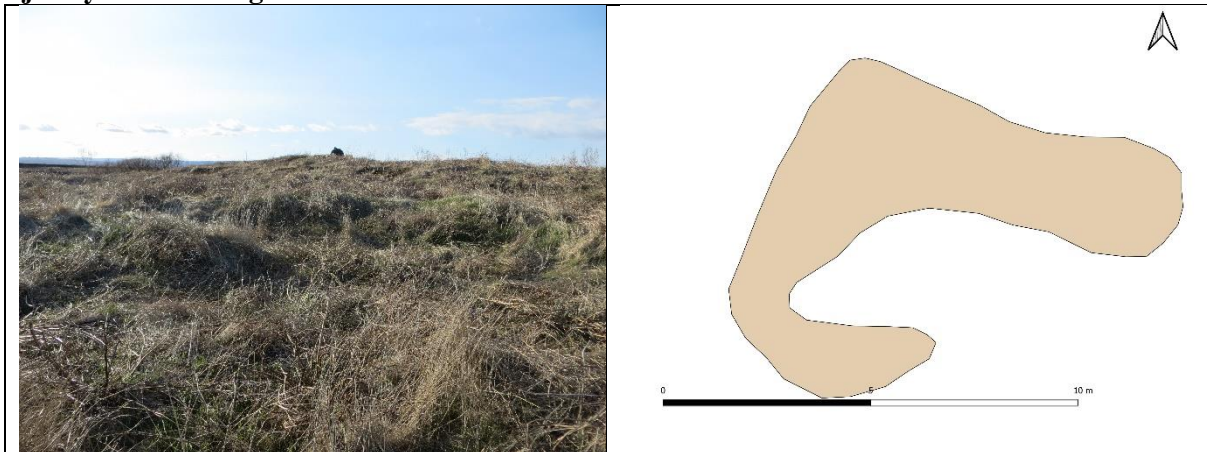
Í 40 m fjarlægð norður frá Básahrauni 42.

Lýsing:

Garðlag, illgreinanlegt. Rétt hjá er tóft [43] og Smalavarða [42].

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 45
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS: 63,884919 -21,340696
Sérheiti: Prestsvarða
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Hætta
Tímabundin hættuorsök: Gerð golfvalla
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,2 m
Breidd: 1,2 m
Vegghæð: 1,6 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:

Ofan við Leirurnar, í 455 m fjarlægð suður af Eyrarbakkavegi.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „Hjá Skeiðisvörðu lá leiðin frá sjónum upp í Ölfus, yfir Leirar, lægð milli Kampsins og Sandsins, hjá Prestsvörðu, sem stendur á klapparstalli ofan við Leirurnar, yfir Prestvörðuöldu, litla sandöldu rétt ofan við Prestsvörðu. Og áfram lá leiðin, gegnum Fremra-Hafnarskarð og upp að Hrauni“.

Varðan sjálf er um 1,6 m há, en hún stendur á klettastalli og stendur í um 4 m hæð.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2-3.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 46
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS: 63,885393 -21,340709
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Hætta
Tímabundin hættuorsök: Gerð golfvalla
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 0,8 m
Breidd: 0,8 m
Vegghæð: 1 m
Breidd veggja: 0,8 m

Umhverfi/staðhættir:

Ofan við Leirurnar, í 422 m fjarlægð suður af Eyrarbakkavegi. Í 67 m fjarlægð frá Prestsvörðu [45] og 88 m fjarlægð frá vörðu [47].

Lýsing:

Lítill varða, um 1 m há stendur á klöpp.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 47
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS: 63,886241 -21,339940
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Engin hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Hætta
Tímabundin hættuorsök: Gerð golfvalla
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1 m
Breidd: 1 m
Vegghæð: 1 m
Breidd veggja: 1 m

Umhverfi/staðhættir:

Ofan við Leirurnar, í 334 m fjarlægð suður af Eyrarbakkavegi. Í 88 m fjarlægð frá vörðu [47].

Lýsing:

Lítill varða, um 1 m há stendur á klöpp.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 48
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS: 63,876522 -21,353070
Sérheiti: Skeiðisvarða
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Engin hættu
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hættu
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Ofan við Leirurnar, í 455 m fjarlægð suður af Eyrarbakkavegi. Í 67 m fjarlægð frá vörðu [46].

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „*Austur á miðjum Kampi er (eða var) stór varða sem hét Skeiðisvarða. Hún sýnist nú vera hrúnin til grunna. Hjá Skeiðisvörðu lá leiðin frá sjónum upp í Ölfus*“.
Minjarnar eru með öllu horfnar.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2.

Númer: 49
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 27/4/21
GPS: 63,856346 -21,370080 u.þ.b.
Sérheiti: Hjallbúðir
Tegund: Heimild
Hlutverk: Sjóbúð
Fjöldi: 3
Hættumat: Mikil hætta
Hættuorsök: Vegna verksmiðju
Tímabundið hættumat: Mikil hætta
Tímabundin hættuorsök: Vegna verksmiðju
Ástand: Horfin
Aldur: 1750-1930
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:
Umhverfi/staðhættir:

Minjarnar voru þar sem fyrirtækið Jarðefnaiðnaður er með starfsemi í dag.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „*Verbúðir voru upp frá vörunum og út um tún og vestan túns. Þær voru kenndar við formenn þá sem höfðu not hverju sinni, og geta nöfn þau ekki talist til örnefna. Þó var eitt fast nafn á tviem eða þrem samliggjandi búðum, sem stóðu ofan við Suðurhelluna. Þær voru nefndar Hjallbúðir. Þar er nú vörugeymsluhús SÍS*“

Í Húsaskipan frá 1916, sem ritað var eftir minni árið 1970 er sagt frá minjunum. Í austasta húsinu var Gísli Gíslason frá Hjalla formaður (samanber Hjallbúðir), í mið húsinu var Ólafur Jónsson frá Þorlákshöfn formaður og í því vestasta var Jón Jónsson frá Skúmsstöðum á Eyrarbakka formaður. Hjallbúðir eru merktar inn á örnefnakort frá 1969 og sjást á ljósmynd.

Ekkert sést til minjanna í dag.

Heimildir:

Ljósmyndasafn Íslands, mynd nr. Lpr-987.

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Skúli Helgason, 1988, milli bls. 128-129.

Örnefnakort Þorlákshafnar 1969.

Ljósmyndir/teikningar:

	<p>Verbúð Gísla Gíslasonar frá Hjalla. Gísli er lengst til hægri á myndinni.</p>
---	--

Númer: 50

Sýsla: Árnessýsla

Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn

Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson

Dagsetning: 4/5/21

GPS: 63,856496 -21,376209 u.þ.b.

Sérheiti:

Tegund: Heimild

Hlutverk: Útihús

Fjöldi: 1

Hættumat: Hætta

Hættuorsök: Ábúð

Tímabundið hættumat: Engin hætta

Tímabundin hættuorsök:

Ástand: Horfið

Aldur: 1750-1917

Friðlýst: nei

Lengd:

Breidd:

Vegghæð:

Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Líklega var útihúsið þar sem nú er bersvæði fyrir austan Oddabraut 2.

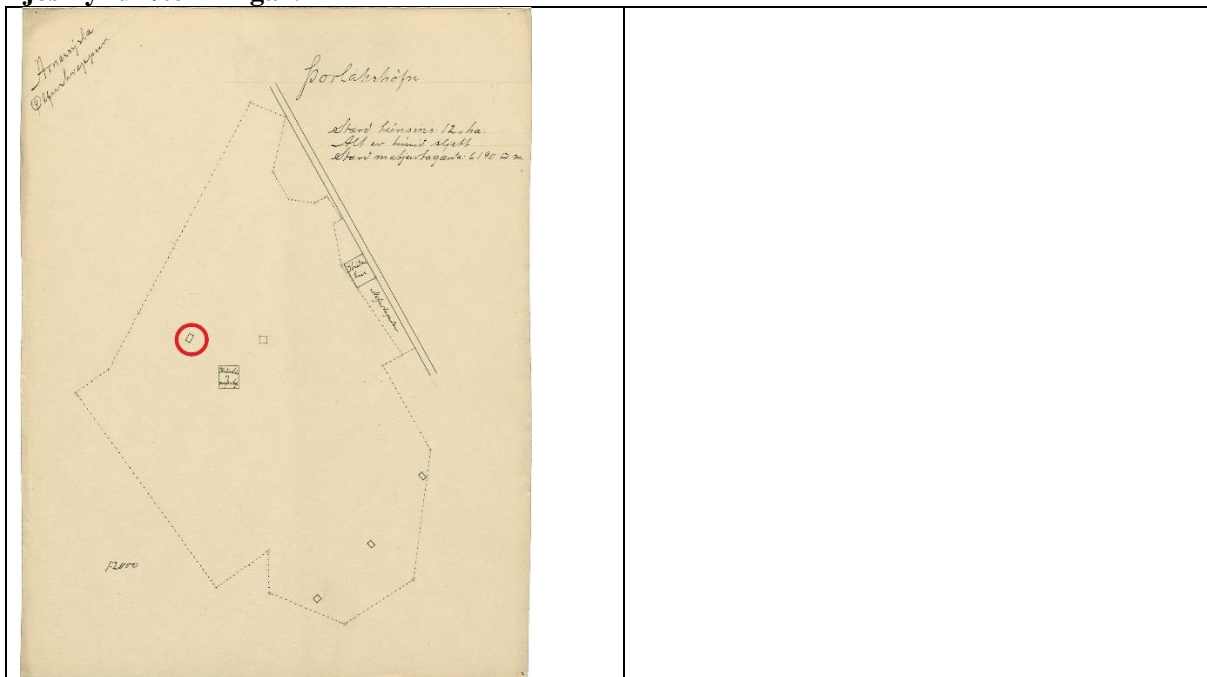
Lýsing:

Útihúsið er merkt á túnakort frá 1917. Ekkert sést til þess í dag.

Heimildir:

Túnakort – Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 51
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,856383 -21,374191
Sérheiti:
Tegund: Heimild
Hlutverk: Fjánhús og heyhlaða
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfið
Aldur: 1750-1917
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Líklega var útihúsið í suðurenda Þorlákshóls, þar sem nú eru endsneytisdælur við Óseyrarbraut 6.

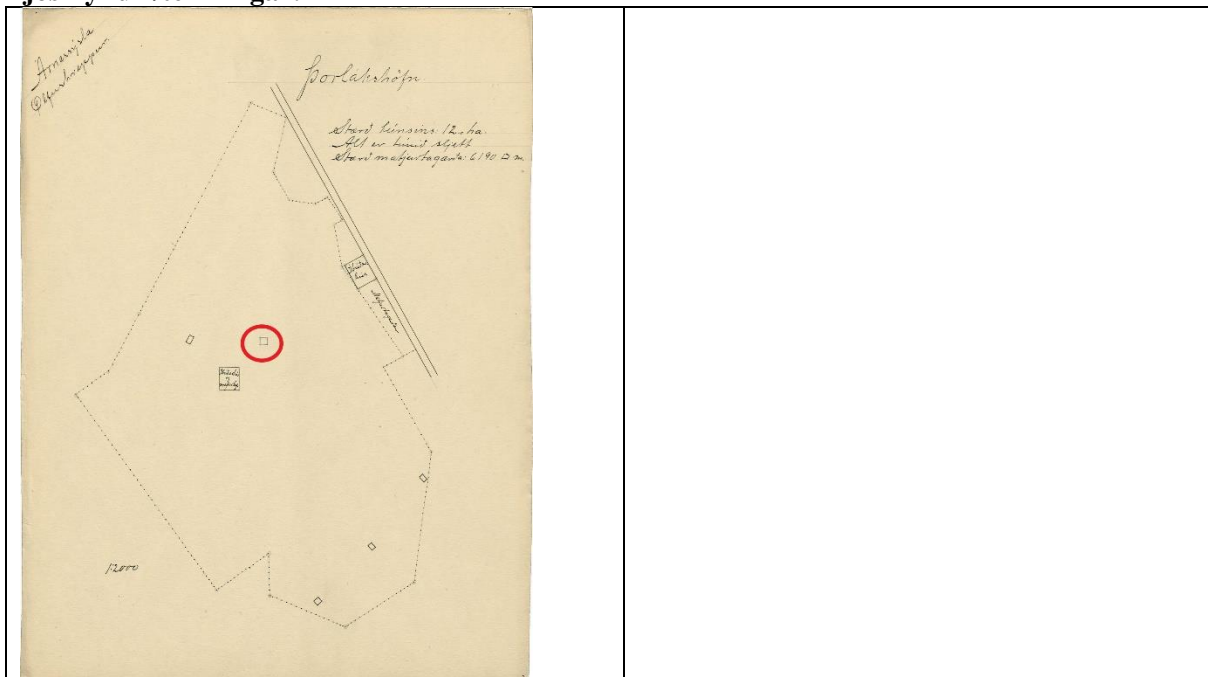
Lýsing:

Útihúsið er merkt á túnakort frá 1917. Í Húsaskipan frá 1916, sem ritað var eftir minni árið 1970 er sagt frá þessu húsi, þar stendur að þetta sé: „fjánhús með heyhlöðu á Þorlákshól“.

Heimildir:

Túnakort – Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 52
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,853669 -21,373023 u.þ.b.
Sérheiti:
Tegund: Heimild
Hlutverk: Útihús
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfið
Aldur: 1750-1917
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Útihúsið var í suðurhluta túnsins, líklega fyrir suðvestan Siggubæ [16].

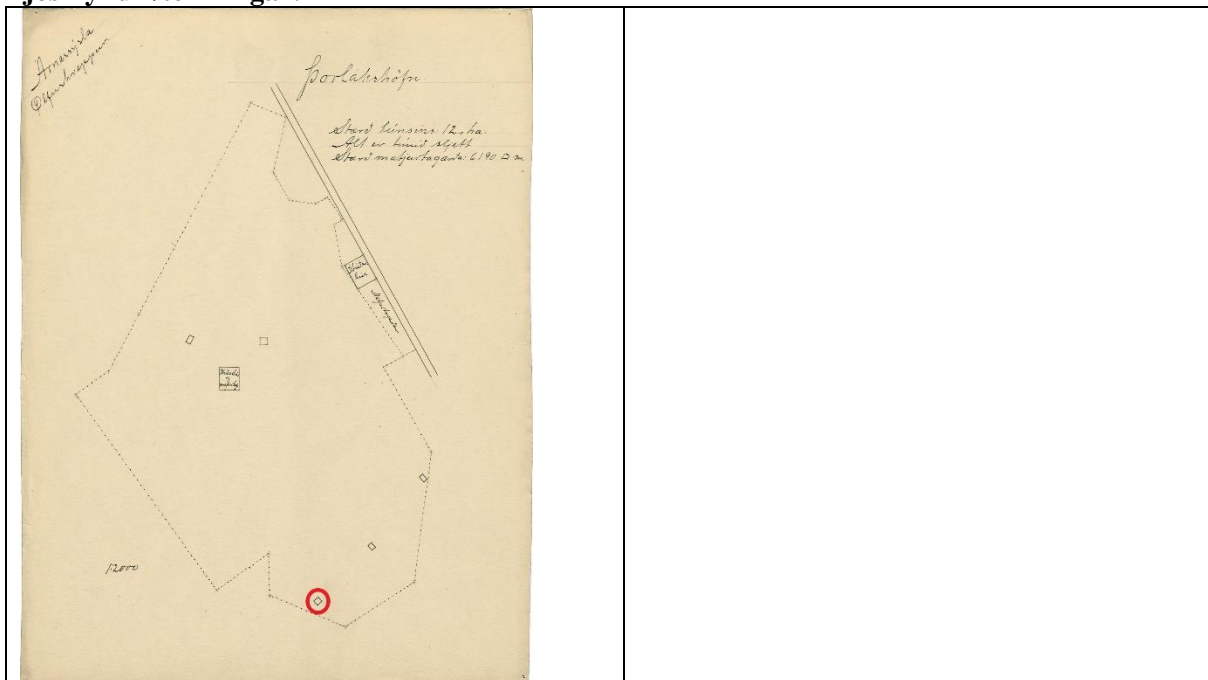
Lýsing:

Útihúsið er merkt á túnakort frá 1917. Ekkert sést til þess í dag. Þó eru hólur á svæðinu, minjarnar gætu leynst þar.

Heimildir:

Túnakort - Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 53

Sýsla: Árnessýsla

Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn

Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson

Dagsetning: 4/5/21

GPS: 63,853799 -21,372453 u.þ.b.

Sérheiti:

Tegund: Heimild

Hlutverk: Útihús

Fjöldi: 1

Hættumat: Hætta

Hættuorsök: Ábúð

Tímabundið hættumat: Engin hætta

Tímabundin hættuorsök:

Ástand: Horfið

Aldur: 1750-1917

Friðlýst: nei

Lengd:

Breidd:

Vegghæð:

Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Útihúsið var í suðurhluta túnsins, líklega fyrir sunnan Siggubæ [16].

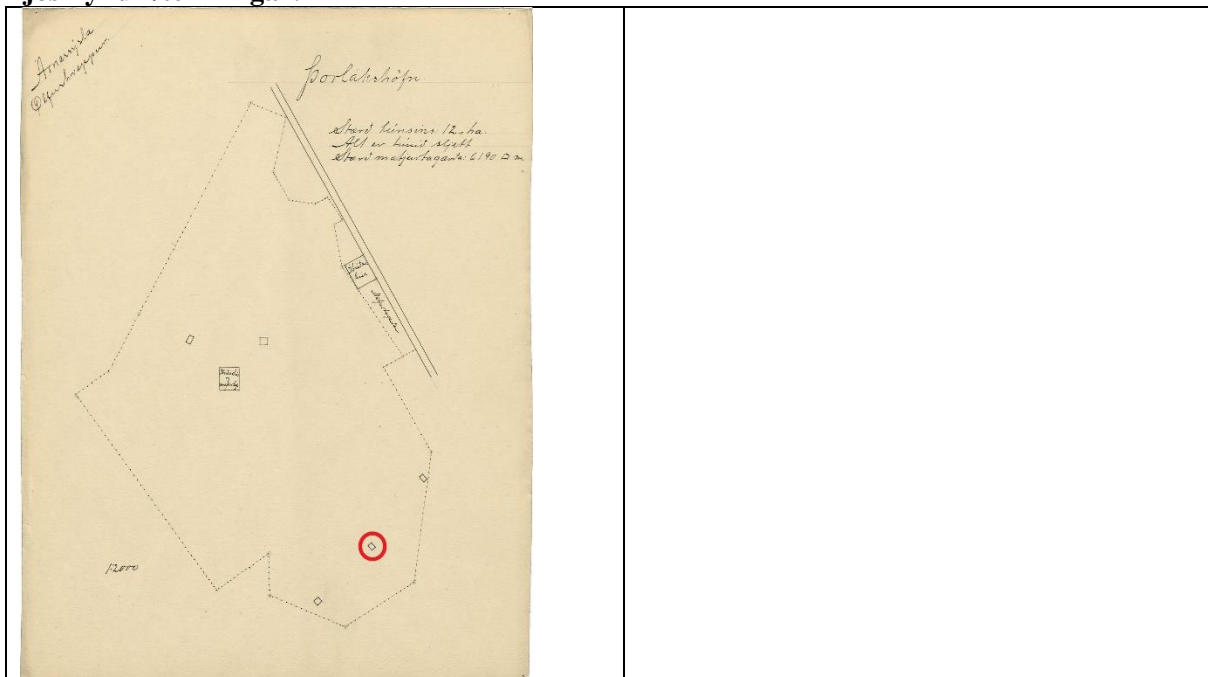
Lýsing:

Útihúsið er merkt á túnakort frá 1917. Ekkert sést til þess í dag. Þó eru hólur á svæðinu, minjarnar gætu leynst þar.

Heimildir:

Túnakort - Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 54
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,854331 -21,370825 u.þ.b.
Sérheiti:
Tegund: Heimild
Hlutverk: Útihús
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfið
Aldur: 1750-1917
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Útihúsið var í suðuraustur hluta túnsins, líklega þar sem olíutankur stóð seinna og nú er malarplan við Nesbraut.

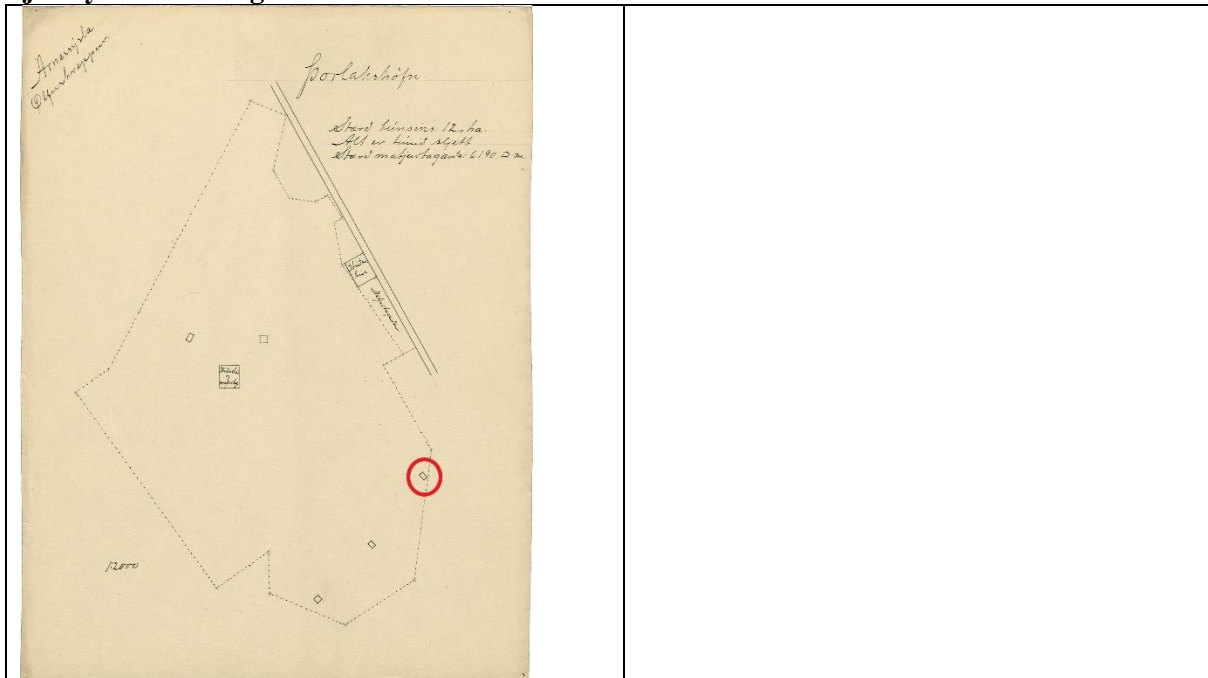
Lýsing:

Útihúsið er merkt á túnakort frá 1917. Ekkert sést til þess í dag.

Heimildir:

Túnakort – Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 55
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS: 63,858241 -21,373958
Sérheiti:
Tegund: Heimild
Hlutverk: Sjóbúðir, salthús og lifrabræðsluhús
Fjöldi: 14
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1750-1930
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Búðirnar stóðu þar sem nú er bílastæði við gatnamót Norðurvarnarbryggju og Hafnarskeið.

Lýsing:

Í Húsaskipan frá 1916, sem ritað var eftir minni árið 1970 er sagt frá sjóbúðunum í Norðurvör.

Þeir sem voru formenn sjóbúðanna þarna árið 1916 voru:

Jón Sigurðsson Melhúsi Eyrarbakka, Ívar Geirsson Eyrarbakka, Gísli Gíslason silfursmiður Reykjavík, Kristinn Þórarinnsson Eyrarbakka, Jón Jónsson Norðurkoti Eyrarbakka, Guðfinnur Þórarinnsson Eyrarbakka, Þorkell Þorkelsson frá Óseyrarnesi Eyrarbakka, Þórarinn Einarsson Grund Eyrarbakka, Ólafur Einarsson Butru Fljótshlíð, Bjarni Gímsson frá Óseyrarnesi Stokkseyri, Páll Gímsson Nesi Selvogi (bróðir Bjarna) og Jóhann Guðmundsson frá Gamlahrauni.

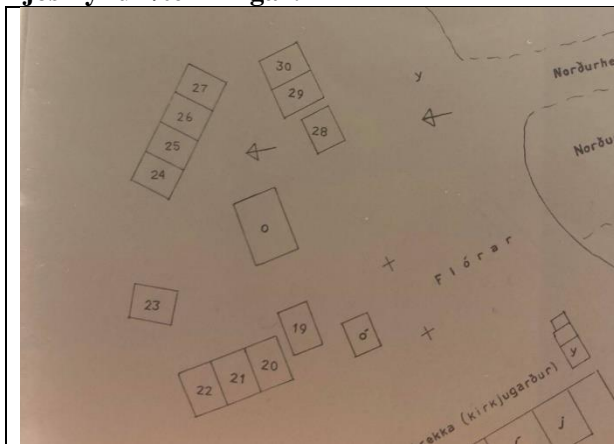
Í miðri húsapýrpingunni var salthús og við suðaustur enda hennar var lifrabræðsluhús.

Ekki er alveg ljóst um hve stórt svæði er um að ræða, en líklega er það um 80 x 80 metra stórt.

Heimildir:

Skúli Helgason (I), 1988, milli bls. 128-129

Ljósmyndir/teikningar:

Mynd fengin úr Skúli Helgason (I), Sjóbúðir eru merktar með númerum, salthúsið er mert „o“ og lifrabræðsluhúsið er merkt „ó“.

Númer: 56
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS: 63,856916 -21,372464 u.þ.b.
Sérheiti:
Tegund: Heimild
Hlutverk: Brunnur
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1750-1962
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Brunnurinn hefur staðið þar sem nú er malarplan við Hafnarskeið 6 eða þar sem húsið er.

Lýsing:

Í Húsaskipan frá 1916, sem ritað var eftir minni árið 1970 er sagt frá brunninum, þar er hann fyrir sunnan bæinn [35].

Í örnefnaskrá segir: „*Stór kálgarður var sunnan við bæinn og brunnur á hlaðinu, milli kálgarðsins og áðurnefnds timburhúss*“.

Heimildir:

Skúli Helgason, 1988, milli bls. 128-129.

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 1.

Númer: 57

Sýsla: Árnessýsla

Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn

Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson

Dagsetning: 7/5/21

GPS: 63,856804 -21,372840 u.þ.b.

Sérheiti:

Tegund: Heimild

Hlutverk: Matjurtagarður

Fjöldi: 1

Hættumat: Hætta

Hættuorsök: Ábúð

Tímabundið hættumat:

Tímabundin hættuorsök:

Ástand: Horfin

Aldur: 1750-1962

Friðlýst: nei

Lengd:

Breidd:

Vegghæð:

Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Kálgarðurinn hefur staðið þar sem nú er malarplan við Hafnarskeið 6.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „Stór kálgarður var sunnan við bæinn og brunnur á hlaðinu“

Kálgarðurinn er merktur inn á túnakort frá 1917 og sést á ljósmynd frá 1911.

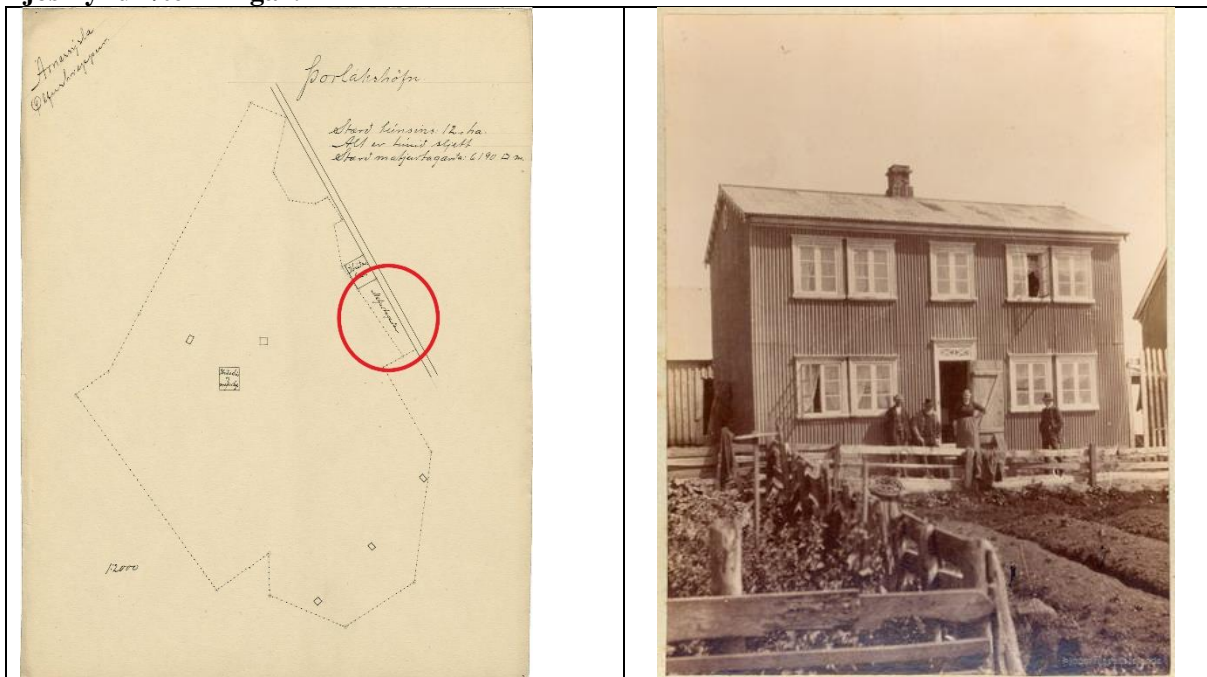
Heimildir:

Túnakort - Þorlákshöfn.

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 1.

Ljósmyndasafn Íslands mynd nr. Lpr/2007-50

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 58
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS: 63,857334 -21,373886 u.þ.b.
Sérheiti: Fjósabrunnur
Tegund: Heimild
Hlutverk: Brunnur
Fjöldi: 1
Hættumat:
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1750-1962
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Brunnurinn hefur líklega staðið þar sem nú er Hafnarskeið. Við, eða þar sem hús nr. 7 er.

Lýsing:

Í Húsaskipan frá 1916, sem ritað var eftir minni árið 1970 er sagt frá brunninum, þar er hann fyrir vestan bæinn [35].

Í örnefnaskrá segir: „*Vestan frá fjósadyrum var fjós aflöt og norðan við hana fjósatjörn og Fjósabrunnur*“.

Heimildir:

Skúli Helgason (I), 1988, milli bls. 128-129.

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 1.

Númer: 59
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS:
Sérheiti: Sjóbúðir við Suðurvör
Tegund: Heimild
Hlutverk: Sjóbúðir, fiskhús, salthús og geymslur.
Fjöldi: 19
Hættumat: Mikil hætta
Hættuorsök: Verksmiðja
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1750-1930
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Lýsing/ mhverfi/staðhættir:

Í örnefnaskrá segir: „Suður frá bænum voru verbúðir og geymsluhús þeim tilheyrandi upp frá Suðurvör“

Í Húsaskipan frá 1916, sem ritað var eftir minni árið 1970 er sagt frá sjóbúðunum í Suðurvör. Við sjóbúðirnar var salthús og fiskhús Einarhafnarverzlunar.

Ekki er alveg ljóst um hve stórt svæði er að ræða, en líklega er það um 100 x 80 metra stórt.

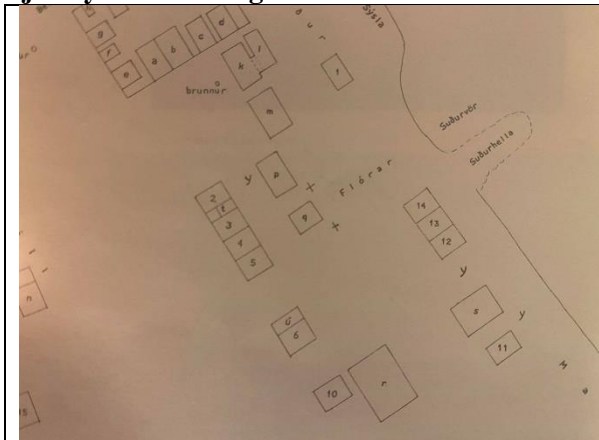
Tvær af þessum sjóbúðum fá í þessari skráningu sérstakt númer, Hjallbúðir [49] og Hraunbúðir [14] þar sem þeirra er sérstaklega getið í heimildum og enn sést til Hraunbúða.

Heimildir:

Skúli Helgason (I), 1988, milli bls. 128-129.

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 1.

Ljósmyndir/teikningar:

Mynd fengin úr Skúli Helgason (I), Sjóbúðir eru merktar með númerum, salthúsið er mert „s“, fiskhúsið er merkt „r“ og geymsla með „ú“.

Númer: 60
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS:
Sérheiti: Sigurðarhús - Rass
Tegund: Heimild
Hlutverk: Hjáleiga
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1500-1820
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Lýsing/ umhverfi/staðhættir:

Í Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns frá 1708 segir:

„Sigurðarhús hjáleiga, kölluð öðru nafni, sem eldra er Rass. Það er hið sama. Þetta er tómthús og hefur öngva grasnautn af heimaörðinni. Húsmaðurinn Sigurður Jónsson. Hússvegan xxv álnir. Betalast í fiski heima á jörðunni. Kvöð er sipsáróður á heimabóndans skipi ár um kring. Kvikfé i kýr, i kálfur, iii sauðir veturgamlir, ii lömb, ii hross; fæðist allt á tilkeyptum högum og heyjum, nema hvað sauðirnir er hér liðnir af góðvilja sumar og vetur, og svo kýrin um sumar, og fyrir þann góðvilja koma þær v álnir, sem eykur á xx álnir. Eldiviðartak af fjöruinni hefur húsmaðurinn frí svo sem hann getur aflað“

Ekki er vitað hvar hjáleigan stóð, en mögulega var það í sama staði og Helgubær [21] , Erlendarkot [37], Ingileifarbær [18] eða Siggubær [16] stóðu síðar.

Heimildir:

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín: Árnessýsla, annað bindi (1918-1921). bls. 436.

Númer: 61
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS:
Sérheiti: Þorkellshús - Rauf
Tegund: Heimild
Hlutverk: Hjáleiga
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1500-1820
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Lýsing/ umhverfi/staðhættir:

Í Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns frá 1708 segir:

„Þorkellshús, önnur hjáleiga, kölluð öðru nafni til forna Rauf. Það er hið sama tómthús og hefur öngva grasnautn af heimajörðinni. Hússmenn Þorkell Jónsson og Jón Gíslason. Hússleiga se, hver þeirra geldur xxv álnir. Betalast í fiski á jöðrinni til heimabóndans. Kvöð er skipáróður ár um kring á heimabóndans skipi af Jóni Gíslasyni, en uppgefin Þorkeli fyrir aldurdóms og vanmáttar sakir. Kvikfé Þorkels ii kýr, ii ærr, i lamb, i sauður tvævetur, i hestur, i hross. Kvikfél Jón ii kýrm ix ærm ii sauðir tvævetrir og eldri, ii veturgamlir, vi lömb, i foli veturgamall. Þetta kvikfé fóðrast á tilkeyptum heyjumum vetur, nema suðfé gengur hér í heimalandi árið um kring og annað kvikfé um sumar, og koma þar fyrir þær v álnir, sem að auka við xx og almennilega er kölluð tómthúsleiga. Eldiviðartak af fjöruinni hefur húsmáðurinn frí svo sem hann getur aflað“

Ekki er vitað hvar hjáleigan stóð, en mögulega var það í sama stæði og Helgubær [21], Erlendarkot [37], Ingileifarbær [18] eða Siggubær [16] stóðu síðar.

Heimildir:

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín: Árnessýsla, annað bindi (1918-1921). bls. 436-437.

Númer: 62
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS:
Sérheiti: Gíslahús
Tegund: Heimild
Hlutverk: Hjáleiga
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1500-1708
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Lýsing/ umhverfi/staðhættir:

Í Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns frá 1708 segir:

„Gíslahús, þriðja hjáleigan, tómthús, nú í eyði síðan í næstliðnum fardögum. Var áður byggt með öllum sömu kostum og Sigurðarhús [60]“.

Ekki er vitað hvar hjáleigan stóð, en mögulega var það í sama staði og Helgubær [21] , Erlendarkot [37], Ingileifarbær [18] eða Siggubær [16] stóðu síðar.

Heimildir:

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín: Árnessýsla, annað bindi (1918-1921). bls. 437.

Númer: 63
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS:
Sérheiti: Einarshús - Jóns Brandssonarhús
Tegund: Heimild
Hlutverk: Hjáleiga
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1500-1820
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Lýsing/ umhverfi/staðhættir:

Í Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns frá 1708 segir:

„Einarshús, nú kallað Jóns Brandssonarhús, fjórða hjáleiga, tómthús, og hefur öngva grasnautn til slæгна heimajarðarinnar. Hússmaður Jón Brandsson. Húsaleigan xxv árir. Betalast í fiski ut supra. Kvöð skipsárðóður ut supra. Kvikfé i kýr, ii ær, i sauður gamall, iii veturgamlir, ii lömb. Kýrin fóðrast um vetur á tilfengnum heyjum, en gengur í heimalandi um sumur og sauðfé jafan ár um kring, og kemur þar fyrir þær v álnir, sem í áðurtaldri hússleigu eykur xx álnir, ut supra. Eldiviðartak hefur hússmaður frí, ut supra.

Ekki er vitað hvar hjáleigan stóð, en mögulega var það í sama stæði og Helgubær [21], Erlendarkot [37], Ingileifarbær [18] eða Siggubær [16] stóðu síðar.

Heimildir:

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín: Árnessýsla, annað bindi (1918-1921). bls. 437.

Númer: 64
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS:
Sérheiti: Giáhus (Gjáhús)
Tegund: Heimild
Hlutverk: Hjáleiga
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1500-1820
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Lýsing/ umhverfi/staðhættir:

Í Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns frá 1708 segir:

„Giáhus, sjötta hjáleigar, tómtús, og fylgir því engin grasnautn af heimajörðinni til heiskapar. Hússmaðurinn Stefán Magnússon. Hússæeigan xxv árir ut supra. Betalast í fiski ut supra. Kvöð ut supra. Kvikfé i kýr, ii ær, i lamb, ii veturgamlir, i hestur, i hross. Stórgripir fóðrast á tilkeyptum heyjum um vetur, en sauðfé gengur í heimalandi ár um kring og stórgripir um sumur, og koma þær fimm árir, sem eykur xx álnir af hússleigunni, fyrir áðurtalda beit. Eldiviðartak ut supra“.

Ekki er vitað hvar hjáleigan stóð, en mögulega var það í sama stæði og Helgubær [21], Erlendarkot [37], Ingileifarbær [18] eða Siggubær [16] stóðu síðar.

Heimildir:

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín: Árnessýsla, annað bindi (1918-1921). bls. 438.

Númer: 65
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS:
Sérheiti: Helgahús
Tegund: Heimild
Hlutverk: Hjáleiga
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1500-1820
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Lýsing/ umhverfi/staðhættir:

Í Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns frá 1708 segir:

„Helgahús. Sjöunda hjáleiga, tómthús og á öngva grasnautn með skyldu til slægna af heimajörðinni. En hússmaðurinn hefur, sem áður segir, allan fjórðung túns og engja þetta ár sér til nytsemdar. Hússmaðurinn Magnús Friderichsson. Hússleiga xxv árir. Betalast í fiski ut supra. Kvöð skipsáróður ár um kring ut supra. Kvíkfé ii kýr, i kvíga tvævetur geld, i kálfur, iii ær, i sauður tvævetur, iii veturgamlir, i hestur, ii hross, i unghryssa. Allir þessir stórgripir fóðrast á tilkeyptum heyjum, og afgangur því sem fóðrast kann á heyjum, sem hann fær þetta ár á áðurtöldum fjórðungi jarðarinnar. Fyrir það sem sauðfé gengur í heimalandi árið um kring, og naut og hestar um sumur, koma áðurtaldar v álnir, sem yfirhefur almenna xx álna tómthúsleigu. Eldiviðartak hefur hússmaðurinn af fjörunni frí, svo sem hann getur aflað“.

Ekki er vitað hvar hjáleigan stóð, en mögulega var það í sama staði og Helgubær [21], Erlendarkot [37], Ingileifarbær [18] eða Siggubær [16] stóðu síðar.

Heimildir:

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín: Árnessýsla, annað bindi (1918-1921). bls. 438.

Númer: 66
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS: 63,856841 -21,370471 u.þ.b.
Sérheiti: Suðurvör
Tegund: Heimild
Hlutverk: Lending
Fjöldi: 1
Hættumat:
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1500-1950
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Lýsing/ umhverfi/staðhættir:

Í örnefnaskrá segir „*Sunnan við hana (Sýslu) er Suðurvör, önnur aðallendingin*“. Þá er sagt frá lendingunni í Sýslu og sóknarlýsingum: „*Í Þorlákshöfn eru tvær lendingar: Norður- og Suðurvarir, og stendur sjálfur bærinn á milli varanna, sem eru grýttar. Er þar mikið brim, sérdeilis þá sunnanstormar ganga*“

Ekkert sést til minjanna í dag.

Heimildir:

Örnefnaskrá – Þorlákshöf, bls. 2.
Árnessýsla: Sýslu- og sóknarlýsingar, bls. 198.

Númer: 67
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS: 63,858225 -21,372504 u.þ.b.
Sérheiti: Norðurvör
Tegund: Heimild
Hlutverk: Lending
Fjöldi: 1
Hættumat:
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1500-1950
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Lýsing/ umhverfi/staðhættir:

Í örnefnaskrá segir „*Norðan þessara klappa (Flatasker)er Norðurvör, hin aðallendingin, og síðruggari var í vondu*“. Þá er sagt frá lendingunni í Sýslu og sóknarlýsingum: „*Í Þorlákshöfn eru tvær lendingar: Norður- og Suðurvarir, og stendur sjálfur bærinn á milli varanna, sem eru grýttar. Er þar mikið brim, sérdeilis þá sunnanstormar ganga*“.

Ekkert sést til minjanna í dag.

Heimildir:

Örnefnaskrá – Þorlákshöf, bls. 2.
Árnessýsla: Sýslu- og sóknarlýsingar, bls. 198.

Númer: 68
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS: 63,857678 -21,371636 u.þ.b.
Sérheiti: Þorláksvör
Tegund: Heimild
Hlutverk: Lending
Fjöldi: 1
Hættumat:
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1500-1900
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Lýsing/ umhverfi/staðhættir:

Í örnefnaskrá segir „*Norðan við Sýslu er Þorláksvör. Lítil lending og lítið notuð á síðari tímum*“.
Ekki er sagt frá lendingunni í Sýslu og sóknarlýsingum, bara Norður- og Suðurvör.

Ekkert sést til minjanna í dag.

Heimildir:

Örnefnaskrá – Þorlákshöfn, bls. 2.
Árnessýsla: Sýslu- og sóknarlýsingar, bls. 198.

Númer: 69
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 7/5/21
GPS: 63,856556 -21,374753 u.þ.b.
Sérheiti: Sótaleiði
Tegund: Heimild
Hlutverk: Hestagröf
Fjöldi: 1
Hættumat:
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1860-1912
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Við enda Oddabrautar (B götu), vestan við Þorlákshól.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir „*Vestan við Þorlákshól, norðan undir núverandi brunnhúsi, en móti enda B-götu, er Sótaleiði. Þar heygði Jón Árnason bóndi í Þorlákshöfn, Sóta, reiðhest sinn. Nú er búið að eyðileggja Sótaleiði, svo ekki sér fyrir því*“.

Ekkert sést til minjanna í dag.

Heimildir:

Örnefnaskrá – Þorlákshöf, bls. 4.

Númer: 70
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: 63,856968 -21,371969 u.þ.b.
Sérheiti: Þorlákshöfn
Tegund: Heimild
Hlutverk: Verslunarhús (áður sjóbúð)
Fjöldi:
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfið
Aldur: 1885-1930
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir

Verslunarhúsið stóð þar sem nú er Hafnarskeið 6.

Lýsing:

Verslunarhúsið var reist sumarið 1885. Það stóð stuttan spöl fram undan bæjarhúsunum og var stutt til sjávar. Áður en húsið var byggt var á þessum stað ein af verbúðum Skálholts en hún var rifin þegar húsið var byggt. Húsið var 12,5 m að lengd og 7, 5 breitt. Í því var kjallari, ein hæð og ris. Kjallarinn var hlaðinn höggnu grjóti sem var lagt í sement. Aðalhæðin var há. Gegnið var inn í húsið á vesturhlið þess. Á aðalhæðinni voru fjögur rými, búðin sjálf, lager og tvö herbergi. Uppi á risinu var svo kornvörugeymsla og vingeymsla.

Verslunarhúsið stóð til um 1930, mögulega eitthvað lengur.

Heimildir:

Skúli Helgason (I), bls. 270-271.

Skúli Helgason (II), bls. 496.

Ljósmyndasafn Íslands mynd nr. Lpr 1835.

Ljósmyndir/teikningar:

	Verslunarhúsið eins og það var 1890
---	-------------------------------------

Númer: 71
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: u.þ.b.
Sérheiti: Gata að Hlíðarenda
Tegund: Gata
Hlutverk: Leið
Fjöldi:
Hættumat:
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand:
Aldur: 1500-1950
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir

Lá frá Hlíðarenda og til Þorlákshafnar.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir:

„Við götuna upp að Hlíðarenda, en hún er litlu vestar en núverandi vegur, eru innan við Unubakka þrjú vörðubrot á klapparhól. Þær heita Hlíðarendavarða . Þær sjást greinilega frá veginum. Fleiri vörður eru meðfram götunni, samanber Hlíðarenda“.

Leiðin er merkt inn á örnefnakort og herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Ekki fundust aðrar vörður á þessari leið en Hlíðarendavarða [38].

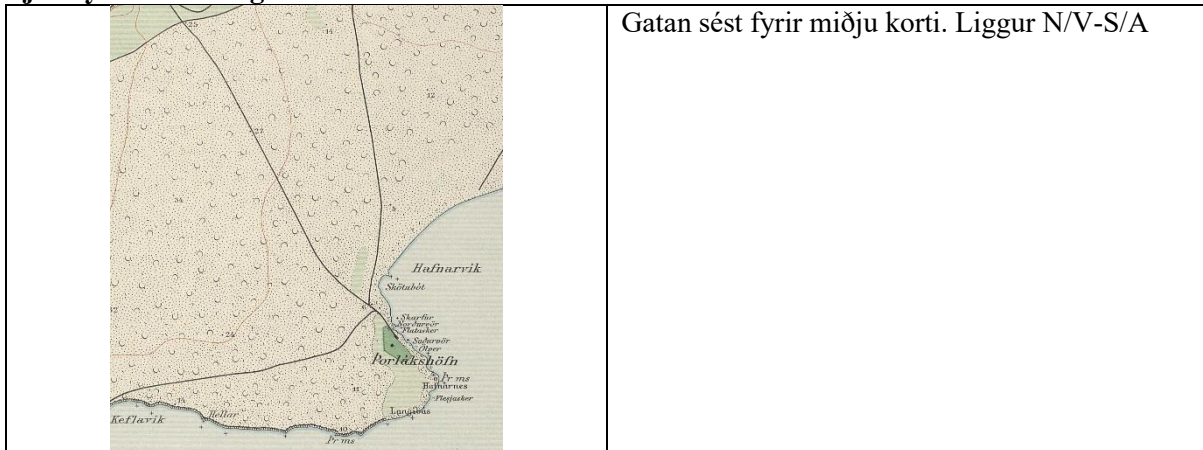
Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 72
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: u.þ.b.
Sérheiti: Gata að Hrauni
Tegund: Gata
Hlutverk: Leið
Fjöldi:
Hættumat:
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand:
Aldur: 1500-1950
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir

Lá frá Skeiðisvörðu [48] og til Hrauns, framhá Prestsvörðu [45] og a.m.k fjórum öðrum vörðum [46], [47], [99] og [100].

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir:

„Hjá Skeiðisvörðu lá leiðin frá sjónum upp í Ölfus, yfir Leirar, lægð milli Kampsins og Sandsins, hjá Prestsvörðu, sem stendur á klapparstalli ofan við Leirurnar, yfir Prestvörðuöldu, litla sandöldu rétt ofan við Prestsvörðu. Og áfram lá leiðin, gegnum Fremra-Hafnarskarð og upp að Hrauni“.

Leiðin er merkt inn á örnefnakort og herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Ekkert sést til götunnar fyrir utan vörðurnar.

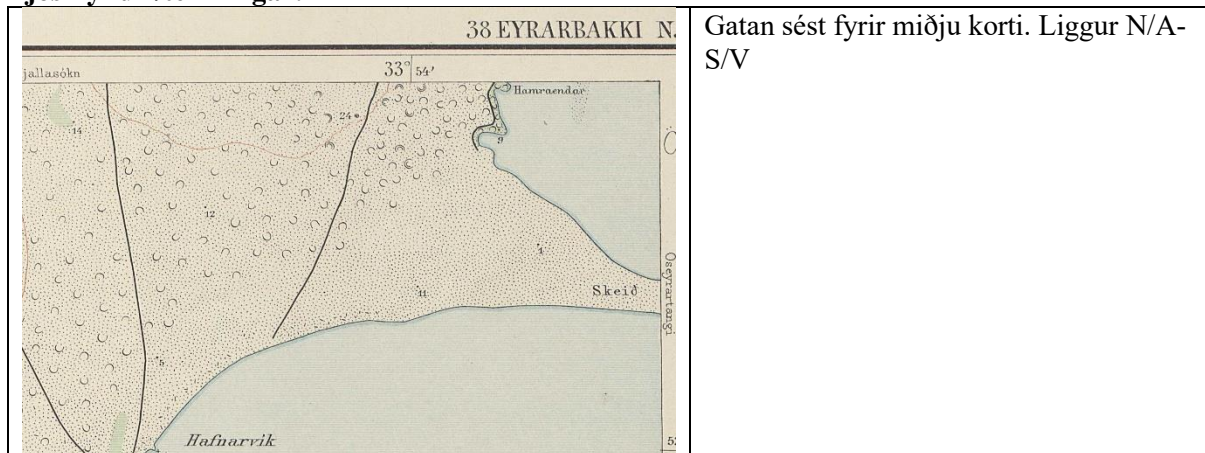
Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2-3.

Herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 73
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: u.þ.b.
Sérheiti: Selvogsgata /Hafnargata
Tegund: Gata
Hlutverk: Leið
Fjöldi:
Hættumat:
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand:
Aldur: 1500-1950
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir

Lá frá Þorlákshöfn og að Selvogi.

Lýsing:

Í örnefnaskrá Þorlákshafnar segir:

„Gata lá frá Þorlákshöfn út í Selvog. Lá hún norðan undir Klapparhól, sem ber við loft frá Þorlákshól séð. Á hól þeim stóðu Þrívörður“.

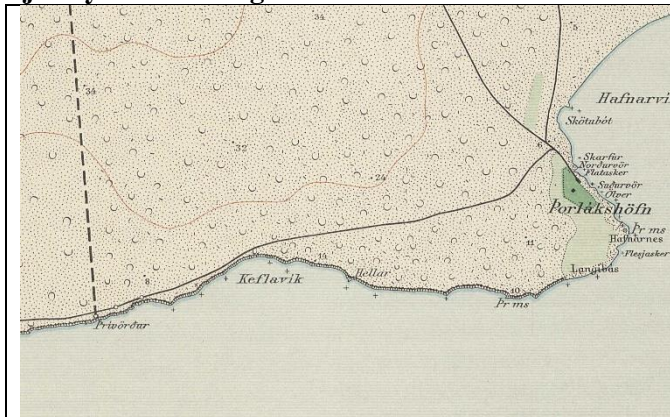
Leiðin er merkt inn á örnefnakort og herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Við leiðina voru skráðar þrettán vörður; [1] [3] [4] [8] [9] [41] [105] [106] [107] [108] [109] [110] og [111].

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2-3.
Herforingjaráðskort Dana frá 1909.
Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Gatan sést fyrir miðju korti.

Númer: 74
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: u.þ.b.
Sérheiti: Hafnargata
Tegund: Gata
Hlutverk: Leið
Fjöldi:
Hættumat:
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand:
Aldur: 1500-1950
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir

Lá frá Þorlákshöfn og að Breiðabólstað.

Lýsing:

Í örnefnaskrá Breiðabólstaðar segir:

„Fyrir austan Grænuflöt og Harðavöll liggur gata beinustu leið til Þorlákshafnar. Hún heitir Hafnargata“

Leiðin er merkt inn á örnefnakort sem (gata til Breiðabólstað) og herforingjaráðskort Dana frá 1909.

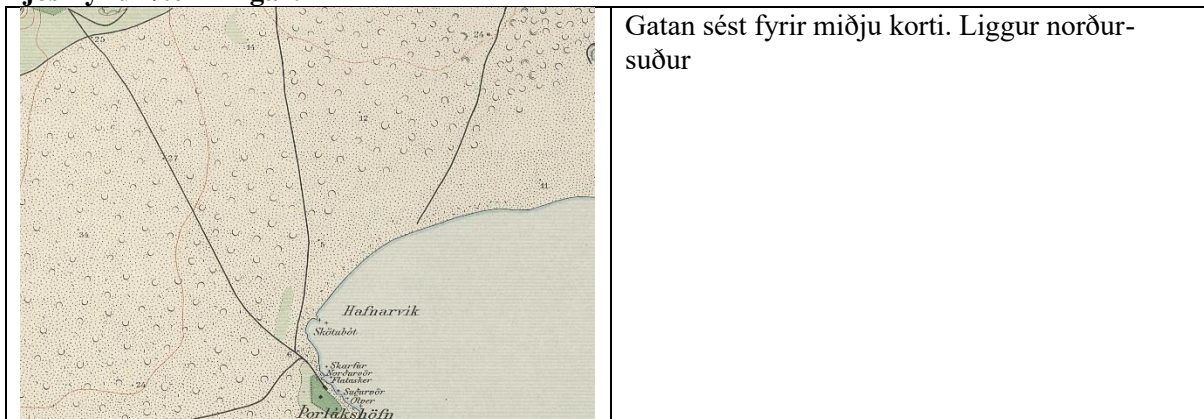
Heimildir:

Örnefnaskrá Breiðabólstaðs, bls. 8.

Herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 75
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 4/5/21
GPS: u.þ.b.
Sérheiti: Lyngheiðarvegur
Tegund: Gata
Hlutverk: Leið
Fjöldi:
Hættumat:
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand:
Aldur: 1500-1900
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir

Lá frá Þorlákshöfn og í stefnu norðan við Hnúka á Selvogsheiði.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir:

„Frá Þorlákshöfn, í stefnu norðan við Hnúka á Selvogsheiði, var götuslóði sem hét Lyngheiðarvegur“.

Leiðin er merkt inn á örnefnakort, þar liggur hann rétt norðan við Smalavörðu [42]. Leiðin er ekki merkt inn á Herforingjaráðskort Dana.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.
Herforingjaráðskort Dana frá 1909.
Örnefnakort Þorlákshöfn.

Númer: 76
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 27/4/21
GPS: 63,856706 -21,371172 u.þ.b.
Sérheiti: Suðurvarnarflór
Tegund: Heimild
Hlutverk: Flór
Fjöldi: 1
Hættumat: Hætta
Hættuorsök: Ábúð
Tímabundið hættumat:
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfið
Aldur: 1750-1950
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Líklega rétt við Hafnarskeið 2.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir: „*Upp af Vörunum voru Flórar (27), Norðurvararflór (28) og Suðurvararflór (29), svæði lögð sléttum, flötum steinum fyrir skipin að standa á. Ofan við hvern Flór stóð sterkur staur, vel fastur í jörð, og nefndist Peli. Við pelana var spilvírinn tengdur, þegar skip voru sett upp á Flórana. Spil, knúíð mannaflí, var notað til að draga upp skipin, á síðari árum*”.

Flórar eru merktir inn á Húsaskipun árið 1916 í Sögu Þorlákshafnar, þar eru þeir beint vestur af Suðurvör.

Heimildir:

Skúli Helgason (I), 1988, milli bls. 128 og 129.
Örnefaskrá – Þorlákshöfn, bls. 2.

Númer: 77
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63,867752 -21,389910
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Illgreinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1 m
Breidd: 1 m
Vegghæð: 0,1-0,2 m
Breidd veggja: 1 m

Umhverfi/staðhættir:

Við göngustíg sem liggur meðfram Þorlákshafnarvegi.

Lýsing:

Varðan tilheyrir líklega götunni til Hlíðarenda [71].

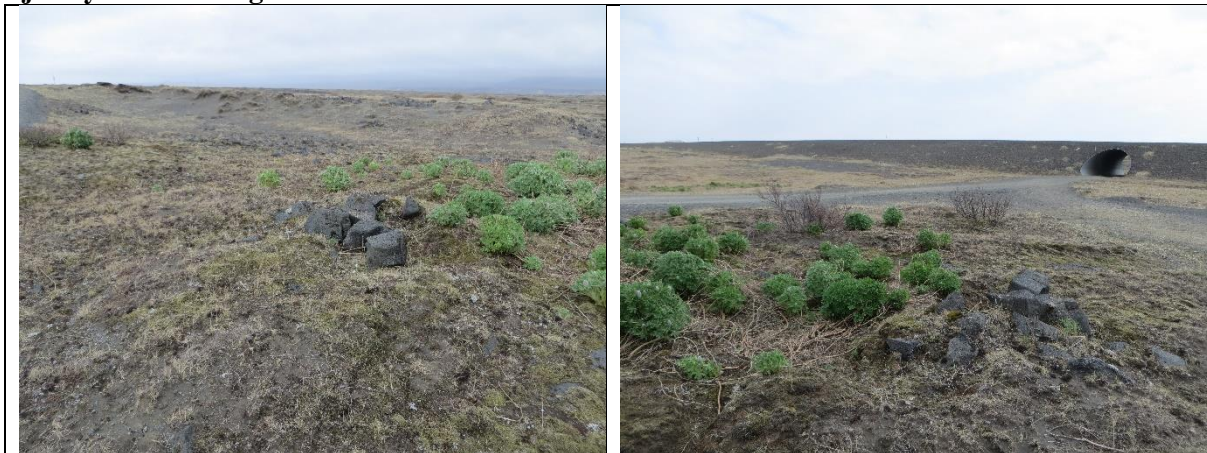
Í örnefnaskrá segir: „Við götuna upp að Hlíðarenda, en hún er litlu vestar en núverandi vegur, eru innan Unubakka þrjú vörðubrot á klapparhól. Þær heita Hlíðarendavarða. Þær sjást greinilega frá veginum. Fleiri vörður eru meðfram götunni, samanber Hlíðarenda.

Illgreinaleg varða, aðeins neðstu steinarnir eftir.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 78
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63,862859 -21,399765
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,2 m
Breidd: 1,2 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:

Um 50 m norð-vestan við göngustíg sem liggur meðfram Þorlákshafnarvegi og um 20 m frá annarri vörðu [79].

Lýsing:

Varðan tilheyrir líklega Lyngheiðarvegi [71].

Í örnefnaskrá segir:

„Frá Þorlákshöfn, í stefnu norðan við Hnúka á Selvogsheiði, var götuslóði sem hét Lyngheiðarvegur“

Varðan er grasi gróin.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 79
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63,863007 -21,399927
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Illgreinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1 m
Breidd: 1 m
Vegghæð: 0,1-0,2 m
Breidd veggja: 1 m

Umhverfi/staðhættir:

Um 50 m norð-vestan við göngustíg sem liggur meðfram Þorlákshafnarvegi og um 20 m frá annarri vörðu [78].

Lýsing:

Varðan tilheyrir líklega Lyngheiðarvegi [71].

Í örnefnaskrá segir:

„Frá Þorlákshöfn, í stefnu norðan við Hnúka á Selvogsheiði, var götuslóði sem hét Lyngheiðarvegur“

Varðan er grasi gróin og sést því illa.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 80
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63,863922 -21,406160
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1 m
Breidd: 1 m
Vegghæð: 0,8-1 m
Breidd veggja: 1 m

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi

Lýsing:

Varðan tilheyrir líklega Lyngheiðarvegi [71].

Í örnefnaskrá segir:

„Frá Þorlákshöfn, í stefnu norðan við Hnúka á Selvogsheiði, var götuslóði sem hét Lyngheiðarvegur“

Varðan, sem er gróðurvana er á klöpp.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 81
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63,864288 -21,406861
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Illgreinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 0,5 m
Breidd: 0,5 m
Vegghæð: 0,1-0,2 m
Breidd veggja: 0,5 m

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi.

Lýsing:

Varðan tilheyrir líklega Lyngheiðarvegi [71].

Í örnefnaskrá segir:

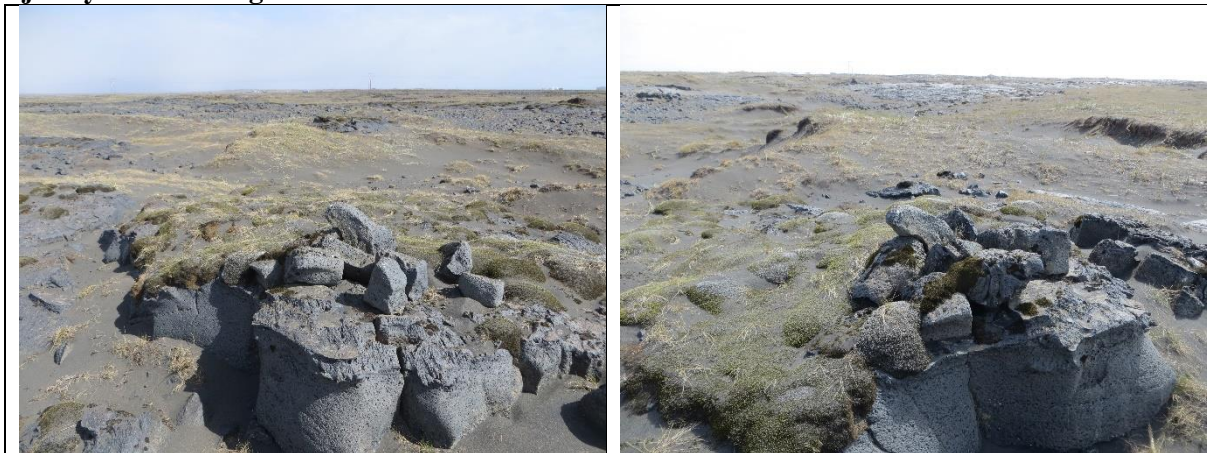
„Frá Þorlákshöfn, í stefnu norðan við Hnúka á Selvogsheiði, var götuslóði sem hét Lyngheiðarvegur“

Varðan, sem er gróðurvana er á klöpp. Lítið er eftir af vörðunni.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 82
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.86563 -21.41129
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,2 m
Breidd: 1,2 m
Vegghæð: 0,6-0,8 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:
Á Hafnarsandi.

Lýsing:
Varðan tilheyrir líklega Lyngheiðarvegi [71].

Í örnefnaskrá segir:
„Frá Þorlákshöfn, í stefnu norðan við Hnúka á Selvogsheiði, var götuslóði sem hét Lyngheiðarvegur“
Varðan, sem er gróðurvana er á klöpp.

Heimildir:
Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Númer: 83
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.86505-21.41705
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Illgreinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,4 m
Breidd: 1,4 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 1,4 m

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi

Lýsing:

Varðan tilheyrir líklega Lyngheiðarvegi [71].

Í örnefnaskrá segir:

„Frá Þorlákshöfn, í stefnu norðan við Hnúka á Selvogsheiði, var götuslóði sem hét Lyngheiðarvegur“.

Hrunin varða, gróðurvana og er á klöpp.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 84
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.86710 -21.43464
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Illgreinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,6 m
Breidd: 1,6 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 1,6 m

Umhverfi/staðhættir:
Á Hafnarsandi.

Lýsing:

Varðan tilheyrir líklega Lyngheiðarvegi [71].

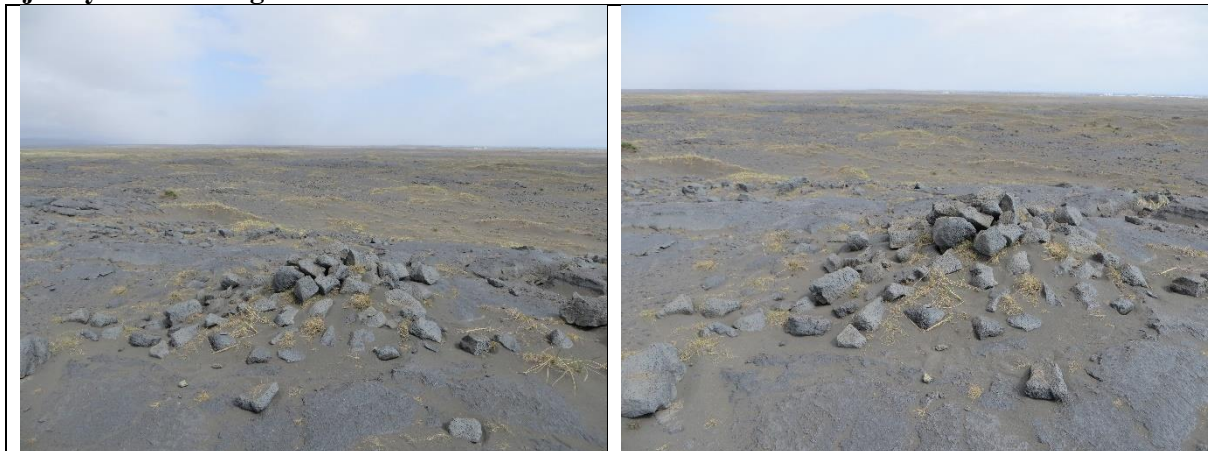
Í örnefnaskrá segir:

„Frá Þorlákshöfn, í stefnu norðan við Hnúka á Selvogsheiði, var götuslóði sem hét Lyngheiðarvegur“
Hrunin varða, gróðurvana og er á klöpp.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 85
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.87225 -21.42235
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Illgreinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 0,6 m
Breidd: 0,6 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 0,6 m

Umhverfi/staðhættir:
Á Hafnarsandi

Lýsing:

Nokkrir steinar, mögulega leifar af vörðu, ef þetta er varða þá fylgir hún ekki neinni þekktri leið.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 86
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.87735 -21.40945,
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk:
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 0,4 m
Breidd: 0,4 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 0,4 m

Umhverfi/staðhættir:
Á Hafnarsandi.

Lýsing:

Ein af sjö vörðum [86-92] sem liggja í boga, þær passa ekki við neina þekkta leið, þær eru þó við leiðina til Hlíðarenda [71] en liggja í aðra átt. Líklega er um að ræða unga vörðu.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 87
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.87763 -21.40938
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk:
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 0,4 m
Breidd: 0,4 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 0,4 m

Umhverfi/staðhættir:
Á Hafnarsandi.

Lýsing:

Ein af sjö vörðum [86-92] sem liggja í boga, þær passa ekki við neina þekkta leið, þær eru þó við leiðina til Hlíðarenda [71] en liggja í aðra átt. Líklega er um að ræða unga vörðu.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 88
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.87781 -21.40936
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk:
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 0,4 m
Breidd: 0,4 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 0,4 m

Umhverfi/staðhættir:
Á Hafnarsandi.

Lýsing:

Ein af sjö vörðum [86-92] sem liggja í boga, þær passa ekki við neina þekkta leið, þær eru þó við leiðina til Hlíðarenda [71] en liggja í aðra átt. Líklega er um að ræða unga vörðu.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 89
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.87787 -21.40930
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk:
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 0,4 m
Breidd: 0,4 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 0,4 m

Umhverfi/staðhættir:
Á Hafnarsandi.

Lýsing:

Ein af sjö vörðum [86-92] sem liggja í boga, þær passa ekki við neina þekkta leið, þær eru þó við leiðina til Hlíðarenda [71] en liggja í aðra átt. Líklega er um að ræða unga vörðu.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 90
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.87811 -21.40907
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk:
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 0,4 m
Breidd: 0,4 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 0,4 m

Umhverfi/staðhættir:
Á Hafnarsandi.

Lýsing:

Ein af sjö vörðum [86-92] sem liggja í boga, þær passa ekki við neina þekkta leið, þær eru þó við leiðina til Hlíðarenda [71] en liggja í aðra átt. Líklega er um að ræða unga vörðu.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 91
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.87832 -21.40876
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk:
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 0,4 m
Breidd: 0,4 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 0,4 m

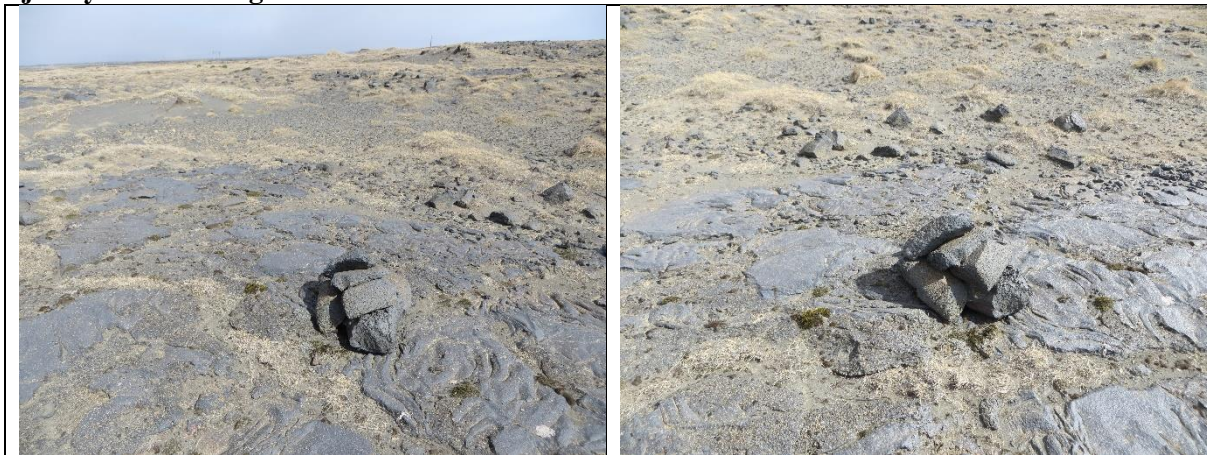
Umhverfi/staðhættir:
Á Hafnarsandi.

Lýsing:

Ein af sjö vörðum [86-92] sem liggja í boga, þær passa ekki við neina þekkta leið, þær eru þó við leiðina til Hlíðarenda [71] en liggja í aðra átt. Líklega er um að ræða unga vörðu.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 92
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.87850 -21.40840
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk:
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 0,4 m
Breidd: 0,4 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 0,4 m

Umhverfi/staðhættir:
Á Hafnarsandi.

Lýsing:

Ein af sjö vörðum [86-92] sem liggja í boga, þær passa ekki við neina þekkta leið, þær eru þó við leiðina til Hlíðarenda [71] en liggja í aðra átt. Líklega er um að ræða unga vörðu.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 93
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.87720 -21.40701
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 0,6 m
Breidd: 0,6 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja: 0,6 m

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi.

Lýsing:

Hrunin varða, tilheyrir sennilega götunni til Hlíðarenda [71].

Í örnefnaskrá segir: „Við götuna upp að Hlíðarenda, en hún er litlu vestar en núverandi vegur, eru innan Unubakka þrjú vörðubrot á klapparhól. Þær heita Hlíðarendavarða. Þær sjást greinilega frá veginum. Fleiri vörður eru meðfram götunni, samanber Hlíðarenda.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 94
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.88106 -21.41387
Sérheiti: Þrívörður
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið - landamerki
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 0,8 m
Breidd: 0,8 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja: 0,8 m

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi.

Lýsing:

Í örnefnaskrá Þorlákshafnar segir: „Við götuna upp að Hlíðarenda, en hún er litlu vestar en núverandi vegur, eru innan Unubakka þrjú vörðubrot á klapparhól. Þær heita Hlíðarendavarða. Þær sjást greinilega frá veginum. Fleiri vörður eru meðfram götunni, samanber Hlíðarenda.

Í örnefnaskrá Hlíðarenda segir: „Sunnar á sömu leið eru Þrívörður (56). Það eru þrjár litlar vörður, sín á hverri klöpp, og mynda þríhyrning, á hæðardragi sem heitir Alda(57). Þrívörður eru í mörkum Hlíðarenda og Litlalands. Litlu sunnar er enn varða sem er hornmark Hlíðarenda, Litlalands og Þorlákshafnar.“

Hrunin varða, tilheyrir sennilega götunni til Hlíðarenda [71] og er landamerki á mörkum Hlíðarenda og Litlalands. Önnur varða [95] í 58 m fjarlægð, þriðja varðan virðist vera horfin, þó var að sjá örfáa steina á annarri klöpp. Vörðunar eru merktar inn á örnefnakort.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Örnefnaskrá Hlíðarenda, bls. 3.

Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 95
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.88087 -21.41502
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,2 m
Breidd: 1,2 m
Vegghæð: 0,6-0,8 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi.

Lýsing:

Í örnefnaskrá Þorlákshafnar segir: „Við götuna upp að Hlíðarenda, en hún er litlu vestar en núverandi vegur, eru innan Unubakka þrjú vörðubrot á klapparhól. Þær heita Hlíðarendavarða. Þær sjást greinilega frá veginum. Fleiri vörður eru meðfram götunni, samanber Hlíðarenda.

Í örnefnaskrá Hlíðarenda segir: „Sunnar á sömu leið eru Þrívörður (56). Það eru þrjár litlar vörður, sín á hverri klöpp, og mynda þríhyrning, á hæðardragi sem heitir Alda(57). Þrívörður eru í mörkum Hlíðarenda og Litlalands. Litlu sunnar er enn varða sem er hornmark Hlíðarenda, Litlalands og Þorlákshafnar.“

Hrunin varða, tilheyrir sennilega götunni til Hlíðarenda [71] og er landamerki á mörkum Hlíðarenda og Litlalands. Önnur varða [95] í 58 m fjarlægð, þriðja varðan virðist vera horfin, þó var að sjá örfáa steina á annarri klöpp. Vörðunar eru merktar inn á örnefnakort.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 5.

Örnefnaskrá Hlíðarenda, bls. 3.

Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 96
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 26/5/21
GPS: 63.88906 -21.41321
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk:
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,2 m
Breidd: 1,2 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:
Á Hafnarsandi.

Lýsing:
Hrunin varða, grasi gróin. Óþekkt hlutverk. Mögulega landamerki.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 97
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.89084 -21.36364
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,4 m
Breidd: 1,4 m
Vegghæð: 0,6-0,8 m
Breidd veggja: 1,4 m

Umhverfi/staðhættir:

80 suð-austur frá gatnamótum Þorlákshafnarveggar og Eyrarbakkaveggar.

Lýsing:

Hrunin varða, grasi gróin.

Óþekkt hlutverk, virðist ekki fylgja neinni þekktri leið.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 98
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.89210 -21.32931
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Landamerki
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,2 m
Breidd: 1,2 m
Vegghæð: 0,6-0,8 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:

Austast á skráningarsvæðinu, um 280 m fyrir norðan Eyrarbakkeveg.

Lýsing:

Hrunin varða

Líklega landamerki. Í örnefnaskrá segir:

„Önnur landamerki eru bókfærð: milli Hrauns frá sjó eftir miðin á tvær vörður fyrir ofan Leirur í Skóghlíðargafli. Klappir merktar R M, upp Sand í vörðu fyrir ofan Leirur merktar M, hornmark milli Þorlákshafnar, Breiðabólsstaðar og Vindheima, og Hrauns, út miðjan Sand í vörðu í Hálförum, hornmark Litlalands og Breiðabólsstaðar, þaðan í vörðu fyrir ofan Leirur, hornmark Litlalands og Hlíðarenda“.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 1.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 99
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.89189 -21.33380
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,2 m
Breidd: 1,2 m
Vegghæð: 0,8-1 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:

Um 260 m fyrir norðan Eyrarbakkaveg og 160 m norðan við vörðu [100].

Lýsing:

Hrunin varða. Tengist líklega götunni að Hauni [72].

Í örnefnaskrá segir:

„Hjá Skeiðisvörðu lá leiðin frá sjónum upp í Ölfus, yfir Leirar, lægð milli Kampsins og Sandsins, hjá Prestsvörðu, sem stendur á klapparstalli ofan við Leirurnar, yfir Prestvörðuöldu, litla sandöldu rétt ofan við Prestsvörðu. Og áfram lá leiðin, gegnum Fremra-Hafnarskarð og upp að Hrauni“.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2-3.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 100
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.89051 -21.33503
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,2 m
Breidd: 1,2 m
Vegghæð: 1,4-1,6 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:

Um 100 m fyrir norðan Eyrarbakkaveg og 160 m sunnan við vörðu [99].

Lýsing:

Mjó varða, eitthvað af grjóti hrunið úr henni.

Tengist líklega götunni að Hrauni [72].

Í örnefnaskrá segir:

„Hjá Skeiðisvörðu lá leiðin frá sjónum upp í Ölfus, yfir Leirar, lægð milli Kampsins og Sandsins, hjá Prestsvörðu, sem stendur á klapparstalli ofan við Leirurnar, yfir Prestvörðuöldu, litla sandöldu rétt ofan við Prestsvörðu. Og áfram lá leiðin, gegnum Fremra-Hafnarskarð og upp að Hrauni“.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2-3.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 101
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.85529 -21.41276
Sérheiti:
Tegund: Hleðsla
Hlutverk: Óþekkt
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1900?
Friðlýst: nei
Lengd: 5 m
Breidd: 5 m
Vegghæð: 0,8-1 m
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Miðja vegu á milli Suðurstrandarvegs og vatnsveitumannvirkis.

Lýsing:

Mögulegar fornleifar. Grjóthúga með ávölu grjóti, sker sig úr umhverfinu. Hlutverk ójóst.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 102
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.85945 -21.41232
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 0,5 m
Breidd: 0,5 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 0,5 m

Umhverfi/staðhættir:

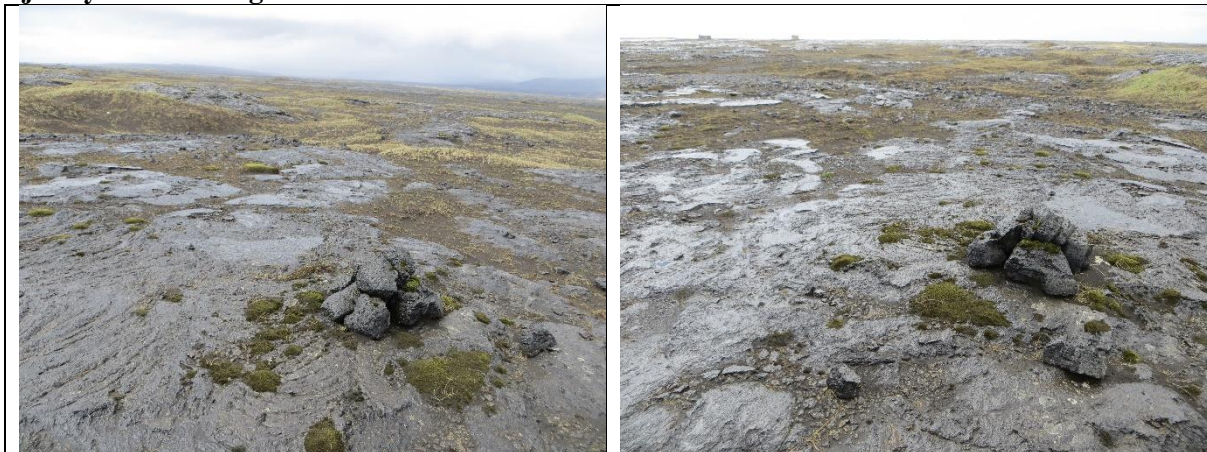
Á Hafnarsandi, um 500 m norðan við Suðurstrandarveg.

Lýsing:

Lítil hrunin varða, stendur á klöpp. Ekki er ljóst hvort hún tilheyrir einhverri leið. Gæti verið ung.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 103
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.86148 -21.42168
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið?
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1 m
Breidd: 1 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja: 1 m

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi, um 915 m norðan við Suðurstrandarveg.

Lýsing:

Lítil varða, stendur á klöpp. Ekki er ljóst hvort hún tilheyrir einhverri leið, gæti verið ung.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 104
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.85705 -21.42892
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið?
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 2 m
Breidd: 2 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja: 2 m

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi, um 475 m norðan við Suðurstrandarveg.

Lýsing:

Gróin og hrunin varða. Ekki er ljóst hvaða leið hún tilheyrir.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 105
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.85577 -21.40384
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 2 m
Breidd: 2 m
Vegghæð: 1-1,2 m
Breidd veggja: 2 m

Umhverfi/staðhættir:

Rétt sunnan við göngu- og hestastíg. Um 130 m sunnan við Suðurstrandarveg,

Lýsing:

Varðan er hrunin að hluta.

Hún tilheyrir sennilega Selvogsgötu [73].

Í örnefnaskrá segir: „*Gata lá frá Þorlákshöfn út í Selvog*“

Leiðin er merkt inn á örnefnakort og herforingjaráðskort Dana frá 1909.

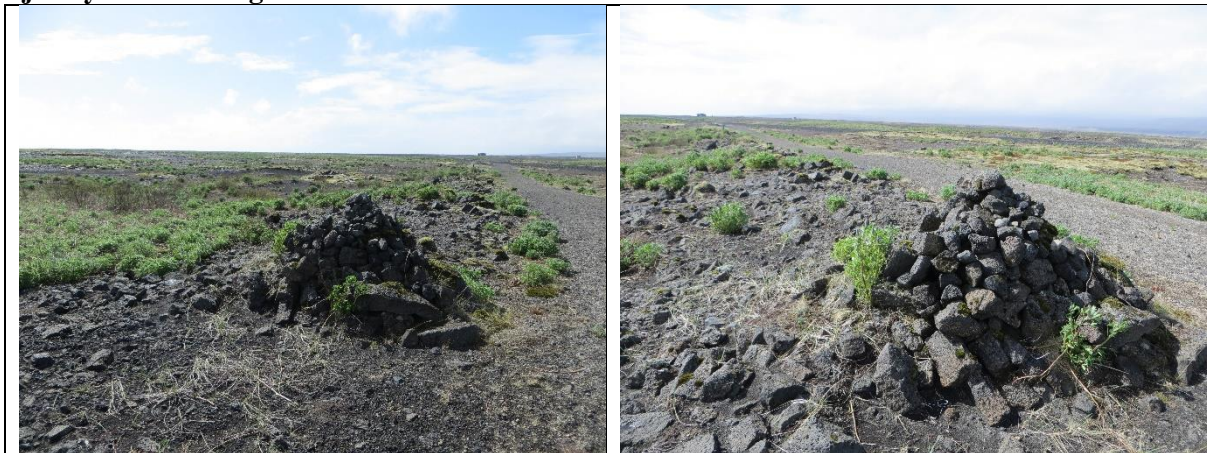
Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2-3.

Herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 106
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.85258 -21.41692
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,4 m
Breidd: 1,4 m
Vegghæð: 0,6-0,8 m
Breidd veggja: 1,4 m

Umhverfi/staðhættir:

Um 120 m sunnan við Suðurstrandarveg,

Lýsing:

Hrunin varða, gróin.

Hún tilheyrir sennilega Selvogsgötu [73].

Í örnefnaskrá segir: „*Gata lá frá Þorlákshöfn út í Selvog*“

Leiðin er merkt inn á örnefnakort og herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2-3.

Herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 107
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.85216 -21.42221
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,2 m
Breidd: 1,2 m
Vegghæð: 0,6 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:

Um 95 m sunnan við Suðurstrandarveg, upp á klöpp.

Lýsing:

Hrunin varða, gróin.

Hún tilheyrir sennilega Selvogsgötu [73].

Í örnefnaskrá segir: „*Gata lá frá Þorlákshöfn út í Selvog*“

Leiðin er merkt inn á örnefnakort og herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2-3.

Herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 108
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.85195 -21.42624
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,2 m
Breidd: 1,2 m
Vegghæð: 0,8-1,2 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:

Um 87 m sunnan við Suðurstrandarveg, upp á klöpp. 27 m sunnar er önnur varða [109].

Lýsing:

Hrunin varða, gróin.

Hún tilheyrir sennilega Selvogsgötu [73].

Í örnefnaskrá segir: „*Gata lá frá Þorlákshöfn út í Selvog*“

Leiðin er merkt inn á örnefnakort og herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2-3.

Herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 109
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.85171 -21.42633
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 2 m
Breidd: 2 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja: 2 m

Umhverfi/staðhættir:

Um 114 m sunnan við Suðurstrandarveg, upp á klöpp. 27 m norðar er önnur varða [108].

Lýsing:

Hrunin varða, gróin.

Hún tilheyrir sennilega Selvogsgötu [73].

Í örnefnaskrá segir: „*Gata lá frá Þorlákshöfn út í Selvog*“

Leiðin er merkt inn á örnefnakort og herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2-3.

Herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 110
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.85161 -21.42792
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 2 m
Breidd: 2 m
Vegghæð: 1,4-1,6 m
Breidd veggja: 2 m

Umhverfi/staðhættir:

Um 107 m sunnan við Suðurstrandarveg, upp á klöpp.

Lýsing:

Heilleg varða.

Hún tilheyrir sennilega Selvogsgötu [73].

Í örnefnaskrá segir: „*Gata lá frá Þorlákshöfn út í Selvog*“

Leiðin er merkt inn á örnefnakort og herforingjaráðskort Dana frá 1909.

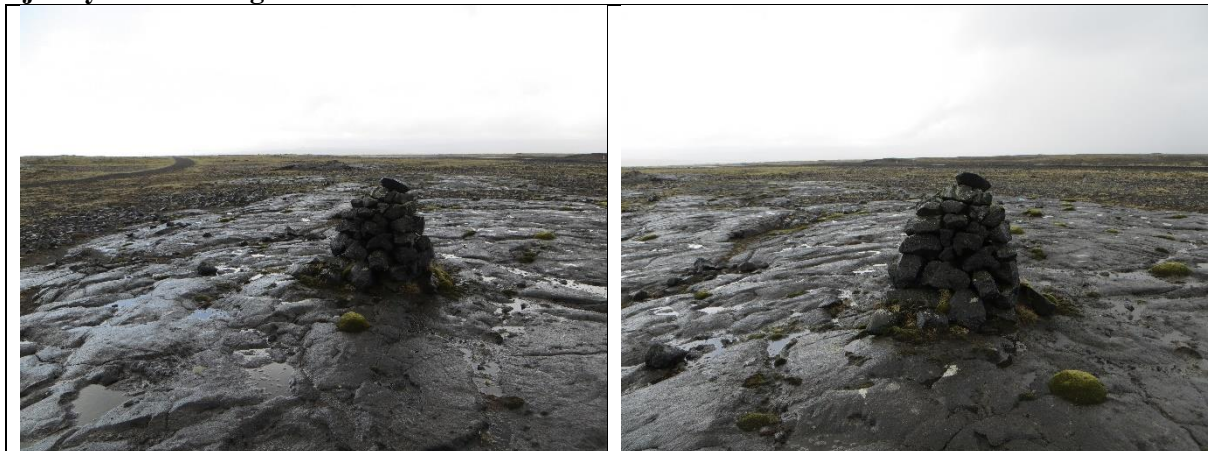
Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2-3

Herforingjaráðskort Dana frá 1909

Örnefnakort Þorlákshöfn

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 111
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 31/5/21
GPS: 63.85139 -21.42974
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 2 m
Breidd: 2 m
Vegghæð: 1-1,2 m
Breidd veggja: 2 m

Umhverfi/staðhættir:

Um 130 m sunnan við Suðurstrandarveg og 30 m sunnan við malarveg sem þarna er. Varðan er upp á klöpp.

Lýsing:

Gróin varða, hrunin að hluta.
Hún tilheyrir sennilega Selvogsgötu [73].
Í örnefnaskrá segir: „*Gata lá frá Þorlákshöfn út í Selvog*“
Leiðin er merkt inn á örnefnakort og herforingjaráðskort Dana frá 1909.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 2-3.
Herforingjaráðskort Dana frá 1909.
Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 112
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: 63.84650 -21.50098
Sérheiti:
Tegund: Garðlag
Hlutverk: Landamerki
Fjöldi:
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Illgreinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: A.mk 2 km
Breidd: 0,4 m
Vegghæð: 0,1-0,2 m
Breidd veggja: 0,4 m

Umhverfi/staðhættir:

Liggur meðfram landamörkum Þorlákshafnar og Selvogs.

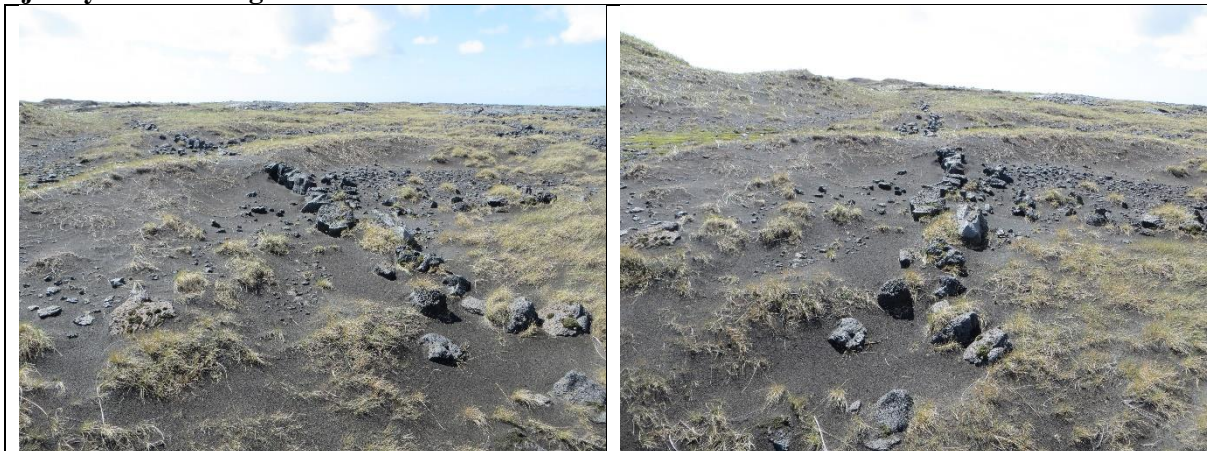
Lýsing:

Einföld steinaröð. Hún er ekki sýnileg allsstaðar, hverfur í sandinn inn á milli. Þetta eru landamerki á milli Þorlákshafnar og Selvogs, einnig eru þetta Hreppsmörk. Í örnefnaskrá segir: „*Þorlákshöfn á land að sjó, austan frá Miðöldu í Hraunsmörkum, vestur að Þrívörðum í Selvogsmörkum.*“ Hreppsmörkin eru merkt inn á herföngjaráðskort.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshöfn, bls. 1.
Herföngjaráðskort Dana frá 1909.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 113
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: 63.84718 -21.48454
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1 m
Breidd: 1 m
Vegg hæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja: 1 m

Umhverfi/staðhættir:

Um 64 m norðan við Suðurstrandarveg. Varðan er upp á klöpp.

Lýsing:

Örfáir steinar í hrúgu. Líklega hrunin varða.

Varðan tilheyrir sennilega ekki neinni þekktri leið. Vörður [114-122] virðast þó

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 114
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: 63.85402 -21.45994
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1,2 m
Breidd: 1,2 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja: 1,2 m

Umhverfi/staðhættir:

Um 370 m norðan við Suðurstrandarveg og 270 m n/v við Lýsisverksmiðju. Varðan er upp á klöpp.

Lýsing:

Örfáir steinar í hrúgu. Líklega hrunin varða.

Varðan tilheyrir ekki neinni þekkttri leið. Vörður [114] [115] [116] [117] [119] [120] [121] [122] tengjast þó líkleg allar sömu leiðinni, mögulega eru þetta ung leið.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 115
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: 63.85473 -21.46124
Sérheiti:
Tegund: Varða?
Hlutverk:
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 0,4 m
Breidd: 0,4 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Um 470 m norðan við Suðurstrandarveg og 400 m n/v við Lýsisverksmiðju.

Lýsing:

Tveir uppraðaðir steinar uppi á klöpp. Mögulegar leifar af vörðu, ef svo er þá tilheyrir hún ekki neinni þekktri leið.

Vörður [114] [115] [116] [117] [119] [120] [121] [122] tengjast þó líkleg allar sömu leiðinni, mögulega eru þetta ung leið.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 116
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: 63.85843 -21.46800
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk:
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-2000
Friðlýst: nei
Lengd: 0,8 m
Breidd: 0,8 m
Vegghæð: 0,4-0,6 m
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi, um 950 m norðan við Suðurstrandarveg.

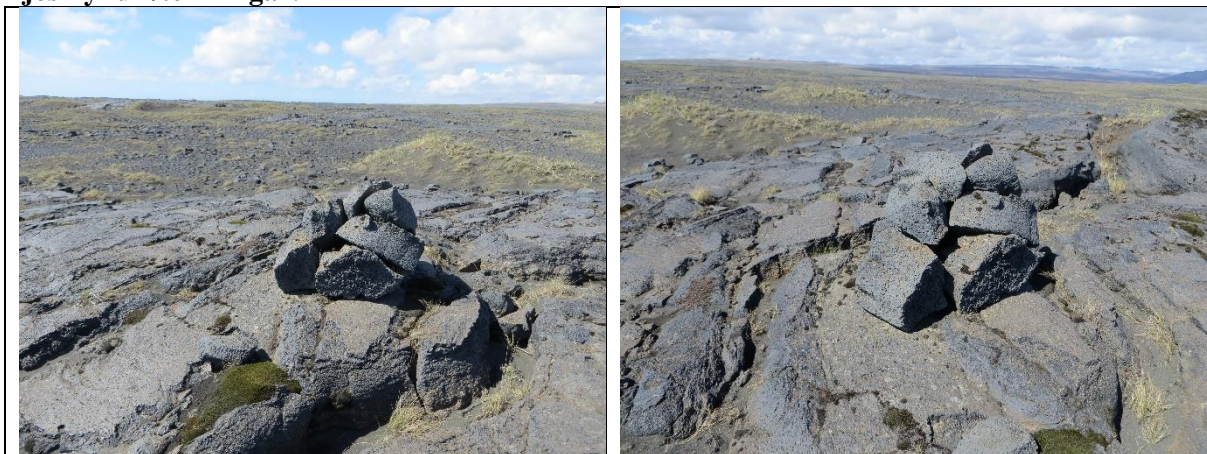
Lýsing:

Lítill gróðurvana varða. Stendur upp á klöpp.

Varðan tilheyrir ekki neinni þekktri leið. Vörður [114] [115] [116] [117] [119] [120] [121] [122] tengjast þó líkleg allar sömu leiðinni, mögulega eru þetta ung leið.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 117
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: 63.85966 -21.47473
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1 m
Breidd: 1 m
Vegghæð: 1,2 m
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi, um 1,2 km norðan við Suðurstrandarveg.

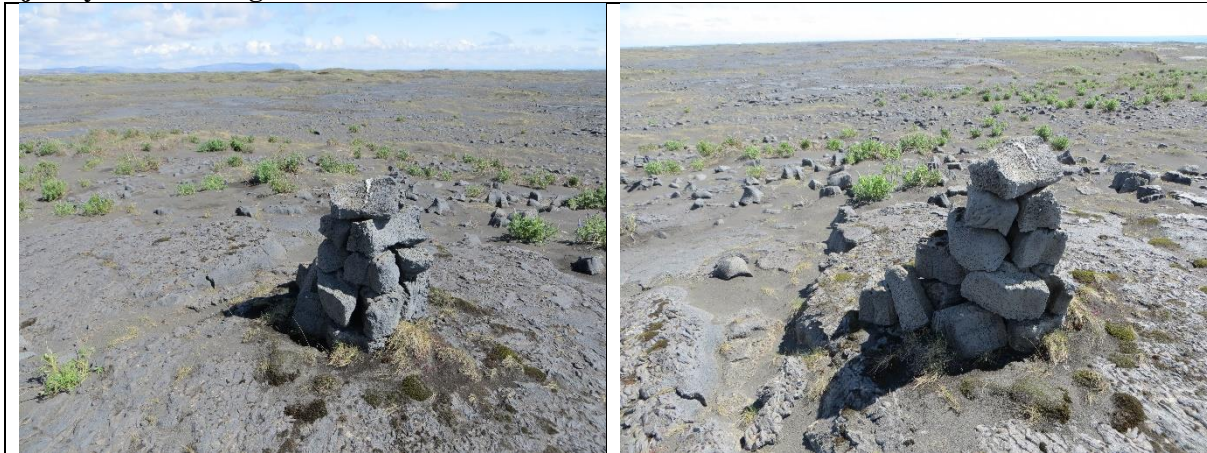
Lýsing:

Gróðurvana varða. Stendur upp á klöpp.

Varðan tilheyrir ekki neinni þekkttri leið. Vörður [114] [115] [116] [117] [119] [120] [121] [122] tengjast þó líkleg allar sömu leiðinni, mögulega eru þetta ung leið.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 118
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: 63.85915 -21.47900
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 1 m
Breidd: 1 m
Vegghæð: 0,8 m
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

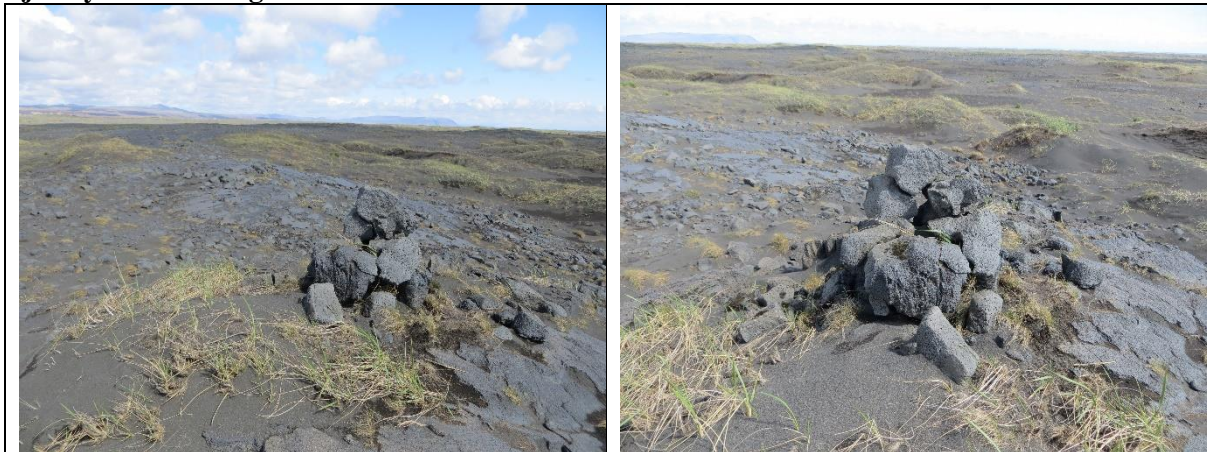
Á Hafnarsandi, um 1,2 km norðan við Suðurstrandarveg.

Lýsing:

Gróðurvana varða. Stendur upp á klöpp.
Varðan tilheyrir ekki neinni þekktri leið.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 119
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: 63.86150 -21.47427
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 0,6 m
Breidd: 0,6 m
Vegghæð: 0,6-0,8 m
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi, um 1,4 km norðan við Suðurstrandarveg.

Lýsing:

Gróðurvana hrugin varða. Stendur uppi á klöpp.

Varðan tilheyrir ekki neinni þekkttri leið. Vörður [114] [115] [116] [117] [119] [120] [121] [122] tengjast þó líkleg allar sömu leiðinni, mögulega eru þetta ung leið.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 120
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: 63.86408 -21.47521
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1950
Friðlýst: nei
Lengd: 0,8 m
Breidd: 0,8 m
Vegghæð: 0,6-0,8 m
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi, um 1,7 km norðan við Suðurstrandarveg.

Lýsing:

Gróðurvana hrugin varða. Stendur uppi á klöpp.

Varðan tilheyrir ekki neinni þekkttri leið, gæti verið nýleg. Vörður [114] [115] [116] [117] [119] [120] [121] [122] tengjast þó líkleg allar sömu leiðinni, mögulega eru þetta ung leið.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 121

Sýsla: Árnessýsla

Sveitafélag: Ölfus

Landareign: Þorlákshöfn

Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson

Dagsetning: 2/6/21

GPS: 63.86541 -21.47768

Sérheiti:

Tegund: Varða

Hlutverk: Leið

Fjöldi: 1

Hættumat: Lítil hætta

Hættuorsök:

Tímabundið hættumat: Engin hætta

Tímabundin hættuorsök:

Ástand: Greinanleg

Aldur: 1750-1950

Friðlýst: nei

Lengd: 0,8 m

Breidd: 0,8 m

Vegghæð: 0,6 m

Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi, um 1,9 km norðan við Suðurstrandarveg.

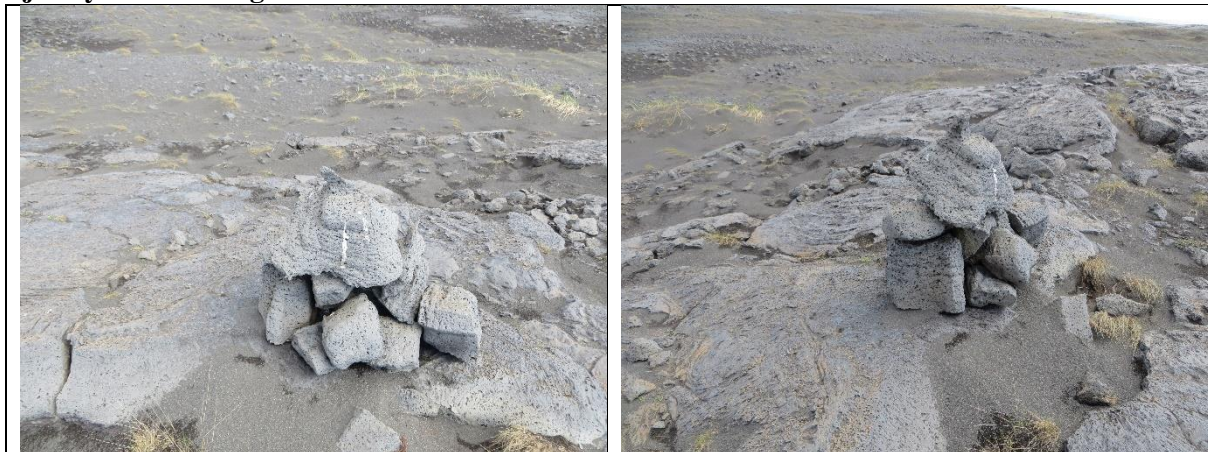
Lýsing:

Gróðurvana hrugin varða. Stendur uppi á klöpp.

Varðan tilheyrir ekki neinni þekkttri leið, gæti verið nýleg. Vörður [114] [115] [116] [117] [119] [120] [121] [122] tengjast þó líkleg allar sömu leiðinni, mögulega eru þetta ung leið.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 122
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: 63.86741 -21.48039
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Greinanleg
Aldur: 1750-1950
Friðlýst: nei
Lengd: 0,8 m
Breidd: 0,8 m
Vegghæð: 0,6 m
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi, um 2,1 km norðan við Suðurstrandarveg.

Lýsing:

Gróðurvana hrugin varða. Stendur uppi á klöpp.

Varðan tilheyrir ekki neinni þekkttri leið, gæti verið nýleg. Vörður [114] [115] [116] [117] [119] [120] [121] [122] tengjast þó líkleg allar sömu leiðinni, mögulega eru þetta ung leið.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 123
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: -63.85409 21.47791
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 0,8 m
Breidd: 0,8 m
Vegghæð: 0,8-1 m
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi, um 680 m norðan við Suðurstrandarveg.

Lýsing:

Hrunin varða. Stendur uppi á klöpp.
Varðan tilheyrir ekki neinni þekktri leið.

Heimildir:

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 124
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: 63.89012 -21.36706
Sérheiti:
Tegund: Varða
Hlutverk: Leið
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Vel greinanleg
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd: 0,6 m
Breidd: 0,6 m
Vegghæð: 0,2-0,4 m
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Á Hafnarsandi, um 215 m s/v við gatnamót Þorlákshafnarvegjar og Eyrarbakkavegjar.

Lýsing:

Hrunin varða. Stendur upp á grónum hól. Ekki margir steinar eftir.

Varðan tilheyrir sennilega Hafnargötu [74].

Í örnefnaskrá Breiðabólstaðar segir:

„Fyrir austan Grænuflöt og Harðavöll liggur gata beinustu leið til Þorlákshafnar. Hún heitir Hafnargata“

Leiðin er merkt inn á örnefnakort sem (gata til Breiðabólstaðar) og herföngingjaráðskort Dana frá 1909.

Heimildir:

Örnefnaskrá Breiðabólstaðs, bls. 8.

Herföngingjaráðskort Dana frá 1909.

Örnefnakort Þorlákshöfn.

Ljósmyndir/teikningar:

Númer: 125
Sýsla: Árnessýsla
Sveitafélag: Ölfus
Landareign: Þorlákshöfn
Skrásetjari: Hermann Jakob Hjartarson
Dagsetning: 2/6/21
GPS: 63.84025 -21.49793 u.þ.b.
Sérheiti: Þrívörður
Tegund: Varða
Hlutverk: Landamerki
Fjöldi: 1
Hættumat: Lítil hætta
Hættuorsök:
Tímabundið hættumat: Engin hætta
Tímabundin hættuorsök:
Ástand: Horfin
Aldur: 1750-1900
Friðlýst: nei
Lengd:
Breidd:
Vegghæð:
Breidd veggja:

Umhverfi/staðhættir:

Við landamörk Þorlákshafnar og Selvogs.

Lýsing:

Í örnefnaskrá segir:

„*Þorlákshöfn á land að sjó, austan frá Miðöldu í Hraunsmörkum, vestur að Þrívörðum í Selvogsmörkum*“.

Vörðurnar eru einnig merktar inn á örnefnakort.

Ekkert sést til varðanna í dag.

Heimildir:

Örnefnaskrá Þorlákshafnar, bls. 1.

Örnefnakort Þorlákshöfn.

Heimildaskrá

Útgefið efni:

Árnessýsla: Sýslu- og sóknarlýsingar (1979) Reykjavík: Sögufélag.

Birna Lárusdóttir, Garðar Guðmundsson og Oscar Aldred (2008). *Uppmæling minja á hverfisverndarsvæði í Þorlákshöfn*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Bjarni F. Einarsson (2013). *Fornleifaskráning vegna fyrirhugaðs jarðstrengs og ljósleiðara frá Selfossi að Þorlákshöfn*. Reykjavík: Fornleifafræðistofan.

Björn Pálsson (2015). *Saga Þorlákshafnar 1930-1990*. Ölfus: Sveitarfélagið Ölfus.

Gylfi Helgason (I) (2019) *Þorlákshöfn: Fornleifaúttekt á tveimur svæðum innan þéttbýlis*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Gylfi Helgason (II) (2019) *Fiskeldi við Þorlákshöfn: Greinagerð vegna fornleifaúttektar innan deiliskipulagsreit Landeldis*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Hildur Gestsdóttir (1999). *Fornleifaskráning í Ölfushreppi I. Fornleifar í Þorlákshöfn*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vidalín: Árnessýsla, annað bindi (1918-1921).
Kaupmannahöfn: Hið íslenska fræðafjelag í Kaupmannahöfn

Lög um menningarminjar (2012).

Manntal á Íslandi 1801: Suðuramt (1978). Reykjavík: Ættfræðifélagið

Oddur V. Gíslason (1890). *Leiðir og lendingar í fiskiverum Íslands: I, Frá Jökulsá á Sólheimasandi til Reykjaness*. Reykjavík: Ísafoldarprentsmiðjan.

Ragnheiður Gló Gylfadóttir (2010). *Deiliskráning vegna fyrirhugaðrar kísilverksmiðju á Hafnarsandi, vestan Þorlákshafnar*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Ragnheiður Gló Gylfadóttir (ritstj.), Birna Lárusdóttir, Kristborg Þórsdóttir, Stefán Ólafsson, Uggi Ævarsson og Unnur Magnúsdóttir (2015) *Aðalskráning fornleifa í sveitarfélaginu Ölfusi: Áfangaskýrsla I*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Ragnheiður Gló Gylfadóttir (ritstj.), Orri Vésteinsson og Stefán Ólafsson (2017). *Aðalskráning fornleifa í Ölfusi: Áfangaskýrsla II*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Sigurður Þorsteinsson (1938). *Þorlákshöfn á sjó og landi*. Þorlákshöfn: Hafnarlist

Skúli Helgason (1988) (I). *Saga Þorlákshafnar til loka árskipaútgærdar: I, Byggð og búendur*.
Bókaútgáfan Örn og Örlygur.

Skúli Helgason (1988) (II). *Saga Þorlákshafnar til loka árskipaútgærdar: II, Veiðistöð og verslun*.
Bókaútgáfan Örn og Örlygur.

Skúli Helgason (1988) (III). *Saga Þorlákshafnar til loka árskipaútgærdar: III, Atburðir og örlög*.
Bókaútgáfan Örn og Örlygur.

Uggi Ævarsson (2007). *Deiliskráning vegna fyrirhugaðra framkvæmda á Hafnarsandi við Þorlákshöfn*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Af vefnum:

Minjastofnun Íslands – Kortasjá. Sótt af: www.map.is/minjastofnun

Gamall brunnur orðinn aftur sýnilegur. Morgunblaðið, 15. október 2009 Sótt af : <https://www.mbl.is/greinasafn/grein/1304826/>

Ljósmyndir:

Ljósmyndasafn Íslands, mynd nr. Lpr-987

Ljósmyndasafn Íslands mynd nr. Lpr/2007-50

Ljósmyndasafn Íslands mynd nr. Lpr 1835

Kort:

Herforingjaráðskort Dana frá (1909)

Örnefnakort Þorlákshafnar (1969)

Túnakort: Þorlákshöfn (1917)

Annað:

Örnefnaskrá Breiðabólstaður (1968)

Örnefnaskrá Hlíðarendi (1968)

Örnefnaskrá: Þorlákshöfn (1962).

Miðmundarbyrgi - Upplýsingaskilti

Eyrbakkaverslun: Syns- og Taxationsforretning over Örebaks Handels og Vaarninghuse 1774. Skjal nr. Árn. XXII, 12